Sestdien, 1950. g. 28. janvārī.

Filipīnu atbrīvotājam 70 gadu

...ašingtona (D). — Kad šo ceturtdien Vašingtonas un Ņujorkas laikrakstos parādījās informācija, ka Duglass Mekarturs kļuvis 70 gadu vecs, neviens lasītājs tam lāgā neticēja. Katrs amerikānis atceras šī populārā ģenerāļa ģīmetni, kā viņš vienmēr izskatījās jaunekļa un vingrs. Un tagad pēkšņi zināja, ka tam jau 70 gadu.

Nebūs nekāds pārspīlējums, ja arī šo nozīmīgo dienu par vispopulārāko karavadoni Savienotajās valstīs. Mekarturs ir viens no tiem pieciem amerikāņu ģenerāļiem, kuŗa uzpleca grezno piecas zvaigznes. ASV tādu viņu sauc par Five Stars General (piecu zvaigžņu ģenerāli).

1903. g. kā vislabākais skolnieks Mekarturs nobeidza Vestpointas kara akadēmiju. Kopā ar viņu toreiz mācījās arī ģen. Eizenhauers, ko pašreiz uzskata par Eiropas atbrīvotāju. Arī ģen. Mekarturs Savienoto Valstu vēsturē ieies kā atbrīvotājs. Jau 1943. g. amerikāņu armijai, cīnoties ārkārtīgi smagus zaudējumus, Japadzēja atkāpties no Filipīnām, Mekarturs teica: „Es atgriezīšos kā atbrīvētājs". Pēc nepilniem diviem gadiem viņš tiešām atgriezās.

Šis piecu zvaigžņu ģenerālis ir pašlaik ASV ne tikai savu militāro pienākumu dēļ. „Es esmu te vienīgais noteicējs!" Mekarturs vienmēr pateicas priekšniekiem, kad Kremļa obstrukcijas dēļ nevarēja panākt nekādu vienošanos sabiedroto kontrolpadomē Tokijo. Ātrāk par visiem pārējiem amerikāņu militāristiem un valstsvīriem viņš saprata komūnisma draudīgās dimensijas. Tāpēc Mekarturs vienmēr brīdinājis par Savienoto valstu stāvokļa nodrošināšanu Pacifikā un Japānā. Ja tagad Niponā valda demokrātijas principi un valdnieks nāk no Dieva dēla pataisīts par amerikāņu ķeizaru, tad par to jāpateicas vienīgi šim populārajam amerikāņu ģenerālim. Astoņus gadus Mekarturs nav bijis mājās. Kad viņam par to jautāja amerikāņu žurnālisti, atbilde skanēja lakoniski un tieši: „Es nevaru atstāt nevienu dienu savu darbu."

Ģen. Mekartura vienīgā atpūta ir ziemene. Tikai tagad politiskās aprindās Savienotajās valstīs saprata, kāpēc pēc Japānas kapitulācijas viņš uzaicināja uz Tokio savu sievu un dēlu. Toreiz tas nebija atļauts nevienam amerikāņu virsniekam. Un kad tagad cauri Tokio ielām, militārās policijas pavadīts, drāžas ģenerāļa milzīgais Kadillaks, visos ielu krustojumos nodziest sarkanā un uzdegas zilā gaisma. Japāņi godbijīgi noņem cepures un nosaka pie sevis: „Aizbrauca vīrs ar bambusa saules sargu." Tā agrāk Nipona valstī godināja tikai Tenno.

Ja ģen. Mekarturs vēlētos, viņš varētu plūkt laurus arī politiskā laukā. Republikāņu partija viņu 1948. g. uzaicināja kandidēt par ASV prezidentu. Mekarturs atteicās. Lai iespējams, ka ar šo rīcību viņš pakalpoja valstij un tautai vairāk, nekā būdams eventuālais ASV prezidents. Komūnisti Mekarturu blakus Vinstonam Čerčilam izsludinājuši par savu ienaidnieku Nr. 1. Un Maskava zina vienmēr, ko dara. Ja karogs ar sirpi un veseri tagad neplīvinājas Tokio un Manilā, tad tas ir ģen. Duglasa Mekartura nopelns.

...rināta ar Meklo...u

...kancleram Dr Ādenaueram brīvas rokas Zāras jautājumā. Ar šādu „pārmērīgu pretīmnākšanu" Meklojs esot nostādījis ārlietu ministru Ečesonu ļoti grūtā stāvoklī.

Preses konferencē Vašingtonā Meklojs žurnālistiem atzinies, ka Zāras jautājumā esot pārsteidzies, jo viņam neesot zināma juridiskā aizmugure Zāras raktuvju jautājumā. Tāpat viņš izteicies, ka līdzšinējās sarunās ar franču pārstāvjiem esot ticis „ievīstīts".

LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lamberga. Eßlingen/N. Breite Str. 6—8. Printer: Ungeheuer & Ulmer. Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 9 (353)
Trešdien, 1950. g. 1. febr.
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevēja: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lamberga; galvenā redaktora vietnieks: M. Čulītis. Redaktori: A. Bolšteins, Fr. Igals, J. Jēkabsons, B. Kīselis, E. Mindenbergs, E. Raisters, L. Švarcs. Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 17230.

LNP nosūtīs 15.000 grāmatu latviešiem ārpus Eiropas

Jānim Celmam izteikta uzticība

Latviešu Nacionālās Padomes prezidija sēdē Eslingenā nolemts savāktās 15.000 grāmatas nosūtīt latviešiem citās zemēs. Prezidijs noklausījās vairākus ziņojumus un pieņēma lēmumus par 14. jūnija atzīmēšanu un A. Klīves izstrādātajiem deklarācijas un LNP statūtu projektiem, ko apspriedīs vēl nākamajā sēdē. Apstiprināja 1949. g. budžeta izpildījuma pārskatu un pārrunāja LCP un LCK ārkārtīgos lēmumus par latviešu trimdas kopību, kā arī LNP prezidija izvietošanās un emigrācijas jautājumu.

LNP prezidijs vispirms godināja ar klusuma brīdi mūžībā aizgājušo LNP kopsapulces priekšsēdi prof. P.Laurinoviču. J. Celms ziņoja, ka Zviedrijas latviešu preses organā Latvju Ziņas 1949. g. 56. num. ievietots ass un nepatiess raksts par viņu, J. Celmu. Noklausījies LNP prezidija priekšsēža J. Celma ziņojumu par Latvju Ziņās ievietoto rakstu Viesis no krievu zonas un K. Celma referātā klātbijušo LNP prezidija locekļu paskaidrojumus, pēc kuŗiem konstatējams, ka rakstā minētie fakti tendenciozi sagrozīti, prezidijs izteica J. Celmam uzticību.

J. Celms ziņoja par grāmatu vākšanu trimdas bibliotēkām. Patlaban savāktas 15.000 grāmatas, no kuŗām sastādīs bibliotēkas latviešiem Zviedrijā, Anglijā, ASV, Kanadā, Brazilijā, Argentīnā un Austrālijā. Grāmatas nosūtīs līdz Hamburgas ostai ar LCP kultūras fonda, LCK un laikraksta „Latvijas" atbalstu, bet tālāk uz pēcmaksu zemju nacionālām komitejām, iepriekš noskaidrojot to vēlmes.

Pārrunāja V. Bastjāņa pagājušā prezidija sēdē izdarīto atteikšanos no LNP saimniecības daļas vadītāja amata. Tā kā neviens no prezidija pārējiem locekļiem neuzņēmās tās vadību, jautājums palika atklāts un V. Bastjānis turpinās pildīt amatu. Viņš arī sniedza pārskatu par prezidija 1949. g. budžeta izpildīšanos. Ienākumi: LCK dotācija DM 15.700, ziedojumi — 2229,50, neparedzēti ienākumi — 3485,12 vai kopā 21.414,62 DM. Izdevumi: algas prezidijam un darbiniekiem DM 17.390, ceļam — 2232,70, biroja vajadzībām 971,01, laikrakstiem un grāmatām — 376,78, neparedzēti izd. 342,50 DM. Atlikums — 101,63. Prezidijs pārskatu apstiprināja.

V. Janums ziņoja, ka angļu joslā izdots rīkojums par visu baltiešu darba vīru pārskaitīšanu sardžu vienībās. Vienībās uzņem līdz 40 g. v., izskrīnētiem priekšroka. Paredzams, ka uzņems vēl 16.000 no visām DP tautībām. Janvārī jau uzņemti 300 vīru. V. Lambergs papildināja ziņojumu, norādot, ka amerikāņu joslā šais vienībās izskrīnētos neuzņem, bet tajās ir labāks atalgojums. Amerikāņu iestādes vēlas zināt, cik vienības paliks latviešu vīru pēc IRO likvidācijas. LCK aicinājusi tautiešus izmantot darba iespējas šajās vienībās.

A. Klīve ierosināja pārrunas par pēdējā laikā „Latvijā" ievietotiem politiskiem rakstiem, kur LNP kritikas vietā kritizē parlamentāriešus, kas rada tikai šķelšanos un apgrūtina LNP darbību. Tādēļ šādu rakstu ievietošanu vajadzētu pārtraukt. Viņam atbildot, V. Lambergs uzsvēra, ka „Latvija" kā demokratisks laikraksts atzīst domu izmaiņu un kritiku visos politiskos jautājumos par vēlamu un no lietderīgas kritikas nevienai politiskai grupai, nedz LNP nav jābaidās.

R. Liepiņš ziņoja par starptautisko stāvokli, sevišķi pakavēdamies pie notikumiem Ķīnā un Tālajos Austrumos vispār, kur pēc Maotsetunga režīma atzīšanas no Lielbritānijas, vairākām dominijām un dažām citām valstīm, kā arī pēc Trūmena deklarētās ASV nostājas Formozas jautājumā, radusies pavisam jauna situācija, kuŗas tālākā attīstība var nest jaunus pārsteigumus. Maz sagaidāms, ka komūnisma vilnis gribēs apstāties pie Ķīnas robežām un nevelties tālāk. Burmā, Indoķīnā, Siamā, Indonēzijā uc. komūnisma dīglis rod pateicīgu vidi. Savā laikā Ļeņins rakstīja, ka komūnisma uzvara pasaulē atkarīga no tā, vai Pad. savienībai, Ķīnai un Indijai izdosies rast kopēju valodu un nodibināt kopēju komūnisma fronti. Attiecībā uz Ķīnu tas jau noticis. Paliek vēl Indija. Tā tikko nostājusies uz savām kājām un valsts aizsardzības labā vēl gaužām maz varējusi darīt.

Otrs neuralģiskais punkts ir Eiropa. Tās aizsardzības jautājums vēl arvien gaida atrisinājumu. Liekas, nav vēl skaidrības pat kardinālajā jautājumā, kur un kā aizstāvēties pret eventuālo uzbrucēju. Minēta Reinas līnija. No militārā viedokļa tā varbūt būtu izdevīgākā, bet politiski galigi nepieņemama, jo Rietumvācijas valsts paliktu uz austrumiem no tās, tā tad neaizsargāta. Tam būtu ļoti smagas sekas un politiskas konsenkvences, un, ja Atlantijas pakta valstis par šo aizstāvēšanās līniju patiesi izšķirtos, tad Vācija būtu spiesta meklēt izlīgumu ar austrumiem un Ādenaueram pa Ribentropa pēdām nāktos no jauna doties uz Maskavu.

(Turpinājums 2. lpp.)

200.000 cilvēkiem pavērtas durvis uz Austrāliju

Kanbēra (D). — Divi simti tūkstošu cilvēku šogad varēs iecelot Austrālijā — paskaidroja jaunais imigrācijas ministrs Holts, šinīs dienās teikdams runu Kanbērā. Ministrs norādīja, ka imigrantu galveno kontingentu sastādīs angļi, holandieši un pārvietotās personas, kas pašreiz atrodas Eiropā. Jaunā Austrālijas valdība gadskārtējo iecelotāju skaitu nolēmusi vēl vairāk paaugstināt. Ministrs Holts piebilda, ka 1960. gadā 5. kontinenta iedzīvotāju skaitam jāsasniedz 10,5 miljoni.

Savu runu imigrācijas ministrs Holts teica kādā lielā sanāksmē Kanbērā, kuŗā piedalījās arī iepriekšējās valdības ministru prezidents Čiflijs un imigrācijas ministrs Kalvels. Tagadējā kabineta galva Menzijs izteica vecajai valdībai daudz komplimentu par tās ieceļošanas politiku.

Kominforms sācis trešo ofensīvu Francijā

KOMŪNISTI NOLĒMUŠI SABOTĒT ASV KARA MATERIĀLU IZKRAUŠANU

VALDĪBA IZŠĶIRUSIES SALAUZT PRETESTĪBU AR KARASPĒKA PALĪDZĪBU

Parīze (D). — **Pagājušās nedēļas beigās Francijā sākta komiņforma trešā ofensīva. Komūnistu sakūdītie ostas strādnieki atteicās iekraut kuģos kara materiālus, kas bija domāti Indoķīnai. Pēc divi dienām, kad stāvoklis nemainījās, Sannazerā ieradās karaspēka vienības un sāka nokavētos darbus. Visu ostas rajonu apsargā stipras policijas un žandarmērijas vienības, kas apbrupotas patāutenēm un lokmetžiem. Ministru prezidents Bido brīdinājis komūnistus izbeigt sabotāžu, pretējā gadījumā valdība būs spiesta pielietot enerģiskāku rīcību. Valdības lēmumu atbalsta arī valsts prezidents Oriols un nacionālpadomes aizsardzības komisija. Informētas aprindas Parīzē pārliecinātas, ka komūnisti rīkojas pēc kominforma norādījumiem.**

Pirmās komūnistu aktivitātes pazīmes sākās pēc tam, kad Francija parakstīja vienošanos ar Vietnamu. Franču ūnijas ietvaros Indoķīnā radās jauna valsts ar karali Baodaju troņī, kas pārvilka svītru Padomju savienības mērķiem. Kremļa režijā, ko, protams, atbalsta arī franču komūnisti, Vietnamā jau vairākus gadus varas dēļ cīnās Hočimins. Viņš ir paklausīgs Maskavas kalps, un Padomju savienība iecerējusi, ka pēc Ķīnas sarkanais karogs ar sirpi un veseri plīvos arī Indoķīnā. Kad Vietnamas proklamēšanu par neatkarīgu valsti neizdevās aizkavēt, komūnisti pārgāja uz citu taktiku. Indoķīnā cīņas nemiernieku un franču leģiona starpā notiek arī tagad, tāpēc biedrs Torēzs deva rīkojumu komūnistu kontrolētajām arodbiedrībām visiem iespējamiem līdzekļiem sabotēt ieroču sūtījumus uz tālo Āzijas zemi, cerēdams, ka Hočimins pa to laiku varēs nostiprināt savas pozicijas. Komūnisti pat ierosināja nacionālsapulcē atvilkt no Indoķīnas franču karaspēku, bet arī šis priekšlikums neatrada atbalstu — sestdienas vakarā franču parlaments ratificēja ar Baodaju parakstīto līgumu.

Gandrīz vienlaicīgi ar Francijas politikas izkārtošanu Indoķīnā, svarīgi notikumi risinājās arī Savienotajās valstīs. Pag. piektdien Baltajā namā prezidents Trūmens parakstīja rīkojumu nekavējoties sākt nosūtīt amerikāņu ieročus un kara materiālus Atlantika pakta signatārvalstīm. Pirms tam ārlietu ministrijā astoņas valstis — Lielbritānija, Francija, Holande, Beļģija, Norvēģija, Dānija, Itālija un Luksemburga noslēdza divpusīgus līgumus ar ASV par ieroču saņemšanu. Ar šo aktu iedzīvināta arī Atlantika pakta praktiskā puse un apbrunojumi no Savienotajām valstīm uz Eiropu sāks plūst jau februāŗa vidū. Minētais apstāklis sagādā komūnistiem lielas galvas sāpes. Lai gan šī efektīvā aizsardzības sistēma nav domāta agresīviem nolūkiem, bet vienīgi eventuāla uzbrukuma atvairīšanai,

(Turpinājums 8. lpp.).

DP likuma papildinājuma pieņemšana šķiet nodrošināta

Vašingtona (C). — Tagad saņemta tuvāka informācija par 24. janvārī ASV senāta juridiskajā komisijā pieņemto DP likuma papildinājumu. Tas pieņemts ar 10 pret 3 balsīm. Šis apstāklis liecina, cik liela nozīme bijusi prezidenta Trūmena nostājai, kas bija diametrāli pretēja paša juridiskās komisijas priekšsēža, Ņevadas štata demokratu senātora Peta Mekkerana viedoklim. Pēc balsošanas, kuŗā senātors Mekkerans, šķiet, bijis viens no 3, kas balsojuši pret šo likumu, viņš tomēr presei izteicies, ka visumā esot apmierināts.

Jaunais likumprojekts, kā jau ziņojām, atļaus līdz 1951. g. 30. jūnijam Savienotajās valstīs ieceļot kopā 320.000 DP. Salīdzinot ar pašreiz spēkā esošo DP likumu, tātad vēl varēs ieceļot 115.000. Senāta juridiskā komisija tomēr paredzējusi speciālas kvotas, kas 115.000 vīzas Vācijā esošajiem DP samazina par 42.000, jo pieņemtajā likumprojektā noteikts, ka 10.000 jādod grieķu bēgļiem, 18.000 poļiem, kas pag. karā cīnījās sabiedroto pusē, 5.000 bāreņiem un 5.000 adoptētiem jauniešiem, ko savā gādībā pieņēmuši ASV militāriestāžu vai civīlie ierēdņi okupētajās zemēs.

AP ziņojumā par pieņemto likumprojektu pēdējā rindkopā teikts: „Likumprojekts izslēdz no ieceļošanas ASV visus komūnistus, marksistus un personas, kas bija zem ieročiem pret Savienotajām valstīm pagājušajā karā."

Kamēr nav pieejams autentiskais likumprojekta teksts, šīs vietas tulkojums neskaidrs, jo teikums „who bore arms against the United States" varētu tikt attiecināts tiklab pret tiem, kas aktīvi cīnījās pret ASV karaspēku, kā arī paplašinātā nozīmē.

Senātors Mekkerans domā, ka jaunais likumprojekts esot tā formulēts, ka pasargāšot Savienotās valstis no nevēlamiem elementiem.

Likuma ievadījumā svarīgs jauninājums, ka tiesīgi ieceļot turpmāk būs visi tie DP, kas rietumu joslās ieradušies līdz 1949. gada 1. janvārim. Līdzšinējais likums šo terminu noteica uz 1945. g. 1. decembri. Bez tam papildinājumā likumprojektam uzsvērts, ka ASV konsulārā dienesta un imigrācijas un naturālizācijas komisijām ir veto tiesības par DP tiesīguma atzīšanu vai apstrīdēšanu. Ja likumprojekta papildinājumu pieņems arī kongress, līdz 1951. g. 30. jūnijam, ASV varēs vēl ieceļot 73.000 DP, kas pašreiz mīt Vācijā vai Austrijā.

Laiks spiež izšķirties

IRO brīdina:

Vairs tikai 21 nedēļa

palikusi līdz 30. jūnijam, kad izbeidzas aprūpe DP nometnēs. Tāpēc lai ikviens jau šodien, kad IRO ierēdņiem vēl iespējams palīdzēt, izšķiras un sāk gatavoties

tālākai emigrācijai

vai

palikšanai uz dzīvi Vācijā

Abos gadījumos nekavējoties jāsāk kārtot vajadzīgās formalitātes, jo vilcināšanās un gaidīšana uz pēdējo kuģi vai minūti var beigties ļoti kļūmīgi.

Angli saņem supercietokšņus no ASV

Londona (D). — Pamatojoties uz Atlantika pakta signatārvalstu apbruņošanu, Savienotās valstis nodos Lielbritānijai 70 supercietokšņu B-29 tipa. Šīs milzu lidmašīnas briti saņems aprīlī. Jau tagad uzsākta personāla apmācība, ko izdara Lielbritānijā stacionētās amerikāņu supercietokšņu vienības. BBC militārais speciālists sakās zināms, ka britu karaliskā aviācija supercietokšņus izmantos galvenokārt apmācībām, lai eventuāla konflikta gadījumā nekavējoties varētu papildināt ASV personālu. Vēlāk B-29 iedalīs aktīvajos aizsardzības spēkos Lielbritānija savukārt nodos savus turboiznīcinātājus, kas šobrīd skaitās labākie pasaulē, pārējām Atlantika pakta signatārvalstīm

IZCILS NOTIKUMS VĀCU MĀKSLĀ ar latviešu mākslinieku piedalīšanos

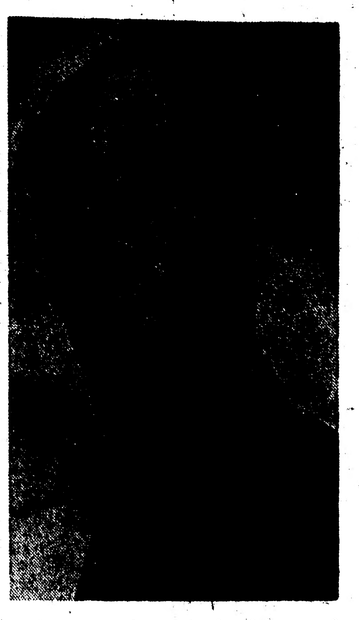

Baleta In scribo satanis choreografs Osvalds Lēmanis

(Pirmizrādes aprakstu un baleta uzveduma recenziju sniedzam 6. lpp.).

Jaunā vācu baleta In scribo satanis pirmuzvedums 25. janv. Stutgartes valsts operā izvērties par izcilu mākslas notikumu, ko noskatīties Virtembergas galvas pilsētā ieradušās vācu kultūras pasaules prominences no lielākajiem Vācijas mākslas centriem. Šim Oto Šillinga komponētajam baletam choreogrāfiju devis mūsu bij. Nac. operas baletmeistars Osvalds Lēmanis. Uzvedums lietpratēju aprindās un publikā guvis izcilu ievērību.

Sarunā ar mūsu laikraksta līdzstrādnieku Štutgartes valsts operas mākslinieciskais direktors Ferdinands Leitners izteicās:

„Klasiskais balets, kas savas virsotnes sasniedza ķeizariskajā Krievijā, Vakareiropā neieņem un, domāju, arī neieņems dominējošo vietu. Arī tā saucamais „Ausdruckstanz" kā īpašs dejas mākslas novirziens nevaldīs. Starp tīri klasisko baletu un „Ausdruckstanz" jārod sinteze. Pievēršoties baletam In scribo satanis domāju, ka O. E. Šillingam mūzikā pa daļai izdevies šo attīstību iezīmēt. Lai skatuviski to iemiesotu, baletmeistaram jāpārvalda klasiskā baleta stingrās tradicijas un jāpārzina arī modernie dejas mākslas ņuvirzieni. Osvaldu Lēmani uzskatu par vienu no pašreiz visizcilākajiem baletmeistariem, un viņa In scribo satanis iestudējums Štutgartes valsts operā ir tiešām ievērības cienīgs mākslas sasniegums. Šajos divos gados, kamēr Osvalds Lēmanis darbojas mūsu operā, baleta ansamblis viņa vadībā izveidojies par spēcīgu mākslas vienību."

Komponists Otto Erichs Šillings „Esmu ļoti apmierināts ar In scribo satanis iestudējumu. Osvalda Lēmaņa choreogrāfija pilnīgi atbilst M baleta mūzikālajai iecerei. Mākslu deju nevaru apzīmēt citādi kā pār šedevru."

Profesora Vilija Baumeistaru: „Patīkami darboties kopā ar tik kultūrālu un liela vēriena mākslinieku, kāds ir baletmeistars Osvalds Lēmanis. Tad par sasniegumiem nav jāšaubās. Tam vislabākā liecība ir In scribo satanis uzvedums."

To pašu apliecina arī profesora asistente P. Tolkmitte.

Baleta solists Hanss fon Kusserovs Ir viegli strādāt, ja režisors vai baletmeistars pedantiski neierobežo mākslinieka jaunradīšanu, bet kontrolē un palīdz atrast attiecīgā tēla māksliniecisko veidošanos. Lielam mākslinieka jābūt savā spēkā bagvim, kas spēj celt dienas gaismā paslēptos dārgumus. To pilnā mērā varu attiecināt uz Osvaldu Lēmani, kas ir ne tik vien izcils baletmeistars, bet arī baleta mākslas pazinīgos — mākslinieks. In scribo satanis uzvedums ir lielisks." Jānis

Mani mākslinieciskie nodomi realizējušies, saka Osvalds Lēmanis

Viens no šī lielā notikuma autoriem — pats choreografs, kad gribas uzzināt viņa neoficiālās domas par baleta uzvedumu, — uzmeklējams tālu no skatuves pieticīgā nometnes istabiņā, kur atrodams uz gultas malas sēžam un kūpošu cigareti pirkstos grozām. Pēc lielās burzmas ar rampas ugunīm un neiztrūkstošo lampu drudzi, aplausiem un ziedjem, Osvalds Lēmanis ņem vaicātāju ar tādu kā paskumju smaidu:

„Kā jūtos pats? Liekas dīvaini, nereāli un varbūt pat nepelnīti — tik daudz spožuma ap šī sīkstā darba rezultātu. Strādājām jau kopš pagājušā gada augusta. Ideja un darbs — tas ir ikviena sasnieguma pamatā. Turklāt sākumā uzdevums šķiet nelikās no vilinātājiem — bija jāpārņem mana priekšgājēja B. Vozīna iecerētais darbs, viņa libreto. Taču iedziļojos, iepatikās, un Šillinga ritmi, kam nenoliedzamas skatuves mūzikas priekšrocības, darīja savu — iesildīja un iekustināja. Man sen jau dažreiz pārnesta grozīšanās uz vietas jaunradīšanas dar-

(Turpinājums 2. lpp.)

LATVIJA
LATVIAN NEWSPAPER
Nr. 9 (353) 1950. g. 1 februārī.
Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

Tiesiskā apziņa

Kādu gan tiesisku apziņu varam prasīt no cilvēka, kas bez vainas zaudējis vissvarīgākās pilsoņu un citas tiesības, kas rēgulējušas Latvijas pilsoņu tiesisko aizsardzību? Kāda morāle un tiesību apziņa var būt sabiedrības loceklim, kas gadiem ilgi pieredzējis un smagi izjutis visrupjāko tiesību sabradāšanu kājām?

Šādi cilvēki tagad esam mēs.

Pirmkārt, svešas un mums naidīgas okupācijas varas, pārkāpdamas svinīgi apliecinātas starptautiskas saistības, nomirdinājušas mūsu valsts tiesības.

Otrkārt, sagraudamas Latvijas tiesību pamatus un pilsoņu tiesības, svešas varas nav devušas vietā mūsu zemes iedzīvotājiem citas līdzvērtīgas tiesības. Baltijas valstīs nav nevienu rietumu civilizācijas izpratnē saprotamu pilsoņa tiesību un brīvību. Un tas notiek laikā, kad cilvēku un pilsoņu tiesības šaipus dzelzs priekškaram piedzīvo spilgtu šo tiesību renesansi.

Treškārt, visiem Latvijas pilsoņiem, neatkarīgi no tā, kur tie atrastos, atņemti to darba augļi un privātīpašums. Iznīcinātas mantojuma tiesības, ja neskaita gultu un divus krēslus, kā arī dažus niekus, uz ko padomju vara nepretendē. Tos var mantot pēcnācēji.

Ceturtkārt, atņemta taisna tiesa un iespēja savas tiesības aizstāvēt.

Vai tas viss? Vēl tālu ne.

Šis beztiesiskums ir tas, kas atturēs mūs atgriezties dzimtenē. Tiesību un brīvības vietā tur stājusies patvaļa un varmācība. Ne bez pamata Latvijas juristu kongresā pirms pusotriem gadiem kāds no vecākajiem latviešu tiesībniekiem konstatējis, ka veciem kokiem Vidzemes zemnieku tiesības nodrošinājušas lielākas tiesības nekā pašreizējiem Latvijas pilsoņiem, jo šos kokus nedrīkstēja nocirst bez pagasta valdes ziņas, kamēr mūsu zemes iedzīvotāji pakļauti pilnīgai patvaļai un „bezTiesībai.

Nepakavēsimies pie apskatīto parādību politiskās puses, tās ievadījušas pilnīgu tiesību katastrofu. Bez pašu šo tiesību zaudēšanas, šāds stāvoklis iegrauzis dziļas pēdas arī pilsoņu tiesiskā apziņā. Nav jau tā, ka tiesību rupja mīdīšana kājām un tiesību parodija izraisa vienīgi protestu cietušajos ļaudīs. Var notikt, un tas pa daļai jau notiecis, ka sistēmatiskā un nepārtrauktā tiesību noārdīšana un degradācija sagrauj morāli un tiesību apziņu.

Vērojot gadiem ilgi tiesību sairumu un to rupju pārkāpšanu, rodas šaubas par tiesību eksistenci, to dziļāko jēgu un pamatojumu, kā arī attaisnojumu pat tur, kur tiesības vēl arvienu ir tiesības viņu nemainīgajā nozīmē. Tiesības taču kārto nevien cilvēku sadzīvi, bet tās ierobežo arī ļaunas dziņas un asociālas parādības. Bet, ja tiesības ikdienas dzīvē izrādījušās tik vājas un nestabilas, tad neizbēgami zūd cieņa un uzticība tām. Dažā labā dzīves vidē, cilvēkam ar šādu pieredzi sāk rasties vēlēšanās staigāt ērtāko ceļu, ignorējot tiesības tur, kur tās mūsu iegribas traucē. Tā neparasti smagā tiesību krize, kuru esam piedzīvojuši un pārdzīvojuši, bez pašu tiesību iztrūkuma, neapšaubāmi demorālizējusi arī cilvēku un tā tiesisko apziņu.

Ja apstājamies vienīgi pie trimdinieka un tā tiesiskās apziņas, tad bieži redzam, ka no tā ciešam arī mēs. Reakcija dažu labu reizi izpaužas vispārējā tiesību noniecināšanā un varas apbrīnošanā Padzirdot par jaunām cilvēku un tautu tiesību deklarācijām un starptautiskām konvencijām, cilvēkam ar mūsu pieredzi un saīdzinājuma iespējām gribas smīnēt, jo mums gribētos, lai še nodibinātās tiesības iedarbīgi sargātu arī mūs un iznīcinātu tūliņ mūsu tautai nodarīto netaisnību, — bet tas šodien vēl tā nav. Ir radušās jaunas tiesības ar universālu raksturu, kā tas ir ar UN pasludinātām cilvēku un pilsoņu tiesībām, bet tomēr tās joprojām vēl nav visu cilvēku un tautu īpašums. Tādēļ savā nepacietībā mēs arī tās gribētu uzskatīt par tiesību fikciju, kamēr tās nav kļuvušas par mūsu tautas īpašumu. Tomēr, vai ir labi, ja mēs — brīvie ļaudis, tās neuztveram un nenostiprinām savā tiesību apziņā kā būvakmeni nākamajām dienām, kad netaisnība būs jāapmaina pret taisnību, beztiesiskums pret tiesībām.

Tikai spēcīga tiesību apziņa piešķir mums pašiem tiesību arī tur iebilst, kur mums šķiet nodarīta pārestība. Vai tas nav smags trieciens mūsu tiesību apziņai, ja kādu emigrantu ģimeni, kas pirms dažiem gadiem tiesas ceļā adoptējusi kādu tās pašas tautības bērnu, nepieņem emigrācijai uz ASV, iekāms tā nav atteikusies no sava adoptīvbērna. Bet šī trimdinieku ģimene to nedara, jo tā uzņēmusies pret šo bērnu nevien morālas, bet arī likumiskas saistības kā šī bērna, tā tiesas iestāžu priekšā.

Atgriežoties pie trimdinieku tiesiskās apziņas krizes, redzēsim daudzkārt simptomus, kas mūs ne mazākā mērā neiepriecina. Kas to lai pasaka, vai tās ir lielās tiesību noārdīšanas procesa sekas, vai sekas no nenormālās dzīves nometnēs, ka plaši izplatījusies ignorance pret veciem un nemainīgiem tiesību nosacījumiem, sevišķi civiltiesību un sodu likumu novadā, piem. nevēlēšanās kārtot civilas saistības un ievērot autoru tiesības, svešas mantas piesavināšanās un uzticības nelietīga lietošana, denunciācijas un goda laupīšana.

Mēs būtu uz nepareiza ceļa, ja sevi attaisnotu ar ārējām parādībām un apstākļiem, kas mums šīs tiesiskās apziņas krizi uzspiedušas. Vai nebūtu jāmeklē ceļi, kas par spīti visam novestu mūs pie tiesiskās apziņas atjaunotnes.

Ād. Silde.

Neriskēt ar savu nākotni

IRO brīdina no maldīgām cerībām

IRO 26. janvārī publicēja speciālu vēstījumu DP, brīdinot tās „nelikt aplamas cerības uz ASV DP likuma iespējamo paplašināšanu".

„Preses aģentūru šodienas ziņojumi no Vašingtonas, ka tiks apspriests jauns DP likums, nozīmē tikai to, ka sperts pirmais solis gaŗajā ceļā, virzienā uz eventuālo jauno nokārtojumu," paskaidroja IRO amerikāņu joslas direktors Mr. Filips E. Raiens (Ryan). Viņš aicināja DP nekādā ziņā nemainīt savus izceļošanas plānus, ja tām būtu nodoms emigrēt ne uz ASV, bet kādu citu zemi.

„Minētās ziņas no Vašingtonas," turpināja Mr. Raiens, „nedrīkstētu būt par iemeslu aplamām cerībām DP vidū, ne arī ietekmēt viņu līdzšinējos emigrācijas plānus. DP katrā ziņā nepieciešams stingri ievērot noteiktos termiņus un savas vienošanās ar citu valstu emigrācijas misijām, bet neriskēt, gaidot notikumus, kas varbūt nemaz nereālizēsies."

IRO direktors tālāk uzsvēra, ka pagaidām skaidrs tikai tas, ka attiecīgā komiteja iesniegusi senātam jaunu likumprojektu ar labvēlīgu atsauksmi. Vēl var paiet nedēļas vai pat mēneši, līdz likumprojekts tiešām kļūs par likumu. Tas tagad nonāks senāta apspriešanā, un ja to tur pieņemtu, tad kopīgai tautas vietnieku nama un senāta komitejai vajadzēs saskaņot dažādos uzskatus. Tālākajā likumdošanas procedūrā tautas vietnieku namam un senātam vajadzēs katram atsevišķi pieņemt likuma jauno redakciju, pēc kam likums tiks iesniegts parakstam valsts prezidentam.

Pagaidām nav tomēr nekādas garantijas, ka jaunais ASV DP likumprojekts tiešām kādreiz kļūs par likumu. Kaut arī pastāv cerība, ka pašreizējo DP likumu paplašinās, būtu tomēr nepareizi un vieglprātīgi, ja ikviens DP, gaidīdams uz jauno likumu, riskētu ar savu nākotni. „Ja jūs tagad esat jau paredzēti emigrācijai uz kādu citu zemi," noslēgumā norādīja Mr. Raiens, „tad nepārtrauciet savu plānu reālizāciju un neriskējiet pazaudēt savas izredzes uz jauno dzīvi un jaunu dzimteni."

CILDENS PIEMĒRS

Manheimā novietotā 7132. latv. inženieŗu rota (komandieris Kalniņš) 1949. gadā ziedojusi mūsu invalidiem un karavīru ģimeņu atbalstam DM 20.436,39 un 1264 sainīšus tabakas. No šīs summas 2000 DM nodotas DV amerikāņu joslas valdes rīcībā darba rīku un instrumentu iegādei invalīdu darba nama vajadzībām.

Rotas vīri, diendienā strādādami melnu darbu, nes sevī stipru ticību mūsu dzimtenei un arī 1950. gadā turpinās mūsu invalīdu un karavīru ģimeņu aprūpes darbu ar tādu pat neatlaidību kā aiztecējušajos trīs gados.

LNP nosūtīs 15.000...

(Turpinājums no 1. lpp.)

Tālākais faktors, kas nelabvēlīgi ietekmē Eiropas saliedēšanu, ir franču un vācu pretestības Zāras dēļ un Francijas bailes no Vācijas nākotnes. Tāpēc pēdējā pretojas Vācijas līdzdarbībai Eiropas aizstāvēšanā, bet pēc militāro speciālistu ieskata bez Vācijas Vakareiropu nebūtu iespējams efektīvi aizstāvēt. Eiropas apvienošanos bremzē arī angļu vēsā izturēšanās, jo Anglija vienmēr Eiropas kontinentā vēlējusies miera laikos sev paturēt brīvas rokas. Eiropas likteņi būs atkarīgs no tā, vai minētām grūtībām izdosies tikt pāri, vai nē.

Vēl R. Liepiņš ziņoja par Eiropas kustības latviešu padomes organizēšanu. Pēc debatēm prezidijs nolēma uzdot viņam rūpēties par Vācijā dzīvojošo latviešu kandidātu pieteikšanu Eiropas Ūnijas starptautiskajā komitejā.

V. Lambergs ziņoja par informācijas daļas darbību un pārrunām 21. janvārī ar ASV filantropu O. Helstromu LNP prezidija izvietošanas un emigrācijas jautājumā. A. Klīve iesniedza prezidijam viņa izstrādātus deklarācijas un LNP statūtu projektus. Prezidijs nolēma tos apspriest nākamā sēdē.

Pārrunāja LCP un LCK ārkārtīgos lēmumus par latviešu trimdas kopību, kuŗus kritizēja V. Bastjānis un A. Klīve, bet aizstāvēja J. Celms, V. Janums, J. Niedra un V. Lambergs.

J. Celms ziņoja, ka LNF Zviedrijā ierosina 14. jūnija dienā, kas ir desmitā pēc kārtas, kopēji organizētā veidā griesties ar lūgumu pie prezidenta Trūmena, UN uc. autoritātēm atbrīvot Latviju no padomju okupācijas. Technisko izkārtojumu 14. jūnija atzīmēšanai uzņemas LNF. Prezidijs priekšlikumam pievienojās un to pārrunās ar baznīcu galvām. Uzdeva V. Lambergam personīgi Zviedrijā vienoties ar LNF par šīs akcijas reālizēšanu. (in)

Pūlas palidzēt studentiem

Šveices studentu nacionālā apvienība griezusies pie IRO un arī pie Eiropas un aizjūŗas universitātēm ar aicinājumu nopietnāku uzmanību veltīt tiem dažādu tautību DP studējošiem, kas sakarā ar pastiprināto emigrāciju nonākuši visai grūtā stāvoklī.

Studiju beidzējiem būtu vēlams izceļošanu nesteidzināt, jo zemēs, kur viņi nonāks par laukstrādniekiem vai kādā citā fizīskā darbā, tiem nav nekādu izredžu studijas turpināt.

Sadarbībā ar Beļģijas, Holandes, Zviedrijas uc. valstu studentu apvienībām Šveices studenti pieliek visas pūles, lai palīdzētu ārzemju studentiem, taču nav līdzekļu. Viņi aicina amerikāņu universitātes neizlietotos stipendiju fondus nodot tādu zemju universitātēm, kuŗu durvis DP studentiem atvērtas. (in)

ASV joslā 22.600 latviešu

IRO pārskats rāda, ka no amerikāņu joslas decembrī izceļojuši gandrīz 10.000 DP, no tiem pāri 5000 uz ASV. Janvāŗa sākumā joslā vēl paliek 120.238 DP nometnēs un ārpus tām 71.338 vai kopā 191.000. No šī skaita visvairāk poļu — 40.400, ukraiņu — 33.500, žīdu — 29.360, latviešu — 22.653, ungāru — 12.000, lietuviešu — 8700, igauņu — 6220 utt.

Apspiesto balss

Latvijas SK pilnvarnieks franku novadā kopā ar BSP nodevis amerikāņu konsulam Štutgartē ASV prezidentam Trūmenam adresētu rakstu, kuŗā izsaka viņam savu gandarījumu par rīkojumu katru gadu ASV 10. decembrī svinēt Cilvēka tiesību dienu līdz ar lūgumu šajā dienā pieminēt ari latviešu un pārējo baltiešu likteni, jo šīs tautas, par spīti visām svinīgajām deklarācijām, spiestas piedzivot vislielāko apspiestību un sistēmatisku iznīcināšanu. Rakstu parakstījis R. Nīkurs un A. Ose-Stunda:

PALIELINA DEVAS

IRO ziņo, ka sākot ar 1. februāri palielina devas DP nometnēs Vācijā un Italijā par 10 proc. Šim nolūkam pirmajiem 6 mēnešiem atvēlēti 1,5 milj. dolaru. Devas caurmērs noteikts līdzšinējo 2000 kal. vietā uz 2300 kal. normālpatērētājiem. Attiecīgi palielinātas arī bērnu, smaga darba strādnieku uc. devas. Papildinājumu sastādīs olas, gaļa, zivis, tauki, augli un cukurs, kas ir svarīgi DP pretestības spēju pavairošanai pret slimībām un novājēšanu, ko bieži novēro transitnometnēs.

Pārtikas papildinājums apgādē Vācijā pielīdzinās DP vācu iedzīvotāju caurmēra standartam, kāds viņiem paredzēts šim saimniecības gadam. IRO pūlas, lai arī DP Austrijā devas palielinātu uz 2100 kal.

Pienākuši saiņi

Latvijas Sarkanā Krusta birojā, Eslingenā, Ulanda ielā 7, saņemami saiņi Irenai Stegmanei, Eiženijai Neimanei un Edvardam Liepiņam.

Izcils notikums...

(Turpinājums no 1. lpp.)

bā — klasiskā baleta norobežotajā plāksnē. Tagad mēģināju dot ko jaunu — neatsakoties no klasiskās baleta mākslas principiem, centos saliedēt to ar nesaistītiem kustības, mimikas un psiholoģiskās izteiksmes līdzekļiem, kas nav norobežoti nekādās pastāvošās dogmās, bet pa daļai sakņojas t. s. „Ausdruckstanz" brīvajās koncepcijās.

Darbā saņēmu visu iespējamo atbalstu gan no operas vadības, gan ansambļa puses. Ar gandarījumu un cieņu te jāatzīmē vācu mākslas pasaules tradicijas, kuŗās politikai un šovinismam nav vietas. Esam Štutgartes operā pieci vai seši ārzemnieki, kas bauda pilnīgu vienlīdzību ar vācu māksliniekiem pēc principa — mākslā eksistē tikai darbs un sniegums.

Mani mākslinieciskie nodomi šai baletā reālizējušies tā, kā biju tos iecerējis, un neholiedzu, ka mans darbs radījis interesi plašākās vācu mākslas pasaules aprindās, kas neskopojas izdevīgiem līguma piedāvājumiem. Bez Štutgartes valsts operas un Heinca Hilperta piedāvājumiem esmu saņēmis aicinājumu strādāt pie režisora Eichberga, tā paša, kuŗa darbs ir filmu Indiešu kapenes un Ešnapuras tīģeris inscenējumi. Šiem vilinājumiem pretim stāv emigrācijas nepieciešamība. Izšķiršanās ir grūta. Bet es ceru, ka arī viņā krastā varēšu strādāt savā arodā.

S.

Vīzas 40.000 DP

40.000 DP Vācijas, Austrijas un Italijas nometnēs līdz š. g. 1. janvārim ar katoļu palīdzības organizācijas NCWC starpniecību saņēmuši vīzas iecelošanai ASV. 5000 izceļošanas lietas NCWC vēl apstrādā un 8000 atrodas sagatavošanā.

ASV komisijas vad. Eiropā Skvadrilli šinīs dienās devis rīkojumu sākt paplašinātu orientācijas programmu DP, kas izceļo uz ASV. To vadīs Evelīna Raucha, kas jau ieradusies no Vašingtonas.

Nometņu dzīve

ESLINGENAS KOLONIJAI paziņots IRO projekts, lai atbrīvotu vāciešu privātās mājas, nestrādātājus pārcelt uz Ulmu, Švābu Gmindi uc. nometnēm, bet strādātājus IRO iestādēs un citur izvietot no tagadējiem blokiem pa vācu privātajiem dzīvokļiem Eslingenā. Tādā gadījumā pašiem DP būtu jāmaksā par dzīvokli un jārūpējas par uzturu, bet atkristu tagadējie atvilkumi no algām. DP būtu garantētas dzīvokļu ziņā tādas pat tiesības kā vāciešiem, un pārvietošana notiktu pakāpeniski. Kolonijas pārvalde šajā sakarā iesniegusi dažus ierosinājumus, kas vēl apspriežami. Tāpat vēl nav skaidrs kazarmu nometnes liktenis.

BRITU JOSLAS nometnēs paziņots, ka visām sievietēm vienlīdzīgi cēm obligāti jāreģistrējas izceļošanai uz Austrāliju, pretējā gadījumā tās nekavējoties paredzēts iekļaut vācu saimniecībā. Sievietēm ar piederīgiem jāreģistrējas tikai tad, ja viņas pēdējos ar mieru pagaidām atstāt Vāciju.

LIBEKAS rajonā publicēta vācu policijas statistika par 1949. g. izdarītajiem noziegumiem. Tā rāda, ka no 411 apcietinātajiem tikai 17 bijuši ārzemnieki. Tā ir skaidra atbilde uz vienpusīgajiem vācu preses pārmetumiem, jo mēs zinām, ka tieši šajā rajonā nometināts visvairāk DP Vācijas ziemeļos.

Pirmais mēģinājums

Vienojoties ar Hesenes valdību, augstākā komisāra iestādēm un vietējo pašvaldību, IRO Ārolsenā izdara pirmo mēģinājumu DP iekļaušanā vācu saimniecībā. Iekļaujamo grupa aptver 360 personu, kas nodarbinātas Starptautiskajā meklēšanas birojā Ārolsenā, līdz ar viņu piederīgajiem. Iekļaušanu uzsāk janvāŗa beigās un turpmāk pašiem DP vajadzēs maksāt par telpām, apgaismošanu uc. vajadzībām. Viņi saņems vācu personības dokumentus (Kennkarte).

Pēc šī mēģinājuma notiks tālāka pakāpeniska DP ieklaušana vācu saimniecībā visas ASV joslas apjomā, lai nerastos nekādi sastrēgumi pēc š. g. 30. jūnija, kad paredzēta IRO aprūpes izbeigšana:

PATEICĪBA

LNP prezidija priekšsēdis J. Celms izsaka sirsnīgu pateicību tautiešiem, kas ziedojuši LNP bibliotēku fondam, tādējādi palīdzot veidot svētīgu kultūras darbu trimdā.

Vircburgas centrālā nometne ziedojusi 1307 grām. un 72 žurn.; Aleksandrs Krasovskis, Tutlingenā — 5 grām., 1 žurn. un 3 grām. svešvalodās; Haunštetenes latviešu tautskola — 81 grām., 6 žurn. un 1 grām. svešv.; Jēkabs Hermanis, Ulmā — dažādus laikrakstus.

Turpmākos ziedojumus lūdz adresēt: J. Niedram, (21a) Augustdorf b. Detmold. DP Camp, Latvian Group.

VĒSTULES REDAKCIJAI

NE DAŽI, BET VISI!

No okupētās dzimtenes turpina pienākt ziņas par partizānu cīņām. Jau sesto gadu drošsirdīgi vīri varonīgi spītē nīstajai boļševiku varai un cer un sagaida, ka arī mēs — tie 100.000 latviešu, kam laimējies glābties — atbalstīsim viņu cīņu!

Tagad nometnēs vāc ziedojumus ārējai informācijai. Tas nozīmē — mūsu centrālās iestādes mūs aicina cīņā. Tad nu atcerēsimies un iegaumēsim, ka ikviena cīņa prasa upurus, īpaši vēl tad, ja uz spēles likts liels un cēls mērķis.

Vai tas būtu liels upuris, ja mēs ikviens, es saku — ne daži, bet ikviens, atteiktos tikai no vienas darba dienas algas mēnesī un ziedotu to cīņai par dzimtenes atgūšanu? Katram atsevišķam tautietim tas būtu niecīgs upuris, bet par visiem kopā radītu varenu fondu, kas iespētu jau kaut ko jūtamu veikt lielajā cīņā. Ziedojumi ārējās informācijas fondam ienākuši un turpina ienākt. Ahkustinoša ir atzīme kādas nometnes ziedojumu saraksta pavadrakstā, kur atzīmēts, ka ziedotāji gandrīz visi ir nestrādātāji. Tie pratuši atlicināt arī no savas trūcības. Tas vairs nav tikai ziedojums vien, bet ir jau upuris. Bet kur palikuši strādājošie, kas pelna? Un kāpēc ziedojumu vācēji nometnēs ar ziedojumu sarakstu negriežas tieši pie katra tautieša dzīvoklī? To taču varētu un tas dotu daudz lielākus rezultātus. Mēs visi esam aicināti upurēt. Darīsim to labprāt, tūlīt, un visi.

Otrs tālākais mūsu visu pienākums — emigrējot līdzņemt attiecīgo informācijas literatūru un ar to iepazīstināt visus, kuŗu vidū mums būs jādzīvo. Izmantosim katru iespēju personīgās sarunās un sanāksmēs paust patiesību par komūnismu. To jau dara daudzi latviešu emigranti, bet tas jādara visiem.

J. Vijmalietis, Eslingenā.

BŪSIM SPĒKS, NE ILŪZIJA

Izlasot Latvijas 3. num. J. Klīdzēja rakstu „Spēks vai ilūzija" man radās ideja, kādā veidā tautiešus iesaistīt šinī lielā pasākumā. Anglijā ir ap 10.000 strādājošo tautiešu. Ja katrs ziedotu savas tautas labā tikai 1 šiliņu mēnesī, būtu liels panākums. Bet ar ziedojumu listēm tā lieta neies. Tādēļ jānoorganizē Latviešu savstarpējā palīdzības krājaizdevu sabiedrība Anglijā. Jāizstrādā statūti. Pilnvarnieku sapulce izvēlētu valdi un padomi. Valde sadalītu visu Angliju rajonos un iecelātu rajonu kasierus (aģentus). Tie izdalītu sabiedrības ziedojumu/nogulduma grāmatiņas (pret samaksu), kā arī iekasētu obligāto ziedojumu 1 šiliņu mēnesī, tāpat arī nogulduma.

Noguldījumiem svarīga nozīme, jo iekrātie šiliņi nebūtu jāglabā zem spilvena un būtu apziņa, kā uzkrātā nauda guļ pašu latviešu kasē. Varētu izsniegt arī aizdevumus, prasot divus strādājošo galvojumus. Pazīstu tautiešus, kas jau iekrājuši 100 mārc. un grib iepirkt mājiņu. Bet tam vajadzīgas 175 mārc. Tā tad jāstrādā vēl viens gads, lai šo nodomu izvestu dzīvē. Bet ja nu būtu pašu kase, tad varētu aizņemties un mājiņu iepirkt tūdaļ.

Ziedojumu/noguldījumu grāmatiņai būtu liela nozīme, atgriežoties dzimtenē. Pirmkārt, būtu pierādījums, ka esi palīdzējis savai tautai grūtā brīdī. Otrkārt, par noguldīto naudu varētu organizētā veidā sapirkt lietas, kas nepieciešamas saimniecības atjaunošanai dzimtenē. Jāstrādā visiem tautas labā!

A. Magone, Anglijā

SPEKULĀCIJA „TAUTISKĀ VĀRDĀ"

Kādreiz laikrakstos lasīju, ka Vācijā pazemināts DM kurss, salīdzinājumā ar ASV dolaru. Bet daži latviešu izdevēji Vācijā DM kursu paceluši tik augstu, ka par to brīnītos pat Vācijas finanču vīri: Tā — Sāļzemnieka apgāds savu sieņas kalendāru, kas Vācijā maksā DM 1, ASV nocenojis uz 50 centiem. Tomēr viņu pārspēj Dzintarzemes apgāds, kas sienas kalendāru, kas Vācijā maksā DM 1.50, ASV nocenojis uz veselu dolaru!

Izdevēju kungi laikam domā, ka tautiešiem ASV atliek tikai pasniegt roku gaisā un dolari „krīt saujā" kā sniega pārslas, kādēļ viņi tos tāpat „svaidīs" apkārt. Bet arī mēs, kas zinām, kā šie dolari jānopelna, protam rēķināt, un tā galu galā var iznākt, ka nepārdotie kalendāri ap Jaņiem ceļos atpakaļ uz Vāciju vai arī apgādu pārstāvjiem ASV būs jātaisa „uguņošana".

ASV par katru lietu maksā tik, cik tā vērta. Spekulācija „tautiskā vārdā" šeit neies.

Roberts Apenītis,
Minesotā, ASV.

PALĪDZĒS SMILTENIEŠIEM

Smiltenes pagasta iedzīvotāji, kas vērētu sevi un savus piedrīgos uzturēt ar fizisku darbu un vēlētos izceļot uz ASV, var pieteikties, iesniedzot tuvākus dzimtus, J. Cerbulim, Cedar Bridge Manor, Laureiton, New — Jersey. U. S. A.

VĒSTULES REDAKCIJAI

DAŽI, BET VISI!

tālās dzimtenes turpina ņas par partizānu cīņām. gadu drošsirdīgi vīri va- tē nīstajai boļševiku varai sagaida, ka arī mēs — tie tviešu, kam laimējies glāb- balstīties viņu cīņu. nometnēs vāc ziedojumus ormācijai. Tas nozīmē — trālās iestādes mūs aicina nu atcerēsimies un iegau- ikvienu cīņa prasa upu- vēl tad, ja uz spēles likts ēlis mērķis.

būtu liels upuris, ja mēs saku — ne daži, bet ik- ktos tikai no vienas dar- algas mēnesī un ziedotu to dzimtenes atgūšanu? Kat- rvienam tautietim tas būtu upuris, bet par visiem kopā nu fondu, kas iespētu jau tālumu veikt lielajā cīņā ā ārējās informācijas fon- ku un turpina ienākt. Atz- ir atzīme kādas nometnes u sarakstā pavadrakstā, kur ka ziedotāji gandrīz visi ir ēji. Tie pratuši atlicināt arī trūcības. Tas vairs nav ti- ojums vien, bet ir jau upu- kur palikuši strādājošie, kas Un kāpēc ziedojumu vācēji ar ziedojumu sarakstu ne- tiši pie katra tautieša dzi- tā varētu un tas dotu ālākus rezultātus. Mēs visi dināti upurēt. Darīsim to lab- lit, un viss.

tālākais mūsu visu pienā- emigrējot līdznemt attiecī- mācijas literatūru un ar to nāt visus, kuru vidū mums zīvo. Izmantosim katru iespē- nīgās sarunās un sanāksmēs atiecību par komūnismu. To a daudzi latviešu emigranti, jādara visiem.

J. Vijmalietis, Eslingenā.

IM SPĒKS, NE ILŪZIJA

ot Latvijas 3. num. J. Klīdzēja „Spēks vai ilūzija" man ra- deja, kādā veidā tautiešus šinī lielā pasākumā. Angli- 10.000 strādājošo tautiešu ēta ziedotu savas tautas labā šiliņu mēnesī, būtu liels pa- as. Bet ar ziedojumu listēm ta neies. Tādēļ jānoorganizē su savstarpējā palīdzības krāj- u sabiedrība Anglijā. Jāiz- statūti. Pilnvarnieku sapulce tu vaidi un padomi. Valde sa- visu Angliju rajonos un iecel- jonu kasierus (aģentus). Tie u sabiedrības ziedojumu/no- ūmu grāmatiņas (pret samak- ā arī iekasētu obligāto ziedo- šiliņu mēnesī, tāpat arī no- ūmu.

nākumiem svarīga nozīme, jo ūtiņš nebūtu jāglabā zem un būtu apzina, kā uzkrātā gul pašu latviešu kasē. Va- lzmiegi arī aizdevumus, prasot strādājošo galvojumus. Pa- tautiešus, kas jau iekrājuši 100 un grib jiepirkt mājiņu. Bet vajadzīgas 175 mārc. Tā tad dā vēl viens gads, lai šo no- izvestu dzīvē. Bet ja nu būtu kase, tad varētu aizņemties un u iepirkt tūdaļ.

edojumu/noguldījumu grāmati- būtu liela nozīme, atgriežoties tenē. Pirmkārt, būtu pierādī- , ka esi palīdzējis savai tautai brīdī. Otrkārt, par noguldīto u varētu organizētā veidā sa- t lietas, kas nepieciešamas saim-ības atjaunošanai dzimtenē. Jā- dā visiem tautas labā!

A. Magone, Anglijā

SPEKULĀCIJA „TAUTISKĀ VĀRDĀ"

ādreiz laikrakstos lasīju, ka vā- pazemināts DM kurss, salīdzinā- ar ASV dolaru. Bet daži latvie- izdevēji Vācijā DM kursu pacē- tik augstu, ka par to brīnītos Vācijas finanču vīri: Tā — Sāļ- nieka apgāds savu sieņas kalen- u, kas Vācijā maksā DM 1, ASV enojis uz 50 centiem. Tomēr viņu spēj Dzintarzemes apgāds, kas sie- kalendāru, kas Vācijā maksā 1.50, ASV nocenojis uz veselu laru!

izdevēju kungi laikam domā, ka tiešiem ASV atliek tikai pasniegt ku galsā un dolari „krīt saujā" kā ega pārslas, kādēļ viņi tos tāpat vaidīs" apkārt. Bet arī mēs, kas ām, kā šie dolari jānopelna, pro- m rēķināt, un tā galu galā var iz- kt, ka nepārdotie kalendāri ap Jā- em ceļos atpakaļ uz Vāciju vai arī gādu pārstāvjiem ASV būs jātaisa guņošana".

ASV par katru lietu maksā tik, k tā vērta. Spekulācija „tautiskā ārdā" šeit neies.

Roberts Apenīds,
Minesotā, ASV.

PALĪDZĒS SMILTENIEŠIEM

Smiltenes pagasta iedzīvotāji, kas vē- tu sevi un savus piedrīgos uzturēt ar izīsku darbu un vēlētos izceļot uz ASV, ar pieteikties, iesniedzot tuvākus da- ma J. Cerbulim, Cedar Bridge Manor, Laurelton, New — Jersey. U. S. A.

Stāsts par veco Bilu / Kā dzīvo caurmēra strādnieks Austrālijā

Vecais Bils strādā jau 40 gadu lielajā Mailendas dzelzceļa depo. Tas ir tievs un garš, mazliet uz priekšu salicis vīrs ar enerģisku degunu un mākslīgiem zobiem. Lai aizsargātu acis no saules un putekļiem, viņš nēsā zaļu platmali, dziļi uzmauktu galvā. Rokas no darba kļuvušas cietas un melnas, bet lūpās allaž laipns smaids un daudz labu vārdu. Savu darbu Bils veic lēni un apdomīgi, bieži uztīdams cigareti no tabakas, kas glabājas kabatā, skārda kastītē. Algas dienā nekad neaizmirst kantīnē izdzert dažas glāzes alus un pastā iemaksāt 10 šiliņu totālizātora karšu iegādei.

Ar Bilu iepazinos laikā, kad mūsu darbu vadītājs jeb „virsboss" izlēma, ka man jāmācās par krāšņu licēju lokomotīvēs. jeb, kā angļi to sauc, „brick arch builder". Uz dzelzceļiem tas skaitās labi atalgots amats, par ko maksā 10 mārciņu nedēļā. Darba vieta ir lokomotīves krāsnī, kurā pēc plāna jāsaliek lieli un mazi ķieģeļi.

Un tā kādā jaukā dienā tiku nodots meistara Bila rīcībā. Pirmais jautājums no Bila puses bija: „Kā tevi sauc?" Atbildēju: „Roberts!" Meistars: „O, ļoti skaisti Bob." Un no tā brīža es biju pārvērties par Bobu. Bet kad kā vecs disciplīnēts eiropietis savu priekšnieku uzrunāju par kungu, viņš paskaidroja: „Bob, sauc mani par Bilu, jo tā mani te visi sauc un tā tas mums te Austrālijā patīk." Skaidri un lēni izrunājot vārdus, viņš piemērojas manām nelielajām angļu valodas zināšanām, un drīz vien mēs pavisam labi sapratāmies. Sevišķi apbrīnoju viņa nesalaužamo mieru. Nekad Bils nesteidzās, neuztraucās un nelamājās. Viņu labi raksturo šāds kļūmīgs atgadījums.

Reiz, kad abi atradāmiēs lokomotīves krāsnī, kāds neuzmanīgs strādnieks, bijušais poļu DP, uzgrūda mums virsū karstu tvaiku, tā ka dabūjām katrs vairākas sāpīgas brūces. Izlīdis es uztrauktos vārdos nosodīju vainīgo, bet Bils, pavisam mierīgi noslaucījis uz pieres no karstuma un sāpēm izspiedušos sviedrus, norūca tikai „all right" un, uz mani paskatījies, jautāja: „How are you?" Viņa izturēšanās mani tā ietekmēja, ka nelaimi uz vietas aizmirsu, neuzmanību piedevu un, tāpat kā Bils, biju gatavs mirt, ja vajadzīgs, ar mierīgo „all right" uz lūpām.

Otrs pārsteigums sekoja nākošā dienā, kad mani iedalīja nakts maiņā. Darba laiks bija noteikts no 11 vakarā līdz 7 rītā, bet kad pirmajā vakarā bijām nostrādājuši 3 stundas, Bils svinīgi paziņoja: „All right, Bob, iesim ēst un pēc tam gulēt!" Izbrīnā ieplētu acis un taisījos ko iebilst, bet Bils paskaidroja, ka te valdot tradicija nakts maiņās vairāk par trim stundām nestrādāt, un tā mēs uzmeklējām siltu lokomotīvi, lai, pie tās sāniem guļot, pildītu brīnišķīgās Austrālijas tradicijas.

Bet ne jau vienmēr nāca miegs. Kopā guļot, tad pārrunājām daudzas lietas. Bils vēlējās zināt, vai man patīk Austrālija, vai palikšu strādāt uz dzelzceļa arī pēc obligātā laika un vai mīlu iet uz kino un baznīcu. Kad uz visiem jautājumiem biju teicis jā, meistars kļuva sevišķi laipns un draudzīgs, bet es savukārt viņam varēju pastāstīt par Latvijas likteni un bēgļu dzīvi. Kā par kapitālismu, tā par komūnismu viņš izteicās noraidīgi, par labāko politisko iekārtu atzīdams kristīgo sociālismu un Austrālijas arodbiedrību piekopto sociālo politiku. No komūnisma viņš pat bijās, jo viņam taču pilsētā piederot māja ar skaistu dārzu un arī mazs ietaupījums bankā. No jaunajiem imigrantiem Bils visvairāk atzinības veltīja latviešiem, kas esot labi strādnieki un mācoties angliski, tikai viņš nespējot saprast un piedot, ka ar mums varot gadīties tādas lietas, ko pats pieredzējis, ka dzērumā viens latvietis sašauj savu darba biedru.

Slavens krāšņu būvētājs no manis tomēr neiznāca, jo izrādījās, ka esmu par resnu, lai varētu ielīst mazāko lokomotīvju krāsnīs. No Bila nācās šķirties darbā, bet šad tad drīkstēju apmeklēt viņu mājās. Tur mani pārsteidza telpu lielums, tīrība un greznais iekārtojums. Savā laikā viņš māju bija pircis par 800 mārciņām uz ilggadīgu nomaksu. Tagad šādas mājas maksājot 1500 mārciņu, bet arī strādnieku algas esot cēlušās no 5 uz 9 mārciņām. Viesojoties sastapos arī ar Bila trīs dēliem, kas visi skoloti cilvēki, labi situēti. Apmeklējumā mūs vispirms pacienāja ar tēju, bet vēlāk aicināja pie vakariņu galda. Tas bija glīti klāts, ar izmeklētiem ēdieniem. Pie katra šķīvja divēji naži un dakšiņas: cepetim un sviestmaizēm bet īpaša dakšiņa lietojama pie saldā ēdiena, uzstumjot ananāsa šķēlīti uz karotes.

Kādā apmeklējuma reizē pēc vakariņām Bils mani ieveda savā istabā un parādīja maisiņu ar zelta smiltīm. Viņa acis iemirdzējās kāda tāla jaunības atspulga. Savu karjēru viņš sācis ar zelta skalošanu, un tas bijis viņa mūža trauksmainākais laiks.

Stāstot par veco Bilu, gribu iecelotājiem parādīt vecās paaudzes lāga vīru, labo austrāliešu tipu, kādu šodien var sastapt jebkurā darba vietā. Bez tam viņa paraugs rāda, ka Austrālijā katrs strādnieks ar kārtīgu dzīvi un godīgu darbu ar laiku var tikt pie ievērojamas turības.

Adelaidē, decembrī.

Roberts Dambītis

NE SLAVĒT, NE PELT

VĒSTULES REDAKCIJAI NO AUSTRĀLIJAS

Par vai pret Austrāliju? — Šis jautājums ne vienu reizi vien bijis par iemeslu ilgām debatēm un pārrunām to tautiešu starpā, kas vēl nav galīgi izšķīrušies, kurp doties tālāk no Eiropas. Parastais informācijas avots par šo kontinentu mēdz būt vēstules, kas tomēr bieži neparāda turienes dzīvi pilnīgi objektīvi, jo atkarīgas no paša rakstītāja

Latvietis S. Timšāns (pa kreisi) ar savu austrāliešu saimnieku.

personīgajiem piedzīvojumiem, pie tam īsā laika sprīdī un šaurā kontinenta stūrī. Cik vieni Austrāliju slavē, minēdami labos sociālos likumus, laipnos cilvēkus, lētos augļus un apavus, — tik otri to pašu Austrāliju nopelē, atsaukdamies uz dzīvokļu trūkumu, ģimeņu šķiršanu, vietējo iedzīvotāju garīgo atpalicību, čūskām un indīgiem zirnekļiem.

Tomēr nav laikam gan cita ceļa, kā visu jau aizbraukušo tautiešu vēstuļu mozaīkā mēģināt saskatīt pareizo svešās zemes ainu. Līdz ar to izrādās, ka īstā atbilde par Austrālijas derīgumu vai nederīgumu izceļošanai meklējama „kaut kur vidū". Par vienu lietu gan, šķiet, nebūtu ko šaubīties: ja jāizvēlas starp Austrāliju un palikšanu vācu saimniecībā, tad ikvienam caurmēra DP būs izdevīgāk doties no Vācijas projām.

Šādu domu pauž arī vairāku latviešu vēstules no tālā kontinenta. „Negribu ietekmēt vai pierunāt nevienu," raksta S. Timšāns no Jaundienvidvelsas, „kurš kaut kādu dzīļāku iemeslu vai nojautu dēļ atsacītos braukt uz Austrāliju un paliktu Vācijā. Bet tiem, kuri būtu neziņā— braukt šurp vai turpināt ēst bada maizi Vācijā, bieži vien naidīgu ļaužu vidē, — tiem gribu sacīt: brauciet, ja vien jums nav kabatā kāds labs galvojums uz citu zemi. Nepieciešamo dzīvei šeit sagādāsit vieglāk nekā Vācijā."

Pats rakstītājs kopā ar 2 citiem latviešiem strādā lauku saimniecībā, kas Austrālijā ir viens no nepopulārākajiem darbiem samērā zemās algas un neprecīzā darba laika dēļ. Visiem trim ir diezgan neparasts uzdevums—apkarot trušus, kas karstā laikā esot īsti smags darbs. Toties viņu rīcībā nodota vesela māja ar sakņu un augļu dārzu, kā arī 2 govis. Arī galu saimnieks pārdot no sava ganāmpulka ļoti lēti, tā ka bieži vien ieceļotāju dzīves „labās" un „launās" puses savstarpēji izlīdzinās.

Ļoti reālistiski par Austrālijas imigrantu dzīves labumiem un ļaunumiem domā arī K. Lucis, kas apmeties Port Kemblā: „Zeme ir laba, cilvēki — ne labāki, ne sliktāki kā citur. Nesaprotu, kādēļ Austrālijai mēdz veltīt tik maz vērības. Dzird pat, ka Vācijas lielākajās nometnēs neskaitoties vairs „labais tonis", ja kāds sarunās piemin emigrāciju uz šo kontinentu. Bet kur gan vēl pasaulē jauniecelotājs var jau pēc pāris mēnešiem iepirkt zemes gabaliņu un, beidzot divgadīgo līgumu, sākt celt sev ģimenes māju! Citur iebraucējus dažkārt gan apdāvina, bet — nereti arī tiem par dāvināto pakāpeniski jāsamaksā... Šī dāvanu psihoze vispār ir diezgan jauna lieta, kas pēdējos gados, diemžēl, jau it kā pārgājusi DP asinīs.

Neapmierinātība par Austrāliju bieži vien rodas tādēļ, ka, dzīvojot

Trušu medinieki K. Sondars, E. Vītols un S. Timšāns.

Tautietis K. Sondars ar saviem čaklajiem medību palīgiem.

šajā pārpilnības zemē, patiesās un iedomātās vajadzības un vēlējumi aug milzīgi ātri. No mūsu visu dzīvēm taču apm. 10 gadu ir jānoraksta zaudējumos, un šo zaudēto laiku mēs nu pēc ierašanās emigrācijas zemē gribam ļoti ātri atgūt. Tādēļ arī cērtamies iekšā tādā vēlējumu un iegribu vilcienā, kam biļete ir pārāk dārga. Tad nu sākas žēlošanās, ka, par spīti smagam darbam, to sasodīto mārciņu kā nepietiek, tā nepietiek..."

ĒRKŠĶI, KAS DUR...

PIEZĪMES PAR ASV LAUKSAIMNIEKU DZĪVI

Kā daudziem būs zināms, ASV laukos un pilsētās katrā štatā pastāv visdažādākie noteikumi par algām, darba līgumiem utt. Konkrēti gribu runāt par Merilendas štatu. Kādas laipnas amerikānietes gādības dēļ manai sievai radās izdevība strādāt šūšanas darbnīcā tuvējā pilsētiņā. Tur viņa saņemtu 65—75 centu stundā, skatoties pēc darba veiksmes. Kad sieva gribēja doties uz šo pilsētiņu, lai iepazītos ar darbu, mans darba devējs, farmas īpašnieks, paskaidroja, ka vajagot apgabala pārstāvja piekrišanu. No šīs sarunas pagājušas divi nedēļas, bet atļauja vēl arvien nav saņemta. Iespaids tāds, ka farmas īpašnieks grib rezervēt lētu darba spēku pavasarī un vasarā, kad darba būšot pietiekami un maksāšot 35 centus stundā.

35 centi stundā... Tā esot takse, ko maksājot sievietēm Merilendas štatā par visdažādākiem darbiem. Bet arī to pašu bieži vien nesaņem. Mana meita par tādu algu bija ar mieru kādai amerikānietei mazgāt veļu un palīdzēt citos saimniecības darbos. Pirmajā gadījumā tā nostrādāja 18 stundas, par ko vajadzēja saņemt vismaz 6 dolarus, bet iedeva tikai 3 dol. Otrā gadījumā bija strādāts 44 stundas, un vajadzēja saņemt vismaz 15 dol., bet saņēma tikai 5 dol.

Sieva, gribēdama papildināt mūsu niecīgo ģimenes budžetu, bija noaudusi jaukas grāmatu zīmes. Radās arī pircējas. Cena bija pavisam zema— 15 centi gabalā. Kāda pircēja šo niecīgo summu tūliņ samaksāja, bet divas amerikānietes solījās to izdarīt vēlāk. Darījums notika pirms divi mēnešiem, bet vēl arvien parāds nav nolīdzināts. Šķiet, ka solīt te ir viena lieta, bet pildīt otra.

Protams, gadās arī laipni un sirsnīgi ļaudis, kas sagādā priecīgus pārsteiguma brīžus. Sieva ar meitu tieši pirms Ziemsvētkiem nostrādāja vienu dienu kādā farmā pie kāpostu stādu lasīšanas. Darbu veica akorda kārtā. Vakarā abām izmaksāja 13,14 dol. un piedevām vēl par centīgu darbu katrai 1 dolaru.

Laukstrādnieku algas iebraucējiem Merilendas štatā svārstās no 24—100 dol. mēnesī; šejieniešiem tās ievērojami augstākas. Daži brīnīsies par tik zemu algu — 24 dol. mēnesī. Tiešām, tik daudz saņem kāds ukrainis, ar ko personīgi runāju, un kas strādā kādā mazā farmā, kur visus lauku darbus veic ar diviem zirgiem. Pie tam šis ukrainis bija apmierināts, piezīmējot, ka saimnieki (vecāks bezbērnu pāris) turot viņu kā dēlu...

Snouhillā, janvārī.

Valt. Zirnītis.

„Es atzīstu, ka bērnam vajag brīvības—bet tikai ne manā mājā!"

KĀ ŅUJORKĀ VEICAS AR DZĪVOKĻA MEKLĒŠANU UN KĀPĒC DAŽI LATVIEŠI IR „NEVIESMĪLĪGI".

Šejienes latviešiem dažkārt gadās saņemt no Eiropas vēstules, kuŗu rakstītāji ziņo, ka saņēmuši gan galvojumus izceļošanai uz ASV, bet tie īstenībā esot tikai galvojumi „uz papīra", un grib zināt, vai vēstules saņēmējs nevarēšot atbraucējus „kādu laiciņu izmitināt pie sevis". Ja rakstītājiem atbild negatīvi, tad ir sarūgtinājums vai pat naids mājā, un sāk skanēt runas par tiem, kas, „paši pie krējuma poda tikuši, par citiem vairs negrib nekā zināt."

Protams, te tiešām ir arī šādi tautieši. Visumā tie tomēr ir tikai izņēmumi, kam pretim stāv tādi piemēri, kā Latvian Relief darbinieks Herberts Tauriņš, kuŗa mazais dzīvoklītis izskatās pēc pastāvīgas DP caurbraucēju mītnes. No vecajiem latviešiem var minēt Zēģelnieka kundzi, kas izmanto savu 23 gadu ilgo pazīšanos ar Bruklinas rajona namsaimniekiem, lai — diena vai nakts — skriętu gādāt kādu istabiņu tautiešiem, tiklīdz padzird, ka atkal kāds iebraucējs atdūries pret pirmo lielo grūtību milzu pilsētā Ņujorkā— atrast kaut kaktiņu, kur nolikt galvu.

Laikrakstā New York Times, kam ir zināms monopols uz sīkajiem sludinājumiem, var atrast veselas lappuses sludinājumu par brīviem dzīvokļiem un istabām, ar un bez mēbelēm, ar virtuvi un bez virtuves, ar vannas istabu, ar vannas istabu, kuŗas lietošanā jādalās ar vienu, divām un vairākām apakšīrnieku ģimenēm. Varētu likties, ka ir ļoti vienkārši agri no rīta, vai labāk jau naktī nopirkt laikrakstu, izvēlēties piemērotos sludinājumus, kas sagrupēti pēc pilsētas kvartāliem, un doties dzīvokli saligt. Bet tik vienkārši tas nemaz nav. Vispirms, jūs ātri vien konstatēsit, ka zināmos rajonos, kur ir skaistu dzīvokļi un pazemes dzelzceļš pieņemamā attālumā, arī īres maksas ir visai sāļas. Var gadīties, ka par 3 telpu dzīvoklīti noprasa 300 dol. mēnesī. Te jāpiebilst, ka 3 telpas Ņujorkā nekādi nenozīmē 3 istabas, bet labākā gadījumā 2 istabas un virtuvi Biežāk gan tā būs viena drusku lielāka telpa, kas ar lokveida konstrukciju un dažādu sienu krāsojumu pārdalīta tā, lai varētu iedomāties, ka katrā galā ir sava istaba. Trešā telpa tad ir virtuve, bet var gadīties, ka tā ir tikai gaitenis ar vai bez logiem.

Sludinājumi ne vienmēr ir labākais ceļš dzīvokļa atrašanai. Par visām lietām, jums jāsāk brīnīties, kāpēc šie samērā sliktie, tumšie vai neērti dzīvokļi daudz dārgāki par tiem, ievērojami labākajiem, kuŗos dzīvo jūsu amerikāņu draugi vai darba biedri. Pats, meklējot sev dzīvokli pēc tam, kad biju redzējis glītu 4 istabu (ne telpu) dzīvokli bez mēbelēm, kas, diemžēl, tikko bija izdots par 60 dol. mēnesī, apskatiju divas piesmakušas, miklas pagraba istabiņas tālu ārpilsētā, kuŗas saimniece bija ar mieru izīrēt par „tikai 20 dol. nedēļā". Izskaidrojums jautājumam, kāpēc dzīvokļa cenas tik neloģiskas un svārstīgas, jāmeklē apstāklī, ka dzīvokļa dārgums atgarīgs no tā, kādā veidā saimnieks spēj izvairīties ASV dzīvokļu īres likuma. Likums nosaka, ka vecās mājās nedrīkst prasīt augstākas īres nekā pirmskara gados, kad dzīvokļu krize vēl nebija tik jūtama. Tāpēc ir liela starpība, vai laimējas atrast dzīvokli kādā vecā, likumam pakļautā, vai arī jaunā mājā.

Veselus dzīvokļus, kas samērīgi daudz lētāki nekā istabas, ja tie daudz maz labi, parasti ne jaunās ne vecās mājās neizīrē citādi, kā tikai uz vairāku gadu līguma pamata. Jaunatbraucējs, pat ja viņam būtu vajadzīgā drošības nauda, nevar šādu līgumu riskēt, jo viņš nezina vai pēc gada vēl būs Ņujorkā. Nevar rēķināties arī ar to, ka dzīvokli varētu izdot citam jaunatbraucējam. Saimnieks jau neprasa līgumu, lai nodrošinātos pret to, ka dzīvoklis paliktu tukšs. Viņa aprēķins gan ir taisni tas, ka daļai īrnieku kaut kādu iemeslu dēļ būs jāaiziet, un tad viņam paliks pelņa un neatmaksājamā drošības nauda.

Gandrīz visus dzīvokļus, kam nav nekādu vainu ne ērtību, ne cenu ziņā, Ņujorkā izdod tieši bez laikrakstu un aģentu starpniecības. Aģenti, par brīva dzīvokļa uzrādīšanu prasa atlīdzību divu līdz četru nedēļu īres naudas apmērā. Bet pie tieši izdodama dzīvokļa var tikt tikai ar pazīšanos. Jādomā, ka tiešā dzīvokļu izdošana uz pazīšanās pamata veicinājusi nacionālo kvartālu izveidošanos Ņujorkā. Vairāk daudzinātie kvartāli ir Harlema, ko apdzīvo nēģeri, un ķīniešu kvartāls. Netālu no Harlemas, Manhetenā, ir tipisks vācu kvartāls, drusku tālāk uz ziemeļiem kioskos redzami krievu laikraksti. Bruklina visumā ir žīdu citadele, bet arī tur ir atšķirīgas „salas". Konailandas galā tuŗas kopā žīdi un itaļi, ar Bairidžu jūs nonākat „Skandinavijā", bet gandrīz visi lietuvieši dzīvo Bruklinas daļā, ko sauc par Viljemsburgu. Par nelaimi, latviešiem sava kvartāla Ņujorkā nav un nav arī dzirdēts par naimsaimniekiem, kas par īrniekiem meklētu tikai latviešus. Tomēr, jau pieminētās Zēģelnieka kundzes pašaizliedzīgo pūļu rezultātā ap viņas dzīves vietu itaļu un žīdu rajona malā radies kaut kas līdzīgs mazas latviešu kolonijas iesākumam. Tur, ne visai tālu viena no otras, dzīvo vairāki desmiti latviešu ģimeņu, kas tikušas pie dzīvokļiem, vai istabām uz ieteikumu pamata.

Dzīvokļa atrašana jo sarežģītāka, ja ģimenē ir bērni. No tiem amerikāņu namsaimnieki un vēl vairāk istabu izīrētāji sajūt pāniskas bailes. Ir velti tiem mēģināt ieskaidrot, ka Eiropas bērni radināti pie stingrākas disciplīnas. Vismaz reižu desmit esmu dzirdējis: „Redzu gan, ka Jūsu puika tagad ir mierīga, bet viņš taču ies skolā... Un es arī atzīstu, ka bērnam vajag brīvības, bet tikai ne manā mājā!" Ja arī kāds saimnieks bijis ar mieru izdot dzīvokli ģimenei ar vienu bērnu, tad viņš noteikti negribēs nekā zināt par vēl citiem bērniem tai pašā mājā. Saimnieks nosaka kā pieaugušo, tā bērnu skaitu, kas drīkst apdzīvot viņa dzīvokļus, un par katru „lieku personu", ko grib uzņemt dzīvoklī, jāligst īpaši. Parasti arī tas naizdodas, jo Ņujorkā noteicēja ir dzīvokļa saimnieks, un parasti viņam nav nekādas vēlēšanās ne vajadzības nodarboties ar „labdarību". Kāds latvietis, kam laimējies Bruklinā noīrēt veselu mājiņu līdz tam laikam, kamēr saimnieks atgriezīsies no Eiropas, uz dažām nedēļām bija uzņēmis pie sevis vēl divus mazus, tikko no Vācijas iebraukušus ģimenes. Ar gaisa pastu viņš saņēma saimnieka vēstuli no Eiropas: „Kāpēc man ziņo, ka esat uzņēmuši manā mājā vēl citus cilvēkus. Mēs nolīgām, ka tur dzīvosit tikai jūs!"

Šie apstākļi arī daudzos gadījumos liedz šejienes latviešiem būt tik viesmīlīgiem pret jaunatbraucējiem, kā viņi vēlētos.

Ņujorkā, janvārī.

Aleksandrs Liepa

Latvietis būvē ceļus Tibetas kalnos

Redakcijas piezīme: Pagājušajā Latvijas numurā ziņojām par sarkanās Ķīnas uzbrukuma sākumu Tibetai, izrādās, ka šajā noslēgtajā kalnu zemē jau ilgus gadus dzīvo un strādā arī kāds mūsu tautietis. Viņa vēstule nesen atceļojusi uz Vāciju, un sniedzam šodien tās izvilkumu.

Nav gandrīz nevienas zemes, kur apmešanās vietu, darbu un iztiku nebūtu radis kāds no mūsu tautas locekļiem. Nemaz nerunājot par Amerikas valstīm, Āfrikas, Austrālijas kontinentu un saskaldīto Eiropu, pat tālajos Āzijas austrumos mītinās un strādā latvieši.

Šinīs dienās kāds Baltijas vācietis Neištatē saņēmis ziņas no Tibetas — no latviešu ceļu tehniķa K. Lūriča. Vēstule rakstīta pus latviski, pus vāciski. Toties K. Lūrichs vairākkārt piemin latviešus un arī sevi sauc par latvieti, rakstīdams: „Kā latvietim man nākotne še diezgan nedroša. Maotsetungs gāžas ar joni virsū.. Par sava stāvokļa nodrošināšanu esmu bieži runājis ar šefu (baltvācieti — E. M.), bet ko šis, nabadziņš, var — pats bez dzimtenes..."

Vēstulē K. L. pastāsta, ka arvien vēl strādājot vecajā arodā — būvējot ielas un šosejas kalnainajā Tibetā. Jaunumu ar viņa apkārtnē neesot, ja par jaunumu neskaitot to, ka reizē ar komūnistu tuvošanos ļoti naski kļuvuši arī „sarkanās pārdzīves" dēli — tibetieši. Neesot nekāds brīnums, ka kādā jaukā dienā arī Dalailama greznošoties ar sirpi, āmuru un sarkano karogu. Ar Ķīnas iegūšanu komūnisti skaitot Āziju par savu. Indijas, Japānas uc. vēl kaut cik nozīmīgo Austrumāzijas valstiņu nokļūšana komūnistu skavās esot tikai laika jautājums, ja lielie rietumos neatmetīšot savu samierināšanās un nogaidīšanas politiku.

„Žēl būtu šķirties no zemes," raksta L., „kur esmu pavadījis savas dzīves panākumiem bagātākos gadus. Bet ja stāvokli Tibetā komūnisti apdraudēs, došos uz ASV."

Neištates baltvācietis pastāsta, ka K. L. jau kā 19 g. v jauneklis devies kādam vācu inženierim līdzi uz Āzijas austrumiem. Tas bijis 1919. g. Vēstules beigās K. L. lūdz tos tautiešus Vācijā, kas ko zinātu par Viktora Skaras likteni, kuŗš 1917. g. kopā ar K. L. bēdzis no Krievijas uz Rīgu un vēlāk apmeties dzīvot Šaulos, Lietuvā, rakstīt, ērtību labad, E. Miesniekam, Neustadt/Holstein, Krabben str. 7. **E: M:**

Divas emigracijas nometnes

Paralēles starp Ludvigsburgas Flakkazarmām un Minchenes Funkkazarmām

Jau pēc savas ārienes šie abi amerikāņu joslas emigrācijas centri atšķiras viens no otra. Ludvigsburgas Flakkazarmas ir mazākas, saspiestākas, bet reizē arī kompaktākas, ja salīdzina ar Minchenes Funkkazarmām, kas izkaisītas plašākā territorijā. Ludvigsburgas nometne ar saviem nebojātajiem, gaiši brūnajiem korpusiem glītāka nekā Minchenes emigrācijas centrs ar kara laika postījumu pēdām.

Dzīvojamās telpas abās nometnēs ir pietiekamas, kaut gan dažkārt parastajās nometnēs apdzīvotības biezums nedaudz mazāks. Ka vienā istabā dzīvo 2, 3 vai pat 4 ģimenes, tas no emigrācijas nometnes viedokļa gluži labi saprotams. Par siltuma trūkumu nevar žēloties ne vienā, ne otrā vietā.

Mazgāšanās iespējas Ludvigsburgā ērtas siltā ūdens dēļ dušu telpās. Arī Minchenē dušas telpas pieejamas pāris reizes nedēļā, kaut gan par katru lietošanas reizi jāmaksā 30 fen., kas lielākai ģimenei sastāda emigranta trūcīgajos apstākļos diezgan lielu summu.

Uzturs Minchenes emigrācijas centrā ir labāks nekā Ludvigsburgā, labāks tajā ziņā, ka tas piemērots vairāk mūsu gaumei. Funkkazarmās gan izdala maizi noteiktā daudzumā, bet Ludvigsburgā var katrs ēst, cik patīk. Toties jāpiebilst, ka Minchenes centrā visai bieži rupjās maizes vietā izdala baltmaizi. Pārtikas ziņā šīs nometnes vēl atšķiras ar to, ka Minchenē ir vairākas virtuves un Ludvigsburgā tikai viena, tātad pirmajā var ievērot dažādas ēdienu un diētu katēgorijas, otrā nē.

Ja kādam nepietiek ar nometnes uzturu, tas var piedevu meklēt kantīnēs (protams, par savu naudu). Ludvigsburgas emigrācijas centrā ir tikai viena kantīne iekšpus vārtiem un dažas aiz vārtiem, bet Funkkazarmās pašā nometnes territorijā ir vairākas kantīnes. Tas, droši vien, izskaidrojams ar to, ka no Funkkazarmām izkļūšana uz pilsētu ir daudz sarežģītāka nekā Flakkazarmās. Ja pa Ludvigsburgas centra vārtiem var izstaigāt ārā pēc patikas, tad pa Funkkazarmu vārtiem bez īpašas atļaujas var tikt ārā tikai pēc komisiju darba laika beigām un dienās, kad komisijas nestrādā. Pārējā laikā var izkļūt no nometnes tikai ar atļauju, kas izprasāma iepriekšējā dienā un to piešķir tikai tad, ja darba klaušas izpildītas.

Darba klaušas un to nolikšana Funkkazarmās izkārtota citādi nekā Flakkazarmās. Ludvigsburgā norīkošanai darbā vairāk gadījuma raksturs un to izdara, pusdienu rindā stāvot. Minchenē turpretī katram pieaugušajam emigrantam jānostrādā viena diena nedēļā bloka vecākā ricībā, bet divi dienas pēc darba daļas norādījuma. Ja emigrants neizpilda darba daļas rikojumu un nelerodas darbā, tam vienas dienas vietā jāstrādā divas.

Apsveicama Minchenes emigrācijas centra priekšrocība ir tā, ka tur nav Ludvigsburgas Flakkazarmās tik nesaprotamās „noslēpumainības". Ja Ludvigsburgā ASV informācijas galds ir vienīgā vieta, kur emigrantam vienmēr jānostāv garās rindās un tikai tādēļ, lai pajautātu, vai viņš nav vienā vai otrā sarakstā, tad Funkkazarmās Minchenē visas šīs ziņas izliktas uz informācijas dēļa, arī to vārdi, kam jāiet pie konsula, jāsaņem vīzas vai jābrauc projām.

Nevarētu nepieminēt arī YMCAs lomu abās nometnēs. Abos emigrācijas centros YMCA iekārtojusi lasāmgaldu un bibliotēku, tikai Minchenē, diemžēl, tiem emigrantiem jāatsakās no grāmatu lasīšanas, kam nav iespējams iemaksāt kīlas naudu 5 vai pat 10 DM apmērā. Un arī lasīšanas atlidzībai nespēj katrs savā budžetā atļauties 25 fen. par grāmatu, jo četras grāmatas ģimenei nedēļā ir jau vesela marka. Bet šo marku, lūk, nav. Laika toties ir vairāk nekā vajag. Tā, diemžēl, gribot negribot jāstaigā ar ķīkumu gar YMCAs bibliotēku Funkkazarmās.

Minchenes emigrācijas centra iemītnieku vairākumu veido slavi, un visur dzird krievu valodu. Ja Ludvigsburgā ir uz soļa sastopami latvieši un igauņi, tad Funkkazarmās igauņu valodu dzird ļoti reti, latviešus sastop nedaudz biežāk. Gadu maiņā viņu tur bija ap simtu.

H. T. K.

. . . UN NĀKAMĀ POSMĀ

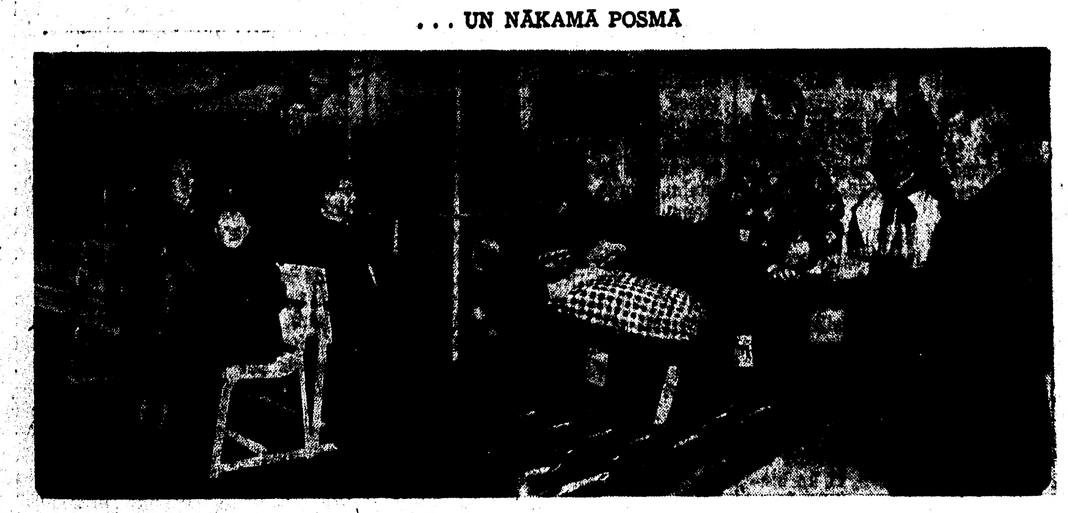

TILTĀ ceļā uz Austrāliju. Pa labi: lauksaimnieks Aleksis Freibergs ar meitu Irmu Turmani un viņas dēlu Juri īsi pirms iekuģošanas sagatavo līdznemamos saiņus. Turmane agrāk strādāja par administrātori Ambergas izceļotāju centrā. Pa kreisi: tā pati ģimene uz IRO tvaikoņa „Nelly" atstāj Neapoles ostu 14. decembrī un pēdējo reizi skata Vezuva siluetu.

Mēnesnica, balle un zvēri

VĒSTULE NO LONDONAS

Ir mēnesnīca. Cauri irdeniem, gabalainiem mākoņiem, kas atgādina salūzušu ledu pirms paliem, te nodziest, te atvid zeltainais mēness-vaigs. Pāri Londonas jumtiem, laukumiem un dārziem list romantiski blāva gaisma. Bet dzidro vakaru tomēr nomāc 20. gadsimtenu ēna. Cilvēki, kas straumēm plūst pa veikalu ielām, gribētu justies brīvi, vēlētos baudīt civilizācijas labumus un priekšrocības, valkāt labas drānas, gulēt ērtās gultās, dzert labus, dārgus dzērienus, lidot atvaļinājuma laikā uz svešām zemēm, bet viņu mājības sapņus kā ar līku janičaru zobenu sakapā viens jēdziens un divi vārdi: dzelzs priekškars".

Šī apziņa kā ēna guļ katra rietumu puslodes pilsoņa sejā. Tā aptumšo arī to Lielbritānijas pilsoņu vēlēšanās, kas mēness vakarā klejo gar skatu logiem, kur acis vilina visdaiļākās un retākās mantas. Viens gribētu pirkt, bet neatļauj līdzekļi, otrs baidās pirkt, lai nebūtu jāzaudē, trešais cenšas pārdot, lai izbēgtu no zaudējumiem. Anglijā būs maz tādu, kas ticētu kara iespējām, bet ir ļoti daudz tādu, kas jūt, ka pasaulē vairs „nav kaut kas kārtībā".

*

Un tad bija atkal vakars, atkal spīdēja zvaigznes un mēness, un es gāju uz balli. Es zināju, ka neizkliedēšu dvēseles īgnumu, bet gāju ziņkārības mudināts, lai redzētu, kā citi to dara. Kādai Londonas apkaimes slimnīcai, kur strādā arī dažas latvietes, golfa kluba mītnē bija sarīkota gadskārtējā balle. Mazs orķestris spēlēja modernās un angļu tautiskās dejas. Ļaudis dejoja, lakstojās vai arī tērzēja, sēžot pie kamīna, kā jau sarīkojumā parasts. Manas latviešu dāmas bija tautas tērpos, kas labi kontrastēja ar tagadnīgo sieviešu tērpu vienmuļību. Pie mums pienāca jauns angļu ārsts, kas slimnīcā pazīstams kā humāns cilvēks un latviešu labvēlis.

„O, skaists tērps," ārsts vēlējās pateikt latvietei komplimentu. „Un tas no zemes aiz dzelzs priekškara! Sakait, kā tur klājas?" — Latvietes raudzījās viena uz otru. Ko te varēja atbildēt? Valodās brīdi iestājās klusums. Uzrunātā nopūtās. „Šis tērps, jāatzīstas, manas mātes," viņa teica.

„Burvīgs! Kā jūsu mātei klājas, viņa taču jums raksta?" — „Viņa vairs neraksta, tikai rādās sapņos. Mirušie nekad neraksta. O, sorry, piedodiet, es to nezināju. Vēlreiz piedodiet!" Viņš paraustīja taurenīšim līdzīgo kaklasaiti. „Bet jums taču citi tuvinieki Latvijā?" Ārsts vēroja latvieti pārsteigts un samulsis.

„Nē, nav. Brālis kaut kur Sibirijas ziemeļos rūdas raktuvēs, māte mirusi Karagandā. Šis tērps man palicis kā vienīgā atmiņa no viņas." Latvietei acis kļuva valgas.

Ārsts jutās neomulīgi. „O, sorry," viņš neveikli berzēja rokas. „O, sorry, sad, terrible news. Take it easy. Žēl, žēl, neņemiet to tik ļoti pie sirds. Dejosim labāk!" Latviete smaidīja, bet viņas acīs bija asaras.

Arī es centos „neņemt lietas tik nopietni", bet man tomēr vajadzēja domāt par vārdu, ko allaž min angļu sabiedrībā, bet kura nozīmi tikai retais saprot: par dzelzs priekškaru.

*

Londonas zooloģiskajā dārzā ik dienas pulcējas bērni un pieaugušie, lai apbrīnotu plašo zvēru, rāpuļu un putnu kolekciju. Kādu dienu biju iemaldījies dārza lauvu un tīģeru novietnē. Mazs piecgadīgs zēns, dzirdēju, jautāja mātei: „Vai tāds ir dzelzs priekškars, par ko runā tēvocis Čerčils?" — Puisēns rādīja ar roku uz dzelzs trelinīem, kas šķīraplēsīgos zvērus no skatītājiem. Dzelzs pinums patiešām atgādināja priekškaru. Lauvas bija tikko pabaroti, dažs vēl pussnaudā turēja ķepās apgrauztu kaulu. Citi miermīlīgi žāvājās.

Atkal „dzelzs priekškars!" — Man kļuva neomulīgi. Vai tiešām šis jēdziens tik dziļi iesakņojies vakareiropiešu domāšanā, ka pat mazi bērni to piemin?

„Nē, bērns, tāda priekškara nav, tā tikai runā."

„Mam, raugies, tas tīģeris izskatās gluži kā tēvocis Džo!"

Bērna izdoma nemeloja, tīģera vaibstos patiešām bija dažas labi pazīstamas līnijas. Var būt, ka raksturs veido ārējo izskatu, vai arī — izskats ietekmē raksturu? Varmācībai ir sava, laipnumam sava izpausme. Aizejot no lauvu mītnes, likās, ka bērna mute pieskārusies noslēpumam, kas ir vismīklainākais, kopš pastāv cilvēces vēsture. Ko darīs tēvocis Džo rīt? Vai viņš būs tikpat miermīlīgs kā labi pabarots tīģeris, vai arī pacels dzelzs priekškaru, lai pakārtu to pie Lamanšas kanāļa?

Jā, pat zvēru dārzā uzpeld politiskas problēmas!

Londonā, janvārī.

Pēteris Aigars.

Sarkanā vasa no Maskavas līdz DP nometnēm (8)

Ždanovs Tallina sāk rīkoties

DIVI PIRMIE IGAUNIJAS NODEVĒJI — PLUKATA KOMŪNISTS UN DZĪVES BAUDĪTĀJS

Politbiroja loceklis un viens no Padomju savienības varenākajiem vīriem Andrejs Ždanovs nervoziem soļiem mēroja padomju politiskā pārstāvja darba kabinetu Igaunijā. Uztrauktā balsī viņš stāstīja kādam brīvās Igaunijas pilsonim, kā tas varētu savu paša zemi pakļaut kaimiņu varai, apzinīgi sekojot Ždanova instrukcijām.

„Un beidzot, biedri Sāre, es brīnos, ka man jāzaudē tik daudz laika, lai jūs beidzot saprastu tik elementāras patiesības. Galu galā vai mēs esam marksisti, vai ne?"

„Jā, mēs esam marksisti," skumji apliecināja Ždanova sarunu biedrs.

Tas bija igauņu komūnistu partijas sekretārs. Viņš un viņa partijas locekļi (divi simti fanātiķu) dzīvoja nelegāli, pa dīdami laiku diskutējot par vienu vai otru marksistiskā Talmuda vārdu, vai arī spiegojot par labu Lubjankai.

„Jūs esat nederīgi marksisti, ja mums jādiskutē par lietām, kas vispār nav diskutējamas," brutāli pārtrauca sarunu Ždanovs.

„Bet es," nedroši iebilda nākošais igauņu Staļins, „es ļoti labi saprotu, biedri Ždanov, bet tie citi... Ir grūti viņus pārliecināt." Viņa panīkušais siluets gandrīz pilnīgi pazuda milzīgajā atzveltnē, un es neredzēju nekā vairāk kā tikai acenes un sarkanās ausis.

„Ja jūs nespējat saturēt viņus grožos, jūs pats neesat nekas vairāk kā partijas stumdīts nieks," brēca Ždanovs.

Cilvēciņš ar sarkanajām ausīm šķita vēl vairāk iegrimstam dziļajā atzveltnē. Pēkšņi Ždanovs laikam atcerējās, ka viņš atrodas svešā territorijā un ka pašreiz viņš vēl nevar savu sarunu biedru ieslodzīt Lubjankā. Niknums viņa sejā apdzisa.

„Vai atceraties, biedri, kas rakstīts Ļeņina darbu XVIII sējuma 233. lappusē?" viņš jautāja.

Pārbijies Sāre nolaida acis.

„Tur lasāmi vārdi, ko pie mums katrs komūnists zina no galvas," un Ždanovs svinīgi skaitīja, akcentēdams ik balsienu:

„Kādas zemes uzvarētājam proletāriātam, kad tas noorganizējis sociālistisko ražošanu, jāvēršas pret kapitālistisko pasauli, pievelkot šai cīņā citu zemju apspiestās šķiras, spiežot tās sacelties pret kapitālistiem, vajadzības gadījumā aicinot palīgā arī bruņotus spēkus."

„Jā, jā, mēs saprotam, ka SSSR ir ar mums, un mums ar jūsu palīdzību jānokrata pilsonības virskundzība," teica Sāre, noliecis galvu.

„Nu redzat," priecīgi izsaucās Ždanovs, „ ar mūsu palīdzību, bet ja tas notiek ar mūsu palīdzību, tad jūsu lietai jāiekļaujas kopējā plānā, vai arī plānam jābūt tādam, kas izslēdz aizdomas par agresiju no ārienes. Jārada iespaids, ka notikusi spontāna tautas sacelšanās. Tas nozīmē, ka komūnistiem, kas protams ir un paliek galvenais aktīvais revolūcijas spēks, jāpaslēpjas ēnā, sociālistu un liberāļu aizmugurē. Uri un viņa grupa, mūsu starpā runājot, nav necik stipri dialektiskajā marksismā. Viņi neredz, ka marksisms izveidojas, ka šī mācība nav vairs tā pati, kas Marksa laikā pirms pusgadu simta. Es ceru, ka biedrs Unts un viņa ļaudis sapratīs visu, ko esmu jums teicis. Un ja viņi to nevēlas saprast, jo ļaunāk viņiem pašiem, jo es negribu velti zaudēt laiku."

„Ļoti labi, biedri Ždanov. Šo pašu nakti es jūsu prasību formulēšu katēgoriskā veidā."

Kad Sāre bija projām, Ždanovs man pasniedza personu sarakstu, kurā pirmais bija minēts Unts, viens no visaktīvākiem un redzamākiem Igaunijas komūnistu partijas vadītājiem.

Biedrs Michailovs bija Baltijas valstu ārzemju departamenta delegāts. Fakts, ka sarakstu nodeva Michailovam, nozīmēja, ka ātrāk vai vēlāk Untam un viņa biedriem būs jāpazūd.

Es nebiju vēl attapies, kad istabā ienāca jauns apmeklētājs. Ždanova vaigs atmirdzēja maigā laipnībā. Piecēlies viņš lielā sirsnībā stiepa ienācējam pretī abas rokas.

„Ā, Varesa kungs, esmu laimīgs jūs atkal redzot! Ceru, ka jūs nesat mums labas vēstis."

Ieinteresēts es aplūkoju viesi, kamēr Ždanovs viņu apsēdināja ērtā atzveltnī. Tas bija jaunais kandidāts ministru prezidenta postenim. Es jutos vīlies, jo biju iedomājies šo individu gluži citādu — drūma izskata, neskūtu un šaudīgām acīm. Vīra manā priekšā bija patīkama, gandrīz skaista izskata, un no viņa dvesa labsirdība. Ždanovs lika atnest vodku, svaigu kaviāru un saldumus. Nākošais ministru prezidenta protestēja vāji, un, iebaudot gardumus, saruna atdzīvojās.

„Es redzu," teica Ždanovs, kas arī milēja iedzert un gardi paēst, „mums ir vienāda gaume!" Viņš saldi smaidīja, vērodams Varesu. „Līdz šim," turpināja Ždanovs, „visas šīs labās lietas bija jums nepieejamas augstās muitas dēļ. Kad mēs apvienosimies, varēs atcelt muitu un visus citus ierobežojumus SSSR un Igaunijas starpā. Pašlaik mūsu kara kuģi stāv jūsu galvenajās ostās. Kad kara draudi būs novērsti, nebūs nekādas vajadzības tos tur turēt. Bet mēs labprāt izlietosim jūsu ostas preču transitam uz rietumiem. Un jums tas taču būs ļoti izdevīgi, vai nē?"

„Oh! Kaut man tikai būtu oficiāla deklarācija šai lietā!" izsaucās Varess mirdzošām acīm. „Es allaž esmu aizstāvējis viedokli, ka 1941. gada komūnisti nelīdzinās 1918. g. komūnistiem, kas torelz atstāja mūsu zemē diezgan nepatīkamas atmiņas. Bet mani draugi neļaujas ietekmēties. Ja es vismaz varētu viņus pārliecināt, ka SSSR pēc notikušajām pārgrozībām atvilks savu karaspēku un svešie kara kuģi atstās mūsu ostas, bet mūsu lielais kaimiņš transitēs savas preces nevis caur Rīgu, bet caur Tallinu, tad stāvoklis kļūtu daudz labāks."

„Jūs varat viņiem to visā klusībā pateikt," apliecināja Ždanovs. „Šorīt es sastapu M. Rotermani. Viņi ir ļoti ieinteresēts par mūsu projektu, jo esam solījuši izmantot viņa dzirnavas Padomju savienības labības malšanai. Tas viņam dotu iespēju arī kara laikā strādāt ar pilnu jaudu. Tāpēc viņš man apsolīja atbalstīt jauno valdību. Tālāk, mūsu sūtnim ir bijusi sastapšanās ar vairākiem Krenholmas manufaktūras fabrikas akcionāriem. Mēs esam apsolījuši pasūtināt formas savai armijai. Arī šī fabrika varēs strādāt ar pilnu jaudu. Mūsu tirdzniecības misija ievadījusi sarunas ar daudzām citām igauņu firmām un apsolījusi, ka, nodibinoties normālām attieksmēm SSSR un Igaunijas starpā, tām tiks nodoti ievērojami pasūtinājumi."

Es atzīstos, ka Ždanova vārdi mani pārsteidza vairāk nekā tas, ko teica Varess. Tas apgāza visu, ko līdz šim bija sludinājusi SSSR, proti, ka kapitālisti ir vara, kuŗas vienīgais mērķis ir uzkundzēties Padomju savienībai. Vēlāk man bija jāpiered, ka Igaunijas kapitālisti, kas bija īstenie komūnisma atbalstītāji, nebija nekāds izņēmums. Arī šai brīdī, kad rakstu šīs rindas, angļu un amerikāņu tirgotāji palīdz likvidēt Ķīnā Čangkaišeka režīmu, lai jo ātrāk varētu tirgoties ar komūnistiem. Man bija žēl Rotermaņa un Krenholmas akcionāru, jo divus mēnešus vēlāk sabāztus lopu vagonos, viņus aizveda meža darbos uz Archangeļsku. Tāpēc visiem tiem, kas, mantkāres dzīti, aizmirst, ka katrs līgums ar komūnistiem samaksājams ar miljonu cilvēku ciešanām un asinīm es no sirds novēlu laimīgu ceļu uz vietām, kuŗām dots nosaukums: „Padomju Savienības iekšlietu ministrijas labošanas darba nometnes."

Nākošā numurā lasiet:

KĀRLIS ULMANIS SĪVI PRETOJĀS LATVIJAS NEATKARĪBAS IZNĪCINĀŠANAI

Štutgartē top augstākais radiotornis Eiropā

273,5 metru augstumā smiedzas jaunā Štutgartes raidītāja tornis, kas būs lielākais un modernākais šāda veida būvdarbs Eiropā. Starptautiskās firmas Brown, Boveri Co speciālisti-meistari un strādnieki, kas veic torņa būvi, priecājas par tā sekmīgo stiepšanos uz augšu, jo reizē ar to kāpj arī t. s. „apdraudētības" pieraksa. 250 m augstumā tā pārsniedz DM 3.50 par stundu. Tādēļ nav brīnums, ka foto reportieriem, kas pagatavojis šos uzņēmumus, tikai ar lielām grūtībām izdevies panākt iespēju tikt strādniekiem līdzi 200 m augstumā. Šie īpatnējie uzņēmumi liecina ne vien par modernās augstbūvju technikas sasniegumiem, bet arī to, ka Vācijā jau atkal būvē celtnes, kuras varētu dēvēt par vienreizīgām Eiropā. (š)

Šajā savdabīgajā uzņēmumā, kas izdarīts no 250 m augstuma, lielais radio tornis līdzinās milzīgai pilītuvei, bet strādnieku būdas apakšā izskatās kā sērkociņu kastītes.

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Aleksandrs Plensners

LIELĀS DIENAS ATBLAZMĀ

2.

Kāds igauņu diplomāts atstāsta, ko viņš privātā sarunā dzirdējis no Meierovica paša par viņa braucienu mūsu de jure atzīšanai. Tā notikusi drīz pēc atzīšanas, 1921. g. 11. februārī:

„Es pieprasīju Miljerānam, lai Sabiedrotie mūsu de jure atzīšanas lietā reiz taču pieņem galīgu lēmumu. Varbūt uzvedos tā, kā gluži neklātos, bet kādreiz nav slikti, ja cilvēks kļūst mazliet nekaunīgs. Kad Miljerāns norādīja uz franču simpatijām mums, es atbildēju, ka nu jau pietiek divu gadu simpatiju. Mēs tagad vēlētos redzēt darbus. Grieķija jau franči pazaudēja savu ietekmi un simpatijas. Tas var notikt drīz jaunajās valstīs, jo gribot negribot mēs būsim spiesti rīkoties uz savu roku un meklēt kādu atbalstu."

Meierovics tanī dienā, kad notikusi šī saruna, divi reizes bijis pie Francijas ārlietu ministra: oficiāli un privāti.

Franči atkal pacēluši bij. Krievijas parādu jautājumu un ieteikuši, lai Baltijas valstis, pēc Besarabijas parauga, deklarē šo jautājumu atklāti. Meierovics to noraidījis, atbildot, ka atzītas valstis jau vienmēr var slēgt līgumus, bet pirms tam tādu jautājumu cilāšanai nav nozīmes. Beidzot panākts, ka franči apsolījuši mūsu atzīšanas jautājumu likt atkal augstākās padomes darba kārtībā un pārņemt savās rokās iniciātīvu. Kad franči sākuši jau ievākt pārējo valstu atsauksmes, Meierovics norādījis, ka būtu lieki šai jautājumā iejaukt arī Ameriku. Tās noraidošais uzskats jau zināms un ja tā no jauna dotu negātīvu atbildi, tad jautājums atkal paliktu neizšķirts. „Nē, tad mēs rīkosimies bez Amerikas," — atbildējuši franči. Ar Parīzē panākto M. tātad varējis būt mierā, jo viņa līdzšinējie piedzīvojumi rādījuši, ka franči apsolīto prot arī pildīt. Itālijas pozitīvo nostāju M. jau bija nostiprinājis Romā tūlīt pēc jauno valstu noraidījuma Tautu savienībā. Galvenais kavēklis tātad palikusi Anglija. M. devies atkal turp. Londonā lords Kersons (toreizējais ārlietu ministrs) atklāti pateicis, ka viņš esot pret Baltijas valstu atzīšanu un minējis sekojošos iemeslus: 1) Amerika esot pret; 2) Baltijas valstis neesot radījušas patstāvīgu saimniecisku dzīvi; 3) neesot ar citām valstīm noslēgtu tirdzniecības līgumu (kas bez de jure atzinuma savukārt bija gandrīz neiespējami; 4) nevarot atmest Lietuvu, bet esot tak saprotams, ka to nevarot atzīt, jo tai neesot pat noteiktu robežu.

Kersons arī norādījis uz saviem negātīviem piedzīvojumiem jauno valstu atzīšanā. Viņš kādreiz iestājies par Grūzijas atzīšanu. Par laimi draugi esot viņu atrunājuši. Armenija jau esot lielinieciska, Azerbeidžāna tāpat. Arī Grūzijas liktenis būšot līdzīgs. Krievija uzlasot savas zemes. Tas pats liktenis būšot mums. „Kas tad jūs esat? Gabaliņš zemes! Tiesa, jums gan ir arī jūra. Nu, tad sēdiet un gaidiet! Anglis savu politiku taisa lēnām un pēc programmas," teicis toreiz vēl varenās Lielbritānijas ārpolitikas vadītājs.

Pie Kersona nekas nebijis panākams. Angļi toreiz veduši sarunas ar Padomju savienību, lai pierunātu komūnistus atteikties no aģitācijas Āzijā un Indijā, ja viņiem, lielinieķiem, dotu brīvas rokas Baltijas valstīs. Par laimi Lloids Džordžs bijis citādos ieskatos un neatzinis par pareizu Baltijas valstu ziedošanu. M. ar pārējo Baltijas valstu pārstāvju Londonā palīdzību nu „likuši visiem riteņiem griezties". Centušies būt klāt visur, kur vien bijusi kāda cerība rast simpatijas vai ieinteresēšanas iespējas. Viens no Lloida Džordža sekretāriem — Kars — aizstāvējis mūsu lietu. Viņš bijis arī tas, kas izgādājis Meierovicam audienci pie Kersona, kas sākumā nemaz negribējis Latvijas ārlietu ministru pieņemt. Tomēr šis „katrs centimetrs lords", kā Meierovics pats raksturojis Kersonu, likās nebija grozāms savā nostājā pret Baltijas valstīm. Totiesu pats Lloids Džordžs likteņīgajā dienā Parīzē, pēc Dr. A. Bīlmaņa atstāstījuma, draudzīgi uzsitis Meierovicam uz pleca, sacīdams: „I am for you!"

Kad Parīzē sanākusi augstākā padome, Brians — kā franči bija solījuši — paredzējis darba kārtībā arī Baltijas valstu jautājumu. Viņš uzaicinājis to apskatīt jau trešā dienā pēc konferences sanākšanas, t. i. 24. janv. Bet tad Kersons teicis: „Kāpēc tagad pacelt šo jautājumu? Ir tak izlemjamas svarīgākas lietas. Francijai ir svarīgi, kā izlems vācu jautājumu un kā dabūs naudu. Itālijai svarīgi palīdzēt Austrijai tikt uz kājām. Arī tur būs vajadzīga nauda, un naudu vajadzēs dot mums. Ja darba kārtība jau tik gara, tad laiks nav jāzaudē ar blakus lietām. Drīz jau mums Londonā nāksies izlemt austrumu jautājumu. Man nav iebildumu, ja tad apspriež arī Baltijas lietu."

Brians redzējis, ka acumirklī pastāvēt uz šī jautājuma izlemšanu, nozīmētu tikai saspīlināt angļus, un tie tad noteikti būtu pret atzīšanu. Tāpēc taī dienā Brians šo punktu atliek. Bet viņš atkārto mēģinājumu nākamā dienā. Un atkal bez panākumiem. Tad viņš trešajā dienā jau liek Baltijas valstu jautājumu darba kārtībā, par darba kārtību vairs nedebatējot, bet tūlīt pie attiecīgā punkta dodot vārdu Francijas ārlietu ministrijas pārstāvim Filipam Bertelo (Brians pats ir sēdes vadītājs). Bertelo arī personīgi ir mums labvēlīgs un draudzīgās attiecībās ar mūsu pārstāvjiem, lai gan viņam tas nav gluži viegli. Viņa kundze ir krieviete un krievu emigranti ikdienas lenc Bertelo kundzi ar lūgumiem, lai tā iespaidotu savu vīru un Francija neizšķirtu Baltijas jautājumu pret Krievijas interesēm. (Krievu emigrantu ietekme Parīzē tad bijusi tik stipra, ka pēc M. vārdiem franču parlaments droši vien noraidītu mūsu atzīšanu, ja tur šis jautājums būtu pacelts). Bertelo norāda uz Meierovica iesniegto lūgumu augstākai padomei, sniedz īsu pārskatu par Baltijas valstīm un beigu secinājumā atrod, ka ja Baltijas valstis neatzītu un tādējādi tās nestiprinātu, varētu tur draudēt karš, nemieri, lielinieciskas. Turpretim atzīšana nostiprinātu mieru un normālu attīstību. Likās, ka Lloidam Džordžam tāds atzinums bija prātam. Toties viņa ārlietu ministrs Kersons runājis pretim. Tad vārdu lūdzis Itālijas ārlietu ministrs grāfs Sforca. Viņš noturējis ļoti dedzīgu runu, atspēkodams Kersona argumentus, beigās paziņodams, ka Itālija šai lietā jau ir tik tālu iegājusi, ka tā vairs nevar kavēties ar atzīšanu. Ja augstākā padome būtu pret atzīšanu, tad Itālija izlūdzoties sev brīvas rokas, t. i., lai tā nebūtu saistīta ar agrāko padomes lēmumu, kas noliedz Baltijas valstīs atzīt separāti.

Francija jau izteikusies par. Beļģija paziņo, ka tā saskaņo savu viedokli ar Franciju. Japānas pārstāvis paziņo, ka ir pilnvarots balsot par atzīšanu (viņam tak pavisam pretējas intereses nekā Amerikai). Tad Lloids Džordžs, kas visu laiku snaudis, pacēlis galvu un jautājis, kāpēc Itālijas pārstāvis tā uztraucies: neviens tak neesot pret atzīšanu. „Tad Anglija ir par?", jautājis Brians. „Yes," atteicis Anglijas toreiz varenais premjērs. Kersons klusējis. Ko viņš pēc tam vairs lai teiktu!

„Visi ir par", konstatējis Brians un pārgājis pie nākošā punkta.

„Es domāju, ka Kersons pēc tam būs sliktā omā. Bet nē. Viņš bija ļoti laipns. Nodeva man vizīti un apsveica," stāstījis vēlāk Meierovics jau pieminētam igauņu diplomātam. Latvija un Igaunija bija atzītas bez kādiem ierobežojumiem.

Oficiālu publisku ziņojumu par savu ceļojumu Meierovics sniedza Satversmes sapulcei 1921. g. 18. februārī. Kā cits, mazāks gars, būtu pozējis un pats savas dziesmas apbūries! Un bija tak par ko! Ja mēs vēl tagad pārlasām šo interesanto, tīri lietišķo runu, neatrodam tur nekādu frāžu. Vēl vairāk: visā šai garajā runā ir tikai pāris reizes sastopams vietniekvārds „es". Pie tam tādās vietās, kam nav nekāda sakara ar savas personas izcelšanu. Visur, kur ir runa par delegācijas darbību, ir tikai „mēs". Ar to Meierovics uzsver, ka viņš taču nebija braucis viens, bet kopā ar dažiem palīgiem. Un tas nav tikai šoreiz. Vispār Meierovics bija ieskatos, ka lai cik liela būtu atsevišķas personas loma, nekas liels valsts dzīvē nav uzskatāms par tikai kāda atsevišķa cilvēka vienpersonīgu nopelnu. Tā liekas vienkārša patiesība. Bet lai to saprastu un pie tās turētos arī varas un slavas augstumos, vajag patiesi lielas personības un pāri par savu personu paceltas gudrības.

Nobeidzot savu pārskatu Satversmes sapulcei, Meierovics saka: „Latvija ir paveikusi divus posmus savā ceļā par valsts neatkarību: Latvijas atbrīvošanu un Latvijas atzīšanu. Abas šīs cīņas vainagotas ar uzvaru. Ja esam atbrīvoti, ja samērā tik īsā laikā — divos gados un dažos mēnešos — esam tiesiski atzīti, tad jāvaicā, kas mūs tik ātri pie uzvaras vedis? Tā bija **vienprātība**, kas mūs vienoja šinīs cīņās. Atzīšana nebija iedomājama pirms Latvijas atbrīvošanas. Tāpēc pieminēsim tos, kas Latviju atbrīvoja." Nevis gaidīdams sumināj umus sev, bet lūgdams piecelties krutušo varoņu godināšanai, Meierovics nobeidz ziņojumu par šo tik lielo sasniegumu, kas ir un paliks saistīts ar viņa vārdu un darbu.

Kādus 13 gadus mūsu valsts svētīja savas tiesiskās atzīšanas dienu. Bet tad, kad mēs jau bijām kļuvuši lepni un līgoja mūsu lepnā dziesma, mums šī diena jau likās zaudējusi savu nozīmi. Un tomēr tagad, kad jau esam zaudējuši tik daudz, mūsu tiesiskās atzīšanas fakts ir mūsu lielākais atbalsts. Tikai pateicoties tam, Latvija var vēl pastāvēt kā tiesisks subjekts, pie varām, kas to reiz atzinušas.

Tiesības nevar iznīcināt arī vara. Tā var tās tikai nomākt. Tāpēc arī tām valstīm, kas mūs reiz de jure atzinušas, ja tām jāieņem stāvoklis mūsu tagadējā situācijā, gribot negribot jātiek pāri visai nepatīkamai problēmai: izšķirties par tiesībām vai varu.

Dzīva tautiešu atsauciba ārējai informācijai

Mūsu lieta ir liela, mūsu cīņa milzīga. Bet mūsu materiālās iespējas mazas. Un tomēr tagad varam teikt, ka tās vienprātībā zeļ. Tautiešī sapratuši mūsu cīņas iedarbīgāko ieroci — ārējo informāciju. Sapratuši arī, ka šie ieroči mums jākaļ pašiem ar saviem saziedotiem līdzekļiem. Tādēļ tikko uzsāktai ziedojumu vākšanas akcijai dzīva atsaucība.

Informācijas nozarē šogad līdz 25. janvārim ienākuši jau 44 saraksti ar ziedoj. kopējo summu DM 1.586,58. LNP un LCK informācijas nozarei tā devusi iespēju izdot jaunu brošūru angļu valodā: „Es liecinu un apsūdzu", ko patlaban beidz iespiest 10.000 eksemplāros. Brošūra glītā apdarē, uz laba papīra ar Ernas Geistautes vāka zīmējumu. Informācijas nozare to nosūtīs ikvienam ziedotājam un arī visiem tautiešiem ārpus Vācijas pēc adresēm, kādas atrodas laikraksta „Latvija" ekspedicijā.

Sagatavoti izdošanai vairāki vērtīgi informācijas materiāli. Pēc „Es liecinu un apsūdzu" iznākšanas kā nākošo iespiedīs plašāku darbu par komūnistu mērķtiecību pakļaut sev visu pasauli. Šī brošūra maksās krietni vairāk par pirmo, bet Informācijas nozare ir pārliecināta, ka ar tautiešu atsaucību tā drīzumā iznāks un ugunsvārdus un faktus sviedīs pasaulē.

Ārējās informācijas fonda priekšsēdis V. Lambergs LNP un LCK vārdā izsaka vissirsnīgāko pateicību visiem ziedotājiem un sagaida, ka ikviens atradis iespēju kaut nedaudz atlicināt mūsu tik svarīgiem kopējiem mērķiem.

1950. gadā ziedojuši tautieši DM: 8717. darba vienība Gronauheimā — 198.70; Neienburgas tautieši — 15; Darba vienības vīri Lagē/Lippē — 33; darba vienība Celle — 21; 8252. darba vienība Bad Nauheimā — 174.50 (rotas kom. Hugo Vitols — 10); darba vienības 412. vads Lichtenbergā — 30; darba vienības 459. vads Lichtenbergā — 7.50; Paderbornas nom. — 10; Fronhofenas tautieši — 32; tautieši „Autobahn Control Unit" Helmštetē — 17; darba vienība Waldmīlā — 14.50; darba vienības 281. vads Verdenē — 11; Peines nom. — 16; Dedelstorfas-Horstas nom. — 9.50; Vinhorstas/Hannoveras tautieši — 28.50; Emdenes nom. — 128.85; Rentes rajona tautieši — 41.05; Esenes nom. — 44; darba vienība Bad-Salcuflenā — 21; Dīpholcas nom. — 32; (J. Brants, A. Kampe pa 10 DM); Čerčila nom. Lērtē — 55; darba vienība Firsenē — 17.50; darba vienība Rotenburgā/Hann. — 37; Omstedes nom. — 131.50 (nom. kom. 50 DM); Fliegerhorstas nom. — 23.50; Bad Zalcburgas nom. — 20; 323 Tpt. Gr. Firsenē — 103 70; 8920 Viestura rota Cufenhauzenā — 106.78; darba vienība Gladbachā — 206.70 (sargs Aleksandrs Biezais — 100!) (In)

Alfreds Kaupiņš

KO DOMĀ ALVIS ZVAIGZNE

Kaut arī Eiropā neeksistē Indijas sarežģītā kastu sistēma, nav Amerikas rasu problēmas — kāda neredzama likumība nolikusi robežkupicu vismaz ideālistu un materiālistu starpā, tik pamatīgu, ka to novākt nespēj neviens no pasaules Pilskungiem. Ideālistu vienīgais īpašums ir „zilais putns", materiālistiem turpretim viss ir rokām taustāms, naudā aprēķināms. „Zilais putns" tiem ir slimība, kas jāpārcieš tāpat kā bērniem masalas un skarlatīna.

Tā domā „zilā putna" tvērējs bijušais karavīrs Alvis Zvaigzne, jauns, atturīgs puisis, kam kara gaitas bez reimatisma un plaušu kaites bija devušas arī rūpes par pasaules netaisnību un to, cik patvarīgi cilvēki pasauli grib bīdīt, izjaukt un no jauna salikt. Kā ūsainais austrumu lielpilsonis savu patvarību nodemonstrēja, viņš vissāpīgāk piedzīvoja 1941. gada posta naktī ar brāļa aizvešanu uz austrumiem. Dažus gadus vēlāk cīņa Volchovas muklājā bija kaut kas pats par sevi saprotams — ne atriebība, bet nepieciešamība, ar ko Alvis Zvaigzne vēl cerēja sargāt savu tēvu un māti un visu tautu. Vecāki, straujo kara notikumu dēļ bija palikuši dzimtenē, bet viņu pašu ievainoja rokā. Ilgi, ilgi viņš bija nēsājis roku pakārtu kaklā. Ilgi, ilgi tā vēl bija sāpējusi. Bet tās bija sāpes kas pārgāja līdz ar rokas izveseļošanos. Tās otras sāpes — tās bija daudz dziļākas. Tās bija iegriezušās dvēselē, un dzīve tās nedziedēja, bet pārvērta naidā pret visu un neko. Katrs ieganstu, ko atnesa austrumu vējš, spēja uzkurināt naida ugunis bez mērķa un stājas. Katra pašu cilvēka glaimīgā vienaldzība pret latviešu karavīru likteni bija kā tecila, kas jo dienas jo vairāk asināja naidu, nemaz nerunājot par skrīningiem un neskaitāmām pārbaudēm, kur ikvienam humānisma vārdā bija sagatavotas morāliskas mocības. Katrs rokas spiediens un tosts uz politiskās akatuves visu to pavadīja kā izamiekls. Naida objekts Alvja Zvaigznes acu priekšā saplūda neskaidrā miglā un viņa vārdu nicinošo spēku un sarkasmu saņēma visi.

Smagās cīņas, vācu divkosību, Cedelghēmas vārgšanu, nometņu durvju spalgos klaudzienus noguruša un izkāmējuša cīnītāja priekšā... to visu pazina Alvis Zvaigzne. Viņa pārmetumi vērsās pret daudziem un to vidū netrūka arī latviešu. Viņš prata smiet mefistofeliskus smiekļus par tiem, kas runāja par latviešu karavīru varonību, upuriem un to, kā viņiem palīdzams. Viņš pazina nometnes komandantus, viņu brāļus un pusbrāļus. Viņu vidū Alvis Zvaigzne tēloja jaunāko — muļķīti. Pasakas taču tik skaistas, un kas gan būtu varenā dzīves pasaka bez trešā brāļa — muļķīša? Dzīve tad būtu laiska gozēšanās saulītē bez sava interesantā akcenta. Bet lūk — viņš, Alvis Zvaigzne, skaidri un gaiši visiem pateica acīs: „Kungiem ideālisms tik līdz durvīm. Līdz latviešu karavīra tumšai istabiņai ceļā par tālu. Tādēļ es nicinu tos glumos un divkosīgos, kas liekulīgi runā par vienotību. Manu vientulo dienu stiprums ir tautas dziesmas, kuŗas mīlēt iemācījos dzimtenē; un Nīčše, ko apbrīnot mani iedresēja skaudīgā dzīve. Ja Latvijas zeme un tauta mani un mūs visus sauks — mēs visi nāksim. Līdz tam — kungiem kungu tiesa, karavīram — karavīra gods un pienākums."

Tā domā Alvis Zvaigzne. Kas gan var pateikt, vai šais domās vairāk gaismas vai tumsas, ticības vai rezignācijas? Runājusi ir kāda latviešu karavīra sirds, kas nezina ne laba, ne ļauna, bet kam dzīves pirmais un pēdējais burts ir — visu vai neko.

Latviete, nenokavē!

Pārlasot pēdējā laikā publicētos rakstus pret latviešu meiteņu precībām ar sveštautiešiem, rodas pārliecība, ka jaunekļiem šāda veida pārtautošanās briesmas nedraud. Taču vismaz ASV stāvoklis ir gluži pretējs. Šeit īpatnēji apstākļi tieši veicina iecelotāju laulības ar amerikānietēm, ko nevar teikt par sieviešu izredzēm. Arī no Austrālijas raksta, ka „lai te neviena necer nokart kādu bagātu austrālieti. Tad jau mums, puisiešiem, ir daudz labāks stāvoklis." Amerikāņi ir pieraduši, ka katras sievietes vēlēšanās ir ātri un labi apprecēties, un tie tūliņ „nekritīs" uz pirmo eiropieti. Mūsu jaunekļi, turpretim, pirmo reizi atrodas zemē, kur katra sieviete tik lielā mērā cenšas patikt vīriešiem.

Jaunais amerikānis var salaulāties ar dažiem dolariem kabatā. Amerikāņiem ir paradums, ka visus kāzu izdevumus sedz līgavas vecāki. No otras puses — kādas izredzes ir latviešu jaunavai, kuŗas vecākiem nav ne desmit centu?

Lielajam amerikāņu laulību šķiršanas skaitam ir daudz dažādu iemeslu. Bez šaubām svarīga nozīme tur ir arī neapdomātām un trakulīgām laulībām, kādām viegli paklaujas dažs labs ASV iecelojis latviešu jauneklis.

Bet kas notiks, ja latvieši neievēros aizrādījumus un dosies jauktā laulībā? — Ar sievietēm tik ļauni nebūtu. Caurmēra amerikānis klausa savai sievai un cenšas izpildīt tās iegribas. Ja vien jaunā sieva paturēs savu latviskumu, tās bērni runās latviski, un ļoti iespējams, ka, pasaules situācijai mainoties, visa ģimene pārcelas uz sievas dzimteni.

Citādi tas būtu ar latviešu jaunekli, kas kļuvis amerikānietes virs. ASV ir ievērojami latviešu lietas cīnītāji, kas devušies šādā laulībā un kuŗu bērni neprot ne vārda latviski. Protams, ka par pārcelšanos uz dzīvi citā kontinentā amerikānietes negrib dzirdēt. Dzīves apstākļi tur būtu sliktāki, vīrs mazāk nopelnītu, trūktu sieviešu kluba un mātes, pie kuŗas aizbraukt ciemos pa nedēļas nogalēm.

Kur ir zelta vidusceļš? Ir dzirdēti dažādi ieteikumi, kas, diemžēl, tikai reti ir vairāk nekā fantāzija vien. Varētu jau mēģināt ar sarakstīšanos, bet neticami liekas Karolas Dāles vārdi (Latvija Nr. 113), no kuriem noprotams, ka latvietis Austrālijā gan atradīs ceļu, lai aizbrauktu pēc līgavas Anglijā. Tas gan ir romantiski, bet praktiski gandrīz neiespējami.

Par prātīgāko šobrīd jāatzīst ieteikums latviešu jaunavām gādāt pašām par to, lai sveštautietes neaizsteigtos viņam priekšā: Daudz ir runāts par latvietes gara uzturēšanu, bet liekas, ka to vajadzēs ierobežot, lai uzturētu latviskumu vispār. Ja latviešu jaunava ātri piemērosies savām amerikāņu sāncensēm, vismaz vīra ķeršanas technikā, tā izstums amerikānietes no katra tuvumā esoša latviešu jaunekļa redzes aploka. Stūrgalvīga atteikšanās pieņemt amerikāņu sabiedriskās paražas un latvietes gara izcelšana šinī gadījumā ir labākais paņēmiens kā palikt vecai jaunkundzei vai kļūt sveštautieša sievai.

Ja Karola Dāle izmeta pasaulē saukli Latviete, attopies!, tad papildināsim to ar — Latviete, nealzgulies! Liktenis vēlreiz Tavās rokās ir ielicis latviešu tautu, un aizgulēšanās var nākt par ļaunu! Tiesa gan — daža viegla dzīve būs jānoraida. Bet ir jāuzņemas daža neērtība, lai paturētu uz latviskā ceļa pasaulē izklīdušos latviešu jaunekļus.

Henrijs Nordens

Iznākusi lasāmgrāmata

bērniem pirmskolas un tautskolas vecumā

Ceļa maize

A. Kaugara, J. Širmaņa un J. Bičola sakārtojumā.

Grāmata nepieciešama katrai latviešu ģimenei, kur aug bērni, tēvu valodas mācībai, kā Vācijā, tā citās zemēs.

Nedēļas Apskata apgādam iesūtītos pieprasījumus lūdzam atjaunot LCK apgādam. Grāmatas cena DM 3.—.

Atkalpārdevējiem parastā atlaide.

LCK apgāds LATVIJA,
Esslingen/N. Breite Str. 6.

Nākošā numurā lasiet:
KĀRLIS ULMANIS SIVI PRETOJĀS LATVIJAS NEATKARĪBAS IZNĪCINĀŠANAI

PRIEKŠKARS VERAS 20 REIŽU

In scribo satanis — jauns balets Osvalda Lemaņa choreozrafijā

Pirmizrādes ainas Štutgartes valsts operā

No kreisās baleta solists Indriķis Lipkovskis, baletmeistars Osvalds Lēmanis, dekorātors prof. Villijs Baumeistars, viņa asistente K. Tolkmitte un baleta premjērs H. f. Kuserovs. Madelines Vinkleres Becendāles uzņ.

„Šī ir spožākā premjēra pēc drūmajiem kara gadiem," smaidot saka tikko no Berlīnes atlidojušā filmu zvaigzne Ruta Heilberga, „Šī vakara noskaņojums Štutgartes valsts operā man atgādina kādreizējo pirmizrāžu patīkamo satraukumu Unter den Linden valsts operā vai Kurfürstendamm'a teātrī Berlīnē."

Patiesi — starmešu gaismā iekļautais operas nams jau ārpusē rada priekšnoskaņojumu lielajam notikumam: Otto Ericha Šillinga baleta In scribo satanis baletmeistara Osvalda Lēmaņa choreografijā un iestudējumā piedzīvos savas pirmās skatuves ugunskristības.

Nepārtrauktā straumē pieslid un atkal aizslid greznu limuzīnu silueti. Operas plašajās priekštelpās steiga, un trauksme, un pēc trešā zvana citkārt laipnās dāmas — ielaidējas ir nepielūdzamas atvērt sudrabotās telpas durvis.

Pa pirmā balkona marmora kāpnēm aizsteidzas Štutgartes valsts operas primadonnu trijotne — Marija Kinesevičа, Rozemarija Braune un Marta Arazima-Hoope. Pa kreisi ložā redzama filmu diva un kamerteātŗa aktrise Gabriela Reismillere, turpat blakus divi Berlīnes filmu mākslinieki — Ruta Heilberga un Michaels Korontajs. Balkona vidū novietojusies Vācijas preses prominence — ievērojamais mūzikas teorētiķis H. Štukenšmidts no Berlīnes, baleta kritiķis A. Regners no Minchenes, Die Welt mākslas daļas vadītājs no Hamburgas uc.

Beidzot paveras brūnais samta priekškars un Otto Ericha Šillinga balets In scribo satanis operas mākslinieciskā direktora Ferdinanda Leitnera mūzikālā vadībā un baletmeistara Osvalda Lēmaņa choreografijā ar prof. Villija Baumeistara un K. Tolkmittes dekorācijām risina Pazudušā dēla leģendu (sk. V. Dārziņa recenziju).

Pārpildītais operas nams, jau sākot ar pirmajiem dejotājiem, veltīja uzvedumam atzinību. Spēcīgi aplausi pavadīja Osvalda Lēmaņa sugestējošā Sātana tēlu, Hansa fon Kuserova vijīgos Pazudušā dēla, kā arī Annelīzes Mērikes, Gabriēlas Seileres, Lores Glokeres, Indriķa Lipkovska un Pēteŗa Bartela izteiksmīgos dejojumus. Priekškaram aizveroties, vētrainām ovācijām suminā jis visus pirmuzveduma dalībniekus.

„Lilai Dagoverei viņas nesenējā filmas premjērā Berlīnē priekškaram bija jāatveŗas 30 reizes, Štutgartes valsts operā baletmeistaru Osvaldu Lēmani un pārējos mākslinieku suminā ja 20 reizes, — tas taču laikam ko nozīmē," saka Ruta Heilberga.

Bet ziedu nav — pasniegt tos uz skatuves nav Vakareiropas tradicijās. Tad jāiegriežas mākslinieku ģērbistabās.

Cauri gaŗajiem operas gaiteņiem, trešajā stāvā aiz baleta zāles, ja neapmaldās, var nokļūt baletmeistara mītnē. Lūk, tur arī stāv pats mākslinieks blakus savai smaidošajai k-dzei, dejotājoi Mirdzai Tillakai, kas cenšas sakārtot kollēgu un draugu atsūtītos ziedus un balvas. Telegrafiski sveicienu no Drēzdenes atsūtījis In scribo satanis libretists B. Vozins.

Izteikt savu atzinību Osvaldam Lēmanim par izcelo mākslas sniegumu ģērbistabā ierodas operas mākslinieciskā vadība un vai visas iepriekš minētās prominences.

Epizods otrajā ainā — Sātāns (O. Lēmanis) un Pazudušais dēls (H. f. Kuserovs). Madelines Vinkleres Becendāles uzņēmums

Spožā premjēra izskanējusi. Nākošajā pirmizrādē februāŗa beigās atkal skatīsim Osv. Lēmaņa baleta iestudējumus P. Čaikovska operā Pīķa dāma.

Jānis Bērziņš

Konstances Miķelsones jaunā grāmata

„BIKTS". NOVELES. 170 LAPP. J. ŠĪNA APGĀDS.

Atmetusi ar roku drāmatiķes karjēru, K. Miķelsone par savu darba lauku izvēlējusies novellistiku. Krājuma „Bikts" 6 darbi — nosaukti par novelēm — sarakstīti diezgan koncentrētā un cietā stilā, kas piemērots šai formai, bet saturā piešuma un darbības veidojuma ziņā visi gabali drīzāk atbilst stāstiem. Latviešu kritikā un literātūrzinātnē nodibinājusies prasība, ka noveles centrā jābūt vienam spilgtam notikumam; vispār, novele izveidojas uz īpatnas, drāmatiskas fābulas pamata. Apskatāmās grāmatas abos pēdējos darbos dominē ne fābula, bet rakstura tēlojums, un abi pirmie ir psicholožiskas analises. Miķelsone neparāda savus varoņus kādā aši situācijā, bet izstāsta par viņiem veselas biografijas. Tas, protams, nav trūkums, jo mākslā formu brīvība ir liela. Mēs tikai gribējām iepazīstināt lasītājus ar apskatāmās grāmatas īpatnībām.

Publikā Miķelsonei nodibinājusies „trīsstūŗu rakstnieces" slava. Patiešām, laulības dzīves sarežģījumus, kas izriet no laulāto raksturu dažādībām vai kādām pēkšņām iedomām, „smalkām kaitēm", nevienu tagad netēlo tik pamatīgi, kā Miķelsone. Līdz ar to viņai varētu pārmest zināmu, mākslinieciško interešu sašaurinājumu. Jo visiem „trīsstūŗiem" pamatā viena un tā pati situācija: viens laulātais otram „dod brīvību" saieties ar kādu trešo, tad „skatās, kas tur iznāks" un pavada laiku pašmocībās. Stāstā „Bikts" šāds stāvoklis apraksīts no (vainīgās) sievietes viedokļa, bet „Divos cilvēkos" no vīrieša (vīra). Nav noliedzams, ka attieksmju dažādās stadijas Miķelsone risina ar lielu konsekvenci un nežēlību, tak reizēm liekas, ka pietrūkst ticamības. Vai sieviete tiešām gribēs ievilkt krunkas sejā un nēsāt sirmus matus, lai atgādinātu iecerētajam kādu viņa mirušu simpatiju? Visai nepārliecina arī melodrāmatiskais efekts pirmā skata beigās.

Liekas, ka, savu izdevumu sašaurinādama, Miķelsone cīši attēlkusies no mākslinieciskām iespējām. Mēs varam tikai minēt, ka šie „trīsstūŗi" risinās turīgās un izglītotās pilsoņu aprindās pirms otrā pasaules kaŗa Latvijā; bet no šo aprindu un viņu dzīves notēlošanas autore izvairās, kaut gan tā būtu pateicīga viela, un reālie notikumi arī padarītu plinasinīgākus viņas spokainos sižetus. Pēc recenzenta domām vērtīgākie ir abi pēdējie stāsti: „Puķu Andrejs" un „Elizabetes ziedēšana". Pirmais no tiem ir interesanta studija par lauku puisi, dzērāju un zagli, bet komplekšu cilvēku, ko uzveic un piespiež dotie vārdi saimnieka īenprātība. „Elizabetes ziedēšana" ir drošs, rutinēts nadzivojošas jaunkundzes attēlojums. Ārējie apstākļi te loti labi izdomāti un viscaur atbalsta stāsta risinājumu.

Apsveicams, ka starp pēdējām grāmatām Vācijā iznācis šis andāvinātās Konstances Miķelsones krājums.

Olģerts Liepiņš

TĀ VIŅI IZTEICĀS

Cilvēka smadzenes ir tiešām lielisks iekārtojums. Tās sāk darboties tavā dzimšanas brīdī un turpina to tik ilgi, kamēr tu piecelies teikt publisku runu.

T. H. Riens

*

Grāmatām ir tādi paši ienaidnieki kā cilvēkiem: uguns, slapjums, zvēri, laiks un to pašu saturs

Pols Valerī

*

Lai būtu talants, tā vajaga daudz, taču ģēnija pietiek ar mazliet.

Pols Valerī

Pretim dziļākam, nopietnākām problēmām

IN SCRIBO SATANIS IESTUDĒJUMA ĪSA ANALIZE

Tas, ka Štutgartes operas jauno baletu In scribo satanis iestudējis latviešu baletmeistars, bez šaubām ir izcils sasniegums, uz ko mums ir dibināts iemesls būt lepniem. Un, protams, mēs priecājamies, ka jaunajam uzvedumam ir tik spoži panākumi. Par spīti visam, tas tomēr nebūt vēl nav pats galvenais. Pats svarīgākais, ar ko Lēmani šoreiz gribētos apsveikt visvairāk, ir tas, ka jaunais balets iezīmē gluži jaunu ievirzi viņa radīšanas darbā; nozīmē pagriezienu pretim dziļākām, nopietnākām problēmām.

Lēmanim, varbūt pirmo reizi viņa mākslinieka mūžā, ir bijis vismaz principā gandrīz pilnīgi jāatsakās no pārbaudītām atziņām un ierastiem paņēmieniem. Jāiztiek bez klasikas elementu tīri dekorātīvās līniju spēles, bez iemīļotajām raksturelementu stilizācijām. Pirmo reizi — vēl daudz krasāk nekā kādreiz Skaramušā — Lēmanis šai baletā ir nostādīts aci pret aci ar tīri abstraktiem tēliem — simboliem, tīri filozofiskām idejām kā baleta vadmotīviem. Šo grūto spēli Lēmanis ir laimējis, pie tam laimējis ļoti pārliecinoši, un tā ir šī uzveduma lielā jēga. Ir tiesa, baletmeistara radošās fantazijas uzsistais vilnis nav visur vienāda augstuma; ne visas problēmas atrisinātas vienlīdz veiksmīgi, bet — šai gadījumā varbūt tas arī būtu par daudz prasīts.

Savā pamatpieejā Lēmanis vadījies apmēram no tiem pašiem principiem, pie kādiem pieturas gandrīz visi pašreizējie baleta jaunināt̄āji. Proti: arī viņš mēģinājis savienot kustību kā pilnīgi jaunradītu elementu ar to specifisko dogmatiku, kas nosaka klasikas pamatus. Atstājot pie malas jautājumu, par cik šādā attieksmē jaunradīšana kā tāda vispār spēj būt līdz galam revolūcionāra, ir jāatzīst, ka Lēmaņa radītā choreografija savā caurmēra kvalitātē var lepoties ar ne mazāk augstu līmeni kā Parīzes lielo trupu labākie meklējumi. Ar to faktiski ir pateikts ļoti daudz, lai neteiktu — viss. Taču tam par spīti arī šoreiz jāpiebilst, ka In scribo satanis tomēr vēl nenozīmē Lēmaņa spēju kulmināciju, gan tikai meklējumus ekspresionisma virzienā. Kā jau teikts, dažas problēmas ir palikušas vēl „zem jautājuma zīmes", un tāda vispirmā kārtā šķiet ir lielā „mašīnas" aina. Liekas, ka baletmeistars šeit ir gājis mazākās pretestības ceļu, daudz izmantodams parasto „šacha galdiņa" sagrupējumu un tāpat arī diezgan mazorģinālu kustību rakstu. Un šķiet, ka taisni šeit bija vislielākās iespējas, un liekas pat, ka ir nepieciešamība nevis izjaukt dejotāju masu, nevis nostādot to pa vienam, bet — savienojot cieši kompaktās grupās — izspēlēt kāpinātā dinamismā grupu pret grupu, līniju pret līniju, ritmu pret ritmu.

Visatrisinātākā resp. spēcīgākā toties ir trešā — Pasaules aina, lielisks Lēmaņa talanta piepildījums. Tāpat ļoti raksturīga ir specifiskā kārdināšanas aina un blakus citām vēl abas malējās ainas, kas, atšķirdamās rakstūrā no visa pārējā, dod baletam zīmīgu senatnīgi bībelisku ierāmējumu. Par lielu nopelnu Lēmanim pierakstāms vēl tas, ka viņš ticis galā arī ar In scribo satanis bīstamo zemūdens klinti — stilistiku. Baletmeistars ar mazāk skaidru nojautu dotajā abstrakciju jūkli būtu neglābjami nomaldījies uz neatgriešanos.

MŪZIKA UN DEKORĀTĪVAIS IETĒRPS

Mūzikas autors Otto Sillings ir vērts, lai arī pie viņa pakavētos tuvāk. Par viņa mūziku gan ir jāsaka, ka tās īpatnēji patstāvīgās nots, kas raksturo Prokofjeva Cinderellu vai Ravela Dafni, Šillingam vēl pagaidām trūkst. Tā ir tipiska skatuves mūzika, rakstīta internacionāli elektiskā modernisma gaumē, taču rakstīta ar lielu psicholoģiskās noskaņas un situācijas nojautu. Kā raksturīga palīgkomponente, par spīti savam vietumis jaužamam „neērtumam", tā abstrakto ideju piestrāvotajam uzdevumam, dod taisni to īpašo krāsu un pamatakcentus, kādi tam nepieciešami. Uzveduma vājumpunkts ir dekorācijas un kostīmi. Ir dažreiz gandrīz jāpabrīnās par vācu skatuves gleznotāju nevarību un In scibo satanis dekorātors prof. V. Baumeistars šai ziņā ir diezgan nelaimīgs paraugs. Viņa pretenzijas uz fantaziju, uz oriģinālitāti, pavirši vērtējot, gan izskatās diezgan lielas, taču patiesībā šī oriģinālitāte, tāpat kā fantazija, mūs reti kad aizved augstāk par to kvalitāti, kādu redzam uz žurnāla „Vogue" vāka vai reklāmas lappusēm.

No dejotājiem bez O. Lēmaņa, kas savā lomā bija klase par sevi, katrā ziņā jāatzīmē Hans f. Kuserovs, vācu dejotājs ar neapšaubāmām personības iezīmēm. Recenziju beidzot, nevar nepieminēt vēl perfekto operas orķestri un tā lielisko diriģentu F. Leitneru, tieši viņam lielā mērā pienākas pateicība par garīgi disciplinēto, taču iekšēji ļoti spēcīgo In scribo satanis kopsitrāvojumu.

V. Dārziņš

Vācu preses atsauksmes

Spriežot pēc vācu preses atsauksmēm, liekas, ka tai trūkst šīs mākslas vērtētāju — speciālistu tādā nozīmē, kā to bijām ieraduši mūsu apstākļos. Veltot visu galveno uzmanību mūzikai, par choreografiju un baleta mākslinieciem bilsts tikai nedaudz vārdu. Die Neue Zeitung raksta: „Osvalds Lēmanis savā choreografijā mēģināja rast modernā, t. s. „Ausdrucktanz" un klasiskā baleta sintezi". Stuttgarter Zeitung saka, ka „deju ansamblis darbojās Osvalda Lēmaņa lieliskajā vadībā un rādīja, cik daudz tam ir dejiskas varēšanas un fantazijas." Esslinger Allgemeine piebilst, ka „baleta ansamblis, dejojot meistara Osvalda Lēmaņa vadībā, — kas ar grupu deju choreografiju pārliecināja vairāk nekā ar Sātana tēlojumu un drāmatiskajiem passo doble, — iepriecinot attaisnoja sevi un pelna uzslavu." Esslinger Zeitung atrod, ka „Osvalds Lēmanis, kas pats dejo Sātanu, savu choreografisko uzdevumu atrisinājis visai oriģināliem paņēmieniem. Tajā pārstāvēts viss no aizraujošās, t. s. izteiksmes dejas līdz klasiskā baleta elegantajai formai, turklāt konģeniāli mūzikai." AZ — Virtembergas vakara laikraksts atzīmē, ka Osvalds Lēmanis visai smalkjūtīgi reaģējis uz mūzikas iekšējo viengabalainību un radījis dejiski iespaidīgas un konstruktīvi vienotas baleta ainas . . ."

Vēl daži vārdi par A. Remizovu

Sakarā ar kādā angļu žurnālā ievietoto latvju šūpuļdziesmu Remizova tulkojumā radusies zināma interese par šo krievu rakstnieku. Tādēļ lai būtu atļauts vēl šo to piemetināt A. Plensnera rakstā (Latvija Nr. 6) sniegtajām ziņām.

Aleksandrs Remizovs pievienojams tai krievu rakstnieku grupai, 19. g. s. beigās, 20. g. s. sākumā, kā dēvēja par simbolistiem un dekadentiem: Balmonts, Merežkovskis, Sologubs, vēlāk Brisovs, Belijs u. c. R. rakstījis daudzus īsākus stāstus, dažus romānus, dažas stilizētas krievu leģendu lugas, bet dzejoļus, cik zinu, nav rakstījis nekad. Vairāk darbojies arī kā tulkotājs. (Brisova krājumā latv. dainas tulkojis pats Br.) Pēc lielinieku apvērsuma viņš dzīvoja Parīzē. Kā visi krievu dekadenti un simbolisti viņš mīlēja franču dzeju. Vai angliski mācēja? Nu — varbūt tomēr. Jo grūti iedomāties, ka būtu vēl otra rakstnieka Aleksejs Remizova. R. stila un stāstīšanas paņēmienos savdabīga, bet šķita, neviltota latvisma vienota ar kultūrālu smalkumu. Vismīļāk tēlojis bērnus, bet no pieaugušiem — dažādus dīvainuļus, kautrus vientuļus, kas sapinas dzīves kļūmēs. Šur tur R. skumst par visu aizejošo veckrievisko. Bērnu tēlošanā Remizovam sava radniecība ar Sologubu, tikai R. mazgajā nav tātē nav S. „sātanisma". Kopš 1921. gada R. emigrējis, jo, pretēji Brjusovam un Blokam, neatzina boļševismu, saprata, ka nespēs boļševismu piemēroties.

Mūsu „dekadences" pirmsākumi bija tas no krievu dekadentiem, kas īpaši interesējās par latviešiem. Iedraudzējās ar V. Eglīti. Kāds students man zēna gados stāstīja redzējis Remizova grāmatu (neatceros, kuŗu) ar iespiestu veltījuma lappusi „Viktoram Ivanovičam Eglītim". Eglītis M. V. Māneiraksti tulkoja R. bērnu stāstiņu „Babka" un „Lācītis". Par Lācīti Jānis Poruks rakstījis Eglītim: „Remizovs ir liels mākslinieks". Ap 1907. gadu R. ar kundzi vasarā uzturējās Latvijā uz laukiem, apciemoja V. Eglīti, K. Jēkabsonu, apmeklēja latviešu sarīkojumus. To notēlojis V. Eglītis romānā Nenovērīsimie likteņi, nosaukdams Remizovu laulāto pāri par Bubukām, šos „Bubukas" gan savā parastajā veidā pakarikatūrdams, īpaši R. kundzi. Arī Antons Austriņš Gaŗajā jūdzē tēlojis Remizova Latvijas vasaru, saukdams viņus krievu vārdā. Sarīkojumā Remizova, latviešu jaunavās lūkodamies, čukstējis Austriņam: „Parādiet man Laimu. Parādiet Līgu. Parādiet Mildu." Par Jēkabsonu Kārli R. izteicies: „Kā jūs gribat no Jēkabsona. Viņš ir mežs." Vēl 1921. g. V. Eglītis rādīja Remizova vēstuli no Parīzes, īpašnēji veidotiem burtiem rakstītu.

R. mīlestību uz latviešiem īpaši pauž neliels stāstiņš Putniņš, ko A. Erss Līdumā 1915. g. tulkojis. Attoram, vasaru latvju dzirnavās pavadot, iepatikās dzirnavnieka meita Meitene Mildiņa, it kā tautas dvēseles ietvērums. Dzirnavnieku viesām rāda vietu, kur soda ekspedīcija šāvusi daudzus latviešus. Stāstiņš beidzas ar vēlējumu, lai Dievs svētī šo zemes stūrīti, un tevi, latviešu tauta." Nesen rokās nāca Amerikā izdots krievu žurnāls, kur tēlojumā Rožainā gaismā R. savā īpatnējā izteiksmē izjusti stāsta par savas dzīves biedrenes (dzimušas Dovgello, varbūt lietuviete?) pēdējām dienām Parīzē kaŗa laikā.

*

Prof. P. Jurevičs jautājumā par Remizova „Aijā, žūžū lāča bērni" tulkojumu informē, ka viņam no sarunām ar Viktoru Eglīti ir zināms, ka tieši V. Eglītis ir devis Remizovam burtisko tautasdziesmas tulkojumu. V. Eglītis arī starp 1908.—10. gadu vairākas reizes šo tulkojumu lasījis priekšā Rīgas latviešu literātu pulciņos.

Pēteris Ermanis

Lūdzu vārdu personīgā lietā

Ir pagājuši tie laiki, kad latviešu grāmatu izdevēji ar lielu peļņu dabūja savu apgādā ieguldīto naudu mēneša laikā atpakaļ. Līdz ar to pienācis brīdis rakstniekam domāt ne vien par darbu, bet arī par sava darba izvietošanu tirgū. Tā labu daļu honorāra es saņemu grāmatās, kuŗas esmu nodevis komisijā kādai lielai vācu grāmatnīcai Bilefeldā.

Kādēļ?

Tāpēc, ka latviešu kantīnes šodien ir, un rītu vairs var nebūt. Tāpat mana adrese var mainīties. Manus lasītājus un draugus tad nu es lūgtu atzīmēt, ka manas jaunākās grāmatas vienmēr varēs pieprasīt un saņemt, rakstot latviski uz adresi: „Phönix" Buchhandlung G. M. B. H., (21a) Bielefeld, Arndtstr. Turpat arī visbagātākā vācu grāmatu izvēle, sevišķi zinātniska literātūra visos arodos. Grāmatnīca joprojām vēlas ar latviešiem uzturēt draudzīgas attiecības.

Jānis Jaunsudrabiņš

KULTŪRAS CHRONIKA

Frankfurtes Gētes universitātes dabzinātņu fak. farmācijas nodaļu beigusi Valda-Daila Tilte. Jaunā farmaceite ir ceļa jūtīs uz ASV, kur, cik paredzams, strādās savā jaunajā arodā. Frankfurtes universitātē, kuŗā kādreiz strādāja pāri par simts latviešu studentu, šinī semestrī immatrikulējušies vairs tikai četri latvieši, kas turpat nodomājuši savas studijas arī nobeigt.

Filozofijas doktora gradu pag. gada decembrī Bonnas universitātē ieguvis Jānis Cedriņš. Pievērsdamies sevišķi jaunāko laiku filozofijas studijām, viņš pie prof. Z. Bēna promovējās ar disertācijas darbu „Domas par nāvi eksistenciālisma filozofijā", sevišķi analizēdams Heidegera atziņas. Jaunais doktors ir dzejnieka V. Cedriņa brālis, dzim. 1922. gadā.

Vēl daži vārdi par A. Remizovu

Sakarā ar kādā angļu žurnālā ievietoto latvju šūpuļdziesmu Remizova tulkojumā radusies zināma interese par šo krievu rakstnieku. Tādēļ lai būtu atļauts vēl šo to pievienināt A. Plensnera rakstā (Latvija Nr. 6) sniegtajām ziņām.

Aleksandrs Remizovs pievienojams tai krievu rakstnieku grupai, kā g. s. beigās, 20. g. s. sākumā, kā pievēja par simbolistiem un dekadentiem. Balmonts, Merežkovskijs, Sologubs, vēlāk Brisovs, Belijs u. c. R. rakstījis daudzus īsākus stāstus, dažus romānus, dažas stilizētas krievu leģendu lugas, bet dzejoļus, kā zinu, nav rakstījis nekad. Viņš darbojies arī kā tulkotājs. (Brisova vārdnīcā latv. dainas tulkojis pats R.) Pēc ilgā laika apvērsuma viņš atrodas Parīzē. Kā viši krievu dekadenti un simbolisti viņš mīlēja krievu dzeju. Vai angliski mazāk. Nu — varbūt tomēr. Jo R. nekad nav slēpies, ka būtu vēl dzejnieka Aleksejs Remizovs. R. un stāstīšanas paņēmienos tuvs, bet kā, neviltota naivitāte, ar kultūrālu smalkumu. Viņš vēlojis bērnus, bet no pieaugušo — dažādus dīvainuļus, ekscentriskus vientuļus, kas sapinas dzīves dīvainībās. Šur tur R. skumst par mūsdienu veckrievisko. Bērnu valodā Remizovam sava radniecība ar Sologubu tikai R. maigajā naivismā nav S. „Mēnesisma". Kopš 1917. g. R. emigrējis, jo, pretēji Brisovam un Blokam, neatzina boļševismu, saprata, ka nespēs boļševikiem kontrolēt.

Krievu „dekadences" pirmlaikā R. bij no krievu dekadentiem, kas visinteresējās par latviešiem. Iepazīstējās par latviešiem, iepazīstējās ar V. Egli. Kāds dienās man zāna gados stāstīja: Egļa Remizova grāmatu (neatceros kuru) ar iespiestu veltījuma [illegible] „Viktoram Ivanovičam Eglītim". Egļītis M. V. Mēnešraksti [illegible] R. bērnu stāstiņu „Babka" [illegible] Par Lāčiti Jānis Poruks Egļītim: „Remizovs ir [illegible]". Ap 1907. gadu R. [illegible] uzturējās Latvijā [illegible] apciemoja V. Egļīti, K. [illegible], apmeklēja latviešu sarīkojumus, [illegible] notērēja V. Egļītis rokā. [illegible] likteni, nosaukdams [illegible] Remizovu laulāto pāri par Bubuku" gan sevā pēc [illegible] sarīkēdams, īpaši R. [illegible] Antons Austriņš Gaismā Remizova Latvijas [illegible] apkārdams viņus latvju vārdā. [illegible] Remizova, latviešu [illegible] draudzenes, čukstējis Austr[illegible]: „Parādiet man Latmu Pa[illegible] Līgu. Parādiet Mildu." Par [illegible] Kārli R. izteicies: „Ko [illegible] no Jēkabsona. Viņš ir [illegible] Vēl 1921. g. V. Egļītis rādīja [illegible] vēstuli no Parīzes, īpaš[illegible] dēļ burtiem rakstītu.

[illegible] uz latviešiem īpaš[illegible] stāstiņā Putniņš, ko A. [illegible] 1915. g. tulkojis. Au[illegible] vasaru latvju dzirnavās pa[illegible] dzirnavnieka mazā [illegible] Mildiņa, it kā tautas dvēseles[illegible]rums. Dzirnavnieks viesim [illegible] vietu, kur soda ekspedīcija šā[illegible] daudzus latviešus. Stāstiņš bei[illegible] ar vēlējumu, lai Dievs svētī šo [illegible] stūrīti, un tevi, latviešu tau[illegible]esen rokās nāca Amerikā iz[illegible]rievu žurnāls, kur tālojumā [illegible] gaismā R. savā īpatnējā iz[illegible] izjusti stāsta par savas dzi[illegible]dzenes (dzimušas Dovgello, [illegible] lietuviete?) pēdējām dienām [illegible] kara laikā.

*

P. Jurevičs jautājumā par Re[illegible] „Aijā, žūžū lāča bērni" tul[illegible] informē, ka viņam no saru[illegible] Viktoru Egļīti ir zināms, ka [illegible] Egļītis ir devis Remizovam [illegible] tautasdziesmas tulkojumu. [illegible]tis arī starp 1908.—10. gadu [illegible]as reizes šo tulkojumu lasījis [illegible] Rīgas latviešu literātu pul[illegible].

Pēteris Ermanis

TURAS CHRONIKA

[illegible]kfurtes Gētes universitātes [illegible]tņu fak. farmācijas nodaļu [illegible] Valda-Daila Tilte. Jaunā [illegible]eite ir cela jūtīs uz ASV, kur, [illegible]dzams, strādās savā jaunajā [illegible]rankfurtes universitātē, kurā [illegible] strādāja pāri par simts lat[illegible]udentu, šinī semestrī immat[illegible]ies vairs tikai četri latvieši, [illegible]pat nodomājuši savas studi[illegible]nobeigt.

[illegible]fijas doktora gradu pag. ga[illegible]embrī Bonnas universitātē [illegible] Jānis Cedriņš. Pievērsdamies [illegible] jaunāko laiku filozofijas [illegible], viņš pie prof. Z. Bēna pro[illegible] ar disertācijas darbu „Do[illegible]nāvi eksistenciālisma filo[illegible]sēviški analizēdams Heide[illegible]ziņas. Jaunais doktors ir [illegible] V. Cedriņa brālis, dzim. [illegible].

Jauna sezona pasaules ledus celiņos

STRODS SLIDO 10.000 M 17:59,9 MIN.

Ne mūsu, ne arī vācu sporta presē šogad nav parādījusies neviena rindiņa par notikumiem jaunajā ātrslidošanas sezonā. Varētu domāt, ka ātrslidošanas sports sāk panīkt. Patiesībā tomēr starptautiskā mērogā ātrslidošana ieguvusi pat lielāku atzīšanu nekā Latvijas brīvvalsts pēdējos gados. Ja toreiz reti ārzemnieks jaunajai sezonai gatavojās Norvēģijā, tad aizvadītā rudenī jau no oktobra vidus sviedrus lējuši ne tikai holandieši, amerikāņi, kanadieši un angļi, bet pat francūži. Vāladenas „meža pilī" pie slavenā zviedra Olandera ne mazāk cītīgi gatavojušies paši zviedri un ungāri ar pasaules meistaru Kornelu Pajoru priekšgalā. Vismazāk dzirdēts par PSRS „nažu viriem", kas solījušies piedalīties pasaules meistarsacīkstēs Eskilstunā (17. un 18. febr.), ja zviedru ātrinieki janvāra beigās un februāra sākumā klausītu krievu aicinājumam startēt Maskavā un Gorkos. Cik zināms, zviedri šo „ultimātu" pieņēmuši. Nenoliedzami — krievu piedalīšanās būtu liels ieguvums. Pēc nepārbaudītām ziņām latviešu otrais visu laiku labākais ātrinieks Pēteris Strods Kirovā slidojis 10.000 m teicamā 17:59,9 min. laikā. Strods PSRS — Norvēģijas valsts sacīkstē jau 1946. gadā Oslo slidoja 1500 m. Varbūt šogad viņam izdosies startēt arī pasaules meistarsacīkstēs Zviedrijā.

Jaunās sezonas pirmais lielākais „grāvējs" būs ASV — Norvēģijas valstu sacīkste Oslo. Kur ārpus konkurences piedalīsies ungārs Pajors, holandietis Brekmans un zviedru pašlaik labākais vīrs Hedlunds. Sacensības decembra beigās un janvāra pirmajā pusē sagādājušas lielus pārsteigumus: Svere Farstads — 1949. gada Eiropas meistars — norvēģis šās sezonas ranga sarakstā ieņem tikai 7. vietu! Farstadam gan pieder 1950. gada labākais 500 m veikums (43,7 sek.); bet 16. janvāra Sports Manden numurā Henings Olsens izsaka bažas, ka valstu sacīkstē ar ASV pirmās 3. vietas sprinta vajadzēšot atdot zvaigžņotā karoga vīriem. Proti — 14. un 15. janvārī 6 pārbaudes sacīkstēs ātrākais norvēģis Fins Helgesens skrēja 500 m 45,3 sek. (Farstads 45,8 sek.), bet amerikāņi Henrijs un Verkets demonstrējuma slidojumā Dramenā sasniedza 44,1 un 44,4 sek. Par norvēģu uzvaru kopvērtējumā nav jāšaubās: garajos slidojumos amerikāņu „atspalidotāji" nespēj tos apdraudēt. Valstu sacīkstei norvēģi izraudzījuši 9 vīrus — Andersenu, Farstadu, Hansenu, Haugli, Liaklevu, Lundbergu, Martinsenu, Petersenu un Vālu. ASV izlasē — Henrijs, Hučkinsons, Lambs, Sodums un Verkets.

Visumā jāatzīst, ka norvēģi gan joprojām ir spēcīgākā ātrslidotāju nācija, bet viņu kādreizējās monopolstāvības garajos slidojumos apdraud Pajors (Ungārija), Brekmans, Van de Forts (Holande), Hedlunds, Karlsons (Zviedrija) un Kronšejs (Anglija). Sprintā norvēģi par virskundzību vienmēr cīnījušies ar amerikāņiem (šoreiz tos pārstāv Henrijs, Verkets un Lambs). Pēdējiem palīgā nākuši krievi Kudrjavcevs un Liskins. Starptautiskā mērogā šobrīd grūti konkurēt 1939. gada labāko ātrslidotāju zemēm Somijai un Latvijai. Pirmiem trūkst talantīgu veco slavenību atvietotāju, bet mums visus rēķinus sajaucis karš. Dzimtenē palikušais Pēteris Strods ir vienīgais, kas vēl šodien atgādina, ka ledus celiņā bijām respektējami pretinieki pasaules labākajiem.

1950. GADA PIRMO SACENSĪBU LABĀ KIE REZULTĀTI:

500 m.

1.	Farstads (N)	43,7
2.	Henrijs (ASV)	44,1
3.	Helgesens (N)	44,2
4.	Bibergs (N)	44,3
5.	Verkets (ASV)	44,3

1500 m.

1.	Andersens (N)	2:21,7
2.	Martinsens (N)	2:23,0
3.	Vāls (N)	2:23,6
4.	Brekmans (H)	2:23,6
5.	Haugli (N)	2:24,0

3000 m.

1.	Brekmans (N)	4:57,3
2.	Andersens (N)	4:58,0
3.	Haugli (N)	5:02,1
4.	Karlsons (Zv.)	5:02,4
5.	Lundbergs (N)	5:03,7

5000 m.

1.	Brekmans (H)	8:31,2
2.	Andersens (N)	8:32,4
3.	Liaklevs (N)	8:35,8
4.	Vāls (N)	8:35,9
5.	Hedlunds (Zv.)	8:36,2

10.000 m.

1.	Andersens (N)	17:40,0
2.	Haugli (N)	17:47,2
3.	Lundbergs (N)	17:47,4
4.	Vāls (N)	17:53,8
5.	Strods (LPSR)	17:59,9

—bč—

Z. Ringenberga lēc augstumā 1,422 m

Mūsu sporta statistiķu kungu B. Čečina un J. Mežaraupa zināšanai pasakāms, ka vēl pašā vecā gada nobeigumā Latvijas pieccīņas čempione Z. Ringenberga sacīkstēs Jaunzēlandē lēca augstumā 1,422 m, kas sarīkojumā deva 1. vietu. Lodē viņas labākais rezultāts 1949. g. ir 11.537 m. Attiecīgās disciplīnās tātad reālizēti aizvadītās sezonas teicamākie sasniegumi. Pēc R. Dekšenieka izstrādātajām vērtēšanas tabulām 11.537 m lodē atbilst 602 punktiem. Tas apliecina, ka Z. Ringenberga ir latviešu 1949. g. labākā vieglatlēte trimdā. Abu augšminēto rezultātu pareizību apstiprina jaunzēlandiešu laikraksti.

*

Gandrīz visu austrāliešu laikrakstu vērtējums ir vienbalsīgs: par Austrālijas 1949. g. izcilāko sportistu atzīts riteņbraucējs Sids Patersons, kas pērn Kopenhāgenā izcīnīja pasaules meistartitulu amatieriem 1000 m sprinta braucienā.

*

Austrālijas meistarsacīkstes vieglatlētikā notika tūlīt pēc gadu maiņas Adelaidē. Reālizējās vairāki teicami rezultāti, sevišķi skriešanā. D. Mekmaillens veica 1 jūdzi 4:15,8 min., sasniedzot jaunu Austrālijas rekordu. Ātrākais austrālietis skrejceļā pašreiz ir Sidnejas students J. Trealors. Adelaides ļoti smagajā laukumā viņš uzvarēja 100 jardu (9,9 sek.) un 220 j. (22,1 sek.) distancē. 100 jardos Trealors Austrālijas meistars godā tika jau trešo gadu.

K a n b ē r ā, janvārī.

Arnolds Šmits

(Beigas).

Z. RINGENBERGA, mūsu izcilākā vieglatlēte trimdā un jaunā Jaunzēlandes rekordiste lodes grūšanā.

Piektā vieglatlētikas sezona trimdā

BERNHARDA ČEČIŅA STATISTIKA

SIEVIEŠU SACENSĪBAS:

60 m

1.	N. Ozoliņa (V)	8.4
	R. Roga (V)	8.4
3.	A. Izande (V)	8.5
4.	V. Kārkliņa (V)	8.7
	D. Pasteniece (V)	8.7
	V. Prauliņa (V)	8.7
	I. Reinberga (V)	8.7
	V. Bebre (F)	8.7
9.	S. Spruženiece (V)	8.8
	L. Rozentāle (V)	8.8

100 m

1.	N. Ozoliņa (V)	13.5
	R. Roga (V)	13.5
3.	V. Bebre (F)	14.0
4.	I. Vimba (V)	14.1
	D. Pasteniece (V)	14.1
	V. Kārkliņa (V)	14.1
7.	I. Reinberga (V)	14.2
	V. Dzidruma (V)	14.2
9.	I. Baumhammere (V)	14.4
	J. Kāpostiņa (A)	14.4

Augstlēkšana

1.	Z. Ringenberga (J)	1.422
2.	S. Spruženiece (V)	1.40
3.	B. Saliņa (V)	1.38
4.	M. Ozoliņa (V)	1.37
5.	V. Kārkliņa (V)	1.35
6.	V. Ādmine (A)	1.33
	V. Bebre (F)	1.33
8.	R. Roga (V)	1.32
	A. Izande (V)	1.32
	L. Rozentāle (V)	1.32

80 m

1.	N. Ozoliņa (V)	11.2
2.	J. Reinberga (V)	11.5
3.	D. Širmane (V)	11.6
4.	V Dzidruma (V)	11.9
5.	M. Sviestiņa (V)	12.0
6.	R. Roga (V)	12.1
7.	D. Pasteniece (V)	12.2
	D. Ozoliņa (V)	12.2
9.	S Baumhammere (V)	12.4
10.	M. Iesaliņa (V)	12.6

4×60 m maiņas skrējiens

1.	Memingena (V)	34.6

4×100 m maiņas skrējiens

1.	„Auseklis" (A)	62.3

80 m barjērskrējiens

1.	M. Iesaliņa (V)	14.7

Tāllēkšaena

1.	M. Migle (V)	4.96
2.	N. Ozoliņa (V)	4.90
3.	S Spruženiece (V)	4.67
4.	J. Kāpostiņa (A)	4.60
5.	R. Roga (V)	4.59
6.	L. Rozentāle (V)	4.50
7.	V. Ādmine (A)	4.46
8.	A. Izande (V)	4.30
9.	D. Ozoliņa (V)	4.25
10.	M. Iesaliņa (V)	4.22

Lodes grūšana

1.	Z. Ringenberga (J)	11.537
2.	S. Spruženiece (V)	9.56
3.	V. Bebre (F)	9.08
4.	M. Katužāne-Hermane (V)	8.83
5.	D. Bērziņa (V)	8.60
6.	N. Rismane (A)	8.59
7.	Rechmane (V)	8.20
8.	V Ādmine (A)	8.18
9.	E. Glagova (V)	8.15
10.	A. Upeniece (V)	8.08

Šķēpa mešana

1.	E. Glagova (V)	23.17
2.	D Auziņa (V)	21.83
3.	D. Bērziņa (V)	21.11
4.	V. Prauliņa (V)	20.26
5.	M. Katužāne-Hermane (V)	20.03
6.	Litvinčika (A)	19.17
7.	J. Knēgere (V)	19.06
8.	A. Upeniece (V)	17.37
9.	T. Purviņa (V)	16.87
10	N. Patulova (V)	15.85

Diska mešana

1.	V Bebre (F)	32.20
2.	V. Kārkliņa (V)	28.40
3.	D. Bērziņa (V)	28.22
4	Rechmane (V)	24.97
5.	M. Katužāne-Hermane (V)	24.54
6.	A. Kažoka (V)	24.36
7.	N. Rismane (A)	23.60
8.	M. Sviestiņa (V)	23.57
9.	S. Spruženiece (V)	23.02
10.	T. Purviņa (V)	22.61

Pieccīņa

1.	D. Bērziņa (V)	1230
2.	A. Upeniece (V)	1035
3.	R. Fišere (V)	854

Amerikāņu joslas meistarsacīkstes paukošanā

notiks 5. febr. Eslingenā. Pieteikšanās līdz 4. febr. Eslingenas YMCĀ, Lidotāju skolā.

Viesturs gūst jaunas uzvaras

Sardžu rotas Viesturs basketbolisti guvuši jaunas uzvaras, pārspējot Geislingenas igauņu izlasi 34:26 un vēlreiz Švābu Gmindes lietuviešus 35:24.

Krustvārdu mīkla

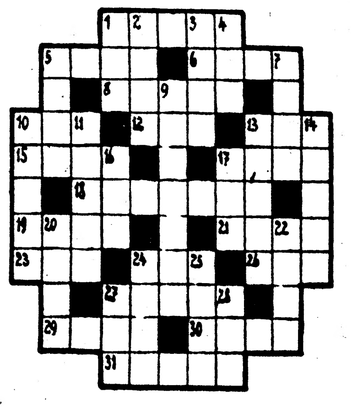

Līmeniski: 1. Graudu „tvertne". 5. Plūkt. 6. Nomāt. 8. Riteņbraukšanas sacīkšu ceļš. 10. Amerikāņu ziņu aģentūra. 12. Sievietes vārds. 13. Starptautiska organizācija. 15. Pazīstams latviešu grāmatnieks. 17. Latviešu rakstnieks. 18. Škirējtiesnesis. 19. Vārgt. 21. Skats. 23. Alta. 24. Tumšs atveids. 26. Palīgā. 27. Dziedina. 29. „Dzīt". 30. Mazs dzīvnieks. 31. Cenu priekšraksts

Stateniski: 1. Pīt. 2. Žigli. 3. Apaļš veidojums. 4. Platības mērs. 5. Ķermeņa mazākā daļa. 7. Neaptraipīt. 9. Alpu puķe. 10. Valsts Tuvajos austrumos. 11. Pazīstams Eiropas politiķis. 13. Meža dzīvnieks. 14. Piestātnes. 16. Apstrādāt zemi. 17. Laikmets. 20. Koki. 22. Toņa zīme. 24. Plaša, mājiga. 25. Zivis. 27 Gērbt. 28. Kalves piederums.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Laima 4. Skala. 7. Imāms. 8. Kaste. 9. Est. 10. Atāls. 12. Skice. 14. Teika. 17. Opera. 20. Īrs. 21. Minēt. 22. Etīde. 23. Sakaņ. 24. Ideja.

Stateniski: 1. Laiva. 2. Izāra. 3. Apsea. 4. Sekts. 5. Aisti. 6. Avene. 11. Lūk! 13. Kūp. 14. Temps. 15 Ienāk. 16 Aitas. 17. Oseti. 18. Edite. 19. Afēra.

Lībekas YMCA viesosies amerikāņu joslā

Pēc vairāk nekā gada pārtraukuma tuvākajās dienās amerikāņu joslā atkal viesosies angļu joslas labākie latviešu volejbolisti un basketbolisti — Lībekas YMCA, (bij. Rīga). Viesi sacentīsies ar amerikāņu joslas meistariem: basketbolā ar Vircburgas YMCU un volejbolā ar Traunšteinas YMCU. Atceļā lībekieši apciemos arī Eslingenu, kur spēkosies ar turienes volejbolistiem un spēcīgo sardžu rotas Viesturs basketbola vienību. Lībekiešu sastāvā gan vairs nav bij. Rīgas „zvaigžņu" Zebeliņa un Justa, kas izcelojuši, bet atlikušo „gvardi" — Borkoldu, Hermanovski, Švolmani, Švelcaru papildina jauni krietni spēki. Tātad amerikāņu joslas volejbolistiem un basketbolistiem visai drīzi — varbūt pēdējo reizi pirms izklīdšanas — gaidāmas spraigas cīņas.

C. M. W. S. 295. posteņa sargs

Emīls Dacis

miris traģiskā nāvē.

Piemiņā paturēs
C. M. W. S. 295. postenis.

Mūsu māmiņa, vecmāmiņa, māsa

Kristīne Ģertners, dz. Tomsons

dzim. 1890. g. 6. janvārī, Kārļu pagastā, mir. 1950. g. 20. janvārī Ansbachā.

Tālu, tālu saule tek,
Vēl tālāku māmulīte;
Es saulīti gan redzēju,
Māmuliti neredzēju.

Piederīgie.

Mans mīļais vīrs, mūsu tētiņš un vectētiņš

Kārlis Veisbergs

dzimis 1882. g. 3. jūlijā, Bikstu pag., aizgāja Dieva mierā 1950. g. 7. janv. Zalckotenas slimnīcā, Vācijā, un apbedīts 11. janv. Augustdorfas kapos pie Detmoldas.

Vieglas smiltis
svešajā zemē!

Dziļās sērās
sieva, bērni un mazbērni
Vācijā un Zviedrijā.

1949. g. 19. dec. no dzīves šķīrās mans mīļais, labais vīrs

Indriķis-Žanis Manguls

dz. 1891. g. 14. febr. Slokā, Pavasarmuižā. Apbedīts 1949. g. 22. decembrī Getingenā.

... Gan saulīte atkal celsies,
Bet Tu vairs necelsies . .

Dziļās sērās
sieva.

Ziemeļblāzmas apgādā iznācis

Alfreda Dziļuma romāns

Tornas grāvraši

2. izdevums

Cena brošētam DM 6.—, iesietie DM 8.— Iesietie eks. būs dabūjami ar 6. febr.

Sagatavošanā:

Elzas Ķezberes jaunāko dzejoļu izlase.

Ilūzijas.

Annas Dagdas dzejoļu krājums

Līdzības.

Modra Zeberiņa romāns

Tilti miglā.

Krājumā:

	DM
A. Švābes — Darbs, brošēts	5.—
iesiets	7.—
Ed. Virzas — Laikmets un lira	5.50
E. Ādamsons — Asfodeles, brošēts	4.—
iesiets	5.50

E. Ķezberes Krēslainie spoguļi izpārdoti.

Grāmatas pasūtināmas:

J. Abučs, (24a) Lübeck, Dr.-Julius-Leber-Str. 46. (98)

MEKLĒJU PIEDERĪGOS,

draugus un paziņas, Atsaucieties, jo nezinu, kur jūs atrodaties. Mana adrese: J. Bišentrops, K. A. E. C. Hostel, Sutton-at-Hone, Nr. Dartford, Kent, England. (101)

Lūdzu atsaukties

Annu Tempeli,

dzim. Stabulnieku, kas strādāja Kalsnavas pag. valdē; pēd. ziņas no Vācijas. Tautiešus, kas varētu sniegt kādas ziņas par viņas atrašanās vietu lūdz rakstīt: J. Bišops, K. A. E. C. Hostel, Sutton-at-Hone, Nr. Dartford, Kent England. (102)

Annu Greiziņu

no Bērzaunes lūdz rakstīt Jānis Greiziņš, O. A. E. C. Hostel Horley, Nr. Banbury, England. (103)

Robertu un Pēteri Vītolu un B. Vaivaru

lūdz nekavējoties rakstīt Alīda Greiziņa, Geesthacht/Elbe, Spakenberg III, 25-9. (104)

Latviešu tautiskos audumus

(Zemgales paraugus no krājuma) par mērenām cenām piedāvā

Rokas austuve **Sieghild Kress,**

(13b) Augsburg, Haunstetterstr. 19 R. (110)

SIRSNĪGI PATEICOS

visiem, kas 1949. g. 22. dec piedalījās mana mīļā vīra **INDRIĶA MANGUĻA** izvadīšanā uz mūžīgo dusu: mācītājam Kņeza-Knezinska kgm, Kuškevica kgm, I. T. S. Mess priekšniecībai un darbiniekiem, Latviešu studentu kopai, Getingenas nometnes iedzīvotājiem un visiem draugiem un paziņām. (108)

Alise Mangule

LCK apgādā LATVIJA

dabūjamas šādas mūzikālijas:

	DM
L. un I. Bērziņi, Tēvu dziesma, tautasdziesmu krājums (vienbalsīgas)	5.—
Skolēnu koŗi, 60 dziesmu (divbalsīgas un trīsbalsīgas)	3.50
88 dziesmas jauktiem koriem	6.—
32 koŗu dziesmas jauktiem, sieviešu un vīru koŗ. (trimdas jaundarbi)	4.—
14 dziesmu jauktiem, vīriešu un sieviešu koriem (trimdas jaundarbi)	2.50
Koŗa dziesmas Eslingenas dziesmu svētkiem	0.50
A. Ābele, **Atmiņu dārzs,** solo dziesm.	2.—
A. Ābele, **Aizvestais,** solo dziesmas	2.—
A. Ābele, **Bērna lūgšana,** solo dz.	2.—
A. Ābele, **Lāses,** solo dziesmas	2.—
A. Ābele, **Maza dziesma,** solo dziesm	0.50
A. Ābele, **Visiem rozes dārzā ziede,** tautasdziesm. jauktam korim	0.25
V. Bērzkalns, **Ko jauna būdama,** tautasdziesm. jauktam korim	0.25
E. Dārziņš, **Dziesmas, I. burtn.**	5.—
E. Dārziņš, **Dziesmas, II. burtn**	5.—
V. Dārziņš, **8 latv. tautasdziesmas**	5.—
V. Dārziņš, **20 tautasdziesm., I.**	3.—
V. Dārziņš, **20 tautasdziesm., II.**	3.—
A. Jērums, **Miniatūra,** solo dziesma	3.—
A. Jērums, **Pa putnu ceļu,** solo dz.	2.—
A. Jērums, **Vieglas rokas** solo dz.	3.—
J. Mediņš, **Dziesmu izlase II.**	7.—
J. Mediņš, **Debesīm pretim,** solo dz.	3.—
J. Mediņš **Bij toreiz nakts,** solo dz.	2.—
J. Mediņš, **Nebēdība,** solo dziesma	2.—
J. Mediņš, **Toreiz,** solo dziesma	4.—
J. Mediņš, **Daina Nr. 14,** prelūdija klavierēm	3.—
J. Mediņš, **Daina Nr. 15,** prelūdija klavierēm	3.—
J. Norvilis, **Mana dzimtene,** solo dz.	3.—
H. Pavasars, **Pusnakts sirds,** solo dz.	3.—
H. Pavasars, **Sirds un saule,** solo dz.	3.—

Mūzikālijas Vācijā izsūtām pilnā pēcmaksā vai saņemot naudu ar pasta pārvedumu LCK apgādam Latvija, (14a) — Esslingen/N., Breite Str. 6. Ārpus Vācijas mūzikālijas pasūtināmas pie mūsu pārstāvjiem.

LCK apgāds LATVIJA.

Lettische Trachtenstoffe

liefert preiswert
(Semgal-Muster ab Lager)

Handweberei **Sieghild Kress,**

(13b) Augsburg, Haunstetterstr. 19 R. (109)

Vācijā palicējas!

Vēlos sarakstīties ar tautietēm līdz 39 g. v., kuŗas bērnu vai citu iemeslu dēļ ir spiestas vai vēlas palikt Vācijā. Mērķis — laulība. Ofertes šīs avīzes kantorī ar Nr. 90. (90)

Vai būtu kāda tautiete Vācijā,

līdz 38 g. v. (var būt arī šķirtene vai atraitne ar vienu bērnu), kas vēlētos atsaukties nop. prec. nolūkā tautietim Anglijā. Varu sniegt palīdzīgu roku un izsaukt uz Angliju. Esmu 29 g. v., vidēja auguma. Vēstules ar fotogr. lūdzu adresēt: Mr. B. Drozds, Chilbrook Farm, Downside Cobham, Surrey, England. (100)

TAUTIEŠIEM ANGLIJĀ

izsūta no krājuma un pēc pasūtinājuma kā nesaistošus paraugus

Ādas izstrādājumus:

Portfeļus	100—180 šil.
Dāmu rokas somas	80—100 „
Vēstuļu mapes, lielās	45 „
Vēstuļu mapes, mazās	35 „
Foto albumus	30 „
Kabatas portfeļus, 3 dal.	34 „
Kabatas portfeļus, 2 dal.	24 „
Kungu naudas maciņus	18 „
Banknošu maciņus	10 „
Dāmu naudas maciņus	6—12 „
Kabatas piezīmītes	15—18 „
Adrešu grāmatiņas	15—20 „
Grāmatu aizsargvākus	10—15 „

Izstrādājumus pēc vēlēšanās grezno arī ar valsts ģērboņa un Brīvības piemineklja attēliem zeltā.

Valdemārs Čoks,

60. Percival Str., Peterborough, Northants. (56)

IRO STARPTAUTISKAIS MEKLĒŠANAS DIENESTS, ĀROLSENĀ, MEKLĒ:

Ritu Braunu, dz. 1928. g. Lutriņu pag., pēd. ziņas no Vācijas; Racheli Fridmani, dz. 1931. g. Rīgā, dziv. Latvijā; Poliju Grezbergu, dz. Fraimani, dzim. Krievijā, dziv. Rīgā, Ģertrūdes ielā 75; Krišu Langu, dz. 1907. g. 11. 10. Latvijā, pēd. ziņas no Aizputes; Oskaru Meidropu, dz. 1900. g. Sīdgundas pag., pēd. ziņas no Vācijas; Ausekli Nārunu, dz. 1926. g. 16. 4. Jelgavā, dziv. Sieksatē, pēd. ziņas no Sofienvaldes; Richardu Nazaru, dz. 1907. g. 2. 6 Rūjienā, pēd. ziņas no Kēnigsbergas; Edvardu Rozi, dz. 1928. g. 20. 6. Mežotnē, pēd. ziņas no Frankfurtes pie Oderas; Anatoliju Veldi, dz. 1926. g. 19. 5. Daugavpilī, pēd. ziņas no Bad Kreicnachas; Ādamu Vindekeru, dz. 1888. g. 23. 5. Rostovā pie Donas, pēd. ziņas no Aušvicas vai Katovicas.

108 (105)

LATVIETIM VISĀ PASAULĒ

jāzina,

Ko stāsta Viktors Kravčenko

„Es izvēlējos brīvību"

Nepublicēti dati par Staļinu, autora tikšanās ar deportētajiem baltiešiem Sibirijā utt.

Iznācis nobeigums — III. d., cena DM 3,30 Grāmatas II. un III. d. pasūtināma A. Ziediņam, (23) Oldenburg i. Old., Bismarck-Str. 17. Grāmatas I. d. vēl dabūjama pie A. Kvēpa, (22a) Essen-Kray, Flack-Kaserne.

Ārzemju pārstāvniecības:

Anglijā: M. Fogts, 11, Wyresdale Road, Bolton, Lancs.
Zviedrijā: 1) Daugavas apgāds, Garvargatan 11, Stockholm; 2) Jaunekļu krist. savienība, Regeringsgatan 68/II, Stockholm; 3) Latviešu palīdzības komiteja, Wastmannagatan 13/III, Stockholm.
Austrālijā: A. Strazdiņš, Hotel Wellington, Canberra, A. C. T.
Kanadā: V. Ziediņš, 220. Lisgar Str., Toronto, Ont.
ASV: Ed. Dobelis, 503. 2nd Street NW Waverly, Iowa.
Beļģijā: M-me Erika Valtere, 23, rue Jacques Jordaens, Bruxelles.
Francijā: M-me E. Baumane, 56. rue Marechall Foch, Lorient.
Brazilijā: Z. Leimanis, Av. Atlantica 156, apr. 101, Rio de Janeiro.

A. ZIEMIŅA APGĀDS,

(23) Oldenburg/Old., Bismarck-Str. 17. (112)

UZMANĪBU,

grāmatu, žurnālu un laikrakstu izdevēji visos kontinentos!

Uzņemos pārstāvniecību Lielbritānijā, lūdzu sūtīt noteikumus un katalogus ar angļu kursa cenām.

A. Veinbergs,
41, Carysfort Rd., London N 16, GREAT BRITAIN.
(86)

„LATVIJAS" abonements,

pasūtinot laikrakstu pa atsev. eksemplāriem (līdz 3 eks. ieskaitot), maksā DM 3 — mēn. + DM 0.50 par piesūtīšanu. pasūtinot kolektīvi vairāki par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru; pasūtinot ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3.— mēn + DM 1.80 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.90 par vienslejīgas nonpareiles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par puscenu. Abonementa pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējama „Latvijai" (14a) Esslingen/N Breite Str 6

Ja Padomju savienībai būs pirmai ūdeņraža atombumba, rietumu pasaule var gaidīt Maskavas ultimātu

ASV senāts spriež par bīstamo stāvokli — Prezidents Trūmens vēl nav izšķīries

Vašingtona (A). — Pirmdien Vašingtonā ASV senāta atomkomisija sāk apspriedes par superatombumbu. Šis temats amerikāņu presē, tāpat kā Londonas un Parīzes izdevumos, ieņem galveno vietu. Statesman and Nation raksta, ka no prezidenta Trūmena lēmuma ražot superatombumbas vai neražot, „atkariga visa civilizācijas nākotne", New York Times sestdienas ievadu veltījis ūdeņraža atombumbai, kuŗā uzsver, ka ASV „izdarītu pašnāvību, ja tūlīt nesāktu ražot superatombumbas".

Prezidents Trūmens pag. sestdien presei izteicās, ka viņš joprojām vēl oficiāli neesot izšķīries par vai pret superatombumbu. Korespondenti piezīmē, ka zinātnieku un militāristu spiediens Kapitolā tomēr ir tik liels, ka nav šaubu par prezidenta gaidāmo izšķiršanos. Newsweek 30. 1. norāda, ka ūdeņraža atombumbu rašošana laboratorijās jau atrjsināta pirms 1946. gada, bet rūpnieciskais process visu laiku atlikts, jo eksperti pilnīgi aplami kalkulējuši, ka Padomju savienības rīcībā efektīgu atombumbu nebūs līdz 1956. gadam.

ASV atomzinātnieks Dr. Herolds Urija, kas ir atompētniecības centrāles vadītājs pie Čikagas universitātes, atklātā vēstulē uzaicina amerikāņu nāciju saglabāt savu neatkarību un nekavējoties veltīt visus spēkus superatombumbu ražošanai. ASV tagad atrodoties ļoti bīstamā stāvoklī un draudot pazaudēt lielajā bruņošanās sacensībā ar Padomju savienību. Urāna atombumba esot gan nozīmīgs ierocis, bet „nevainīga spēļlietiņa", salīdzinot ar ūdeņraža bumbu. „Ja Padomju savienība pirmā iegūs savā rīcībā ūdeņraža atombumbu, tā nekavēsies ne mirkli uzstādīt ultimātu visai rietumu pasaulei," saka prof. Urijs. Arī senātors Toms Konnelijs, kas reizē ir senāta ārpolitiskās un senāta atomkomisijas priekšsēdis, AP pārstāvim izteicies: „Savienoto valstu drošība prasa, lai mēs savus bruņotos spēkus apgādātu ar labākajiem ieročiem, kādi is zinātne spēj dot."

No daudzajiem rakstiem ASV presē tagad iegūstama arī nojēga par to, pēc kādiem principiem superatombumba darbojas. Kā zināms, saule ik mirkli pasaules telpā sviež tādus enerģijas daudzumus, ka zinātnieki jau kopš gadu desmitiem bija nesaprašanā, no kādām reakcijām tie var rasties. Jaunākie pētījumi pierādīja, ka radioaktīvās vielas sabrūkot, tik lielus enerģijas daudzumus kā izstaro saule un citas zvaigznes dot nespēj. Jaunākās atziņas saka, ka šo enerģiju atbrīvo ūdeņradis, pārvēršoties par cēlgāzi hēliju. Tāpat daži tā sauc. vieglie metalli — lītijs, berilijs uc. vairāk 10 miljonu gradu augstā temperātūrā un miljonu atmosfairu spiedienā sabrūk reizē ar ūdeņraža kodoliem un dod cēlgāzi hēliju. Šajā reakcijā piem. katrs lītija atoms, pārvēršoties par hēlija atomu, atbrīvo 17 miljonu elektronvoltu enerģijas.

Ūdeņraža un vieglmetallu ķīmiskie savienojumi pazīstami jau kopš 100 gadiem un atrodami vai iegūstami uz zemes, pie kam ļoti lēti. Ja tos „aizdedzina" ar atombumbu, lītija un ūdeņraža savienojumi eksplodē.

Parastajām atombumbām ir zināms noteikts lielums. Tās nevar pagatavot lielākas par tā sauc. „urāna kritisko masu", jo tad tās pašas priekšlaicīgi eksplodē. Ūdeņraža bumbas turpretī teorētiski varētu gatavot, cik lielas vien grib un izmantot par „degļiem" vienu vai vairākas urāna vai plutonija atombumbas. Tādā kārtā ar vienu ūdeņraža atombumbu varētu iznīcināt ne vien veselas pilsētas, bet pat valstis.

Jau nozīmēts ASV vēstnieks Spānijā

Vašingtona (C). — Flotes admirālis Viljems Lihi būs pirmais ASV vēstnieks, kas dosies uz Spāniju, pēc normālu diplomātisku attieksmju atjaunošanas, ziņo NBC. Prezidents Trūmens nopelniem bagāto admirāli esot nozīmējis šim postenim jau tagad, lai gan UN sesijā 1946. g. antifranko lēmums vēl nav atcelts un nav pat oficiāli diskutēts. Ar to ASV, acīm redzot, vēlas pastiprināt spiedienu UN mainīt nostāju pret Franko Spāniju.

Komjnforms sācis...

(Turpinājums no 1. lpp.).

rīšanai, neviens nav tik naīvs, lai nezinātu, no kuŗas puses tas varētu nākt.

Kremlim un visiem viņa padevīgajiem kalpiem, sākot ar Torēzu un beidzot ar Toļati, labāk patiktu, ja Vecais kontinents militāri un saimnieciski būtu vājš, lai vieglāk varētu iedzīvināt Ļeņina tezi par pasaules revolūciju. Bet chaoss pasaulē nav gaidāms tik ilgi, kamēr Eiropa ir stipra. Un tāpēc, kā to ziņo UP, jau pag. gada jūlijā komūnistu kontrolētā arodbiedrību apvienība Milānā, paklausot kominforma (lasi Maskavas) rīkojumiem, nolēma visiem līdzekļiem sabotēt Atlantika pakta iedzīvināšanu. Francijas, Beļģijas, Holandes un Itālijas komūnistu vadoņi devuši slepenas instrukcijas ostu strādniekiem neizkraut kuģus, kuŗos atradīsies amerikāņu ieroči un kaŗa materiāli. Informētas aprindas pārliecinātas, ka notikumi Sannazērā ir tikai viedījums plašākai akcijai, kas drīz vien pārņems visu Atlantijas okeana un Vidusjūras piekrasti. Neviens nešaubās, ka komūnisti izmantos visus līdzekļus, lai savus nodomus reālizētu. Cits jautājums, vai viņiem tas izdosies.

Šī ir jau trešā kominforma ofensīva, ko tas sācis Francijā. Visbīstamākais stāvoklis bija 1947. gadā, kad franču komūnisti izsludināja ģenerālstreiku un gandrīz paralizēja visu saimniecisko dzīvi. Toreiz trešā republika vēl nebija sadziedējusi kaŗā sistās brūces, trūka pārtikas līdzekļu un pirmās nepieciešamības preču. Apstākļi likās kā radīti komūnistu uzvarai. Bet viņi neuzvarēja, virsroku ņēma franču veselais saprāts. Otrreiz Maskava, slēpdamās, protams, aiz kominforma, izmēģināja 1948. gada rudenī. Vairākus mēnešus Francijas ogļraktuvēs plūda ūdens, un neķūpēja milzu kausējamo krāšņu dūmeņi. Notika asiņainas sadursmes komūnistiski noskaņoto ogļraču un policijas starpā, līdz valdība deva rīkojumu kaŗaspēkam okupēt visas ogļraktuves. Tā neizdevās arī otrs kominforma mēģinājums. Arī tagad informētas aprindas pareģo komūnistu sakāvi, jo Maršala plāna dēļ saimnieciskie apstākļi Francijā ļoti uzlabojušies, bet Padomju savienībai panākumi ir tikai tur, kur valda chaoss, bads vai — aktīvi var iejaukties sarkanarmija.

Džonsons apgalvo, ka kara nebūs, bet generālštabu priekšnieki dodas uz Tokio

Vašingtona (E). — Pirmajā gada kārtējā ziņojumā ASV aizsardzības ministrs Džonsons pirmdien Vašingtonā izteicās, ka eventuāla kaŗa briesmas kļuvušas daudz mazākas. Ministrs tūdaļ gan piepilda, ka „uzbrukums Savienotajām valstīm no kontinenta otras puses varētu notikt pilnīgi negaidīti un neparedzētā stiprumā". „Kaut gan mums ar rūgtumu jāatzīst, ka nekāda patiesa miera un drošības nevar būt, kamēr pasaule atrodas lielas, agresīvas varas ēnā," teica tālāk Džonsons, „mums tomēr pamats domāt, ka izredzes novērst jaunu pasaules konfliktu aizvien vairāk uzlabojas."

Pārskata turpinājumā ASV aizsardzības ministrs norādīja, ka tādā gadījumā, ja Eiropa kristu par upuri uzbrucējam, kam būtu iespējams izmantot Vecā kontinenta rūpniecības potenciālu un strādniekus, Savienotās valstis būtu pilnīgi izolētas un nonāktu ārkārtīgi kritiskā stāvoklī. Tāpēc Eiropas bruņotajiem spēkiem jābūt tik stipriem, lai tie varētu aizturēt agresoru, kamēr ASV kaŗa laukā mestu visu savu militāro spēku.

Lai gan Džonsona ziņojums skan visai optimistiski, AP ziņo, ka komūnisma draudi Āzijā tomēr vēl joprojām satrauc kā amerikāņu militāristus, tā atklātību. Lai pārliecinātos, cik šīs briesmas dibinātas, svētdien no Vašingtonas uz Tālajiem austrumiem izlidoja Savienoto valstu ģenerālštāba priekšnieks ģenerālis Bredlijs un visu trīs ieroču šķiru štābu priekšnieki — admirālis Šermans, ģen. Kollins un ģen. Vandenbergs. Vispirms viņi ieradīsies Tokio, kur, pēc informētu aprindu domām, notiks svarīgas militāras apspriedes ar ģen. Mekartūru un viņa štāba virsniekiem. Vašingtonā neviens nešaubās, ka Mekartūrs kategoriski norādīs uz Formozas salas lielo stratēģisko nozīmi un pieprasīs darīt visu, lai tā nekristu komūnistu rokās. Pēc tam štābu priekšnieki ieradīsies amerikāņu atbalsta punktos Okinavas salā un atceļā apmeklēs arī Havaju salas.

Šim ceļojumam ir arī otrs svarīgs uzdevums, ziņo AP. Amerikāņu stratēģi jau kopš ilgāka laika prasa, lai Savienotās valstis atjaunotu un modernizētu agrāko japāņu kaŗa ostu Jokosuku un stacionētu tur daļu Pacifika flotes. Amerikāņu štābu priekšnieki tagad sarunās ar ģen. Mekartūru šo problēmu mēģinās noskaidrot uz vietas, jo tā kļuvusi sevišķi aktuāla pēc komūnistu uzvaras Ķīnā. No Vašingtonas saņemta informācija, ka flotes ministrija nolēmusi nosūtīt uz Kluso okeanu 6 iznīcinātājus un 1 lidmašīnu bāzes kuģi. Līdz šim ASV Pacifikā bija 46 iznīcinātāji un 2 lidmašīnu bazes kuģi.

Sagaidāma politbiroja locekļa Voznesenska un lidotāja Barsova prāva Maskavā

Maskava (C). — Padomju galvaspilsētā akreditētie ārzemju preses pārstāvji ieguvuši norādījumu, ka nāves sods Padomju savienībā atjaunots, lai drīzumā varētu sarīkot teātrālas tiesu prāvas pret spiegiem un dezertieŗiem. Pirmie upuri šiem NKVD inscenējumiem būšot bij. politbiroja loceklis Nikolajs Voznesenskis un lidotājs Anatolijs Barsovs, kas pirms gada kopā ar savu biedru Vasiliju Pirogovu padomju militārlidmašīnā aizbēga uz Austriju un no turienes nokļuva ASV. Pēc vairāku mēnešu iepazīšanās ar amerikāņu dzīvi Jaunajā kontinentā, Barsovu Ņujorkā padomju sūtniecības locekļi tomēr „pārliecināja" atgriezties mājās, jo visi viņa grēki esot piedoti.

Staļins prasa no Maotsetunga septiņas ostas

Ņujorka (F). — Staļins pieprasījis no Maotsetunga un viņa ārlietu ministra Čuenlaja pilnīgu kontroli par septiņām Ķīnas ostām, ziņo viens no prominentākiem New York Times korespondentiem Zulcbergers, kas pašreiz uzturas Parīzē. Šīs ostas atrodas Ziemeļķīnā un svarīgas kā saimnieciski, tā stratēģiski. Bez tam Kremlis prasot 500.000 ķīniešu strādniekus, pastiprinātus pārtikas ievedumus no Mandžūrijas un kontroles tiesības Sinkiangas provincē, Iekšējā Mongolijā un Tibetā. Zulcbergs sakās zinām, ka Maotsetungs šīs prasības nav noraidījis, bet savukārt pieprasījis no Padomju savienības 2,8 miljardi dolaru lielu aizdevumu un ieročus.

FRANCIJAS-VĀCIJAS TIRDZNIECĪBAS LĪGUMS BEIDZOT PARAKSTĪTS

Parīze (D). — Pirmdien Parīzē beidzot parakstīja Francijas-Vācijas tirdzniecības līgumu, kas paredz 1950. gada pirmajos sešos mēnešos apmainīt preces 300 milj. dolaru apmērā. Francija no Vācijas saņems ogles, mašīnas un ķīmiskās rūpniecības ražojumus. Vācija savukārt novietos tirgū Francijas rūpniecības ražojumus un lauksaimniecības produktus. Sarunas par tirdzniecības līgumu nācās vairākkārt pārtraukt politisku un saimniecisku iemeslu dēļ. Sevišķi vācu lauksaimnieki protestēja pret franču dārzāju un augļu ievedumiem.

DAŽOS VĀRDOS

Pazudusi amerikāņu lidmašīna ar 42 cilvēkiem, kas atradās ceļā no Enkoredžas Alaskā uz Gritfolsu Montanā, ziņo Kanadas aviācijas ministrija. Tas ir kāds amerikāņu Skaimasters ar astoņu vīru apkalpi un 34 pasažieŗiem.

Maotsetungu Austrālija pagaidām neatzīs, paskaidroja ārlietu ministrs Spenders, atgriezies no Kolombo konferences. Ministrs tālāk izteicās, ka Indijas strīds ar Pakistanu Kašmiras dēļ ir šķērslis britu impērijas efektīgākiem līdzekļiem apkarot komūnismu Tālajos austrumos.

Partizānu kustība Latvijā, Lietuvā un Ukrainā nozīmē, ka padomju terrors vēl nav iznīcinājis cilvēkus, kas mīl demokratiju, kādā runā izteicās agrākais ASV vēstnieks Varšavā ģen. Bedels Smits. Partizāni palīdzējuši izbēgt no Padomju savienības daudziem komūnistiem un citiem varasvīriem.

Ēģiptes karalī Faruku un viņa tālajus ēģiptiešu politiķus, uzturējušies trīs dienas Kairo atceļā no Kolombo konferences, apmeklējis britu ārlietu ministrs Bevins. Trešdien viņš ieradīsies Itālijā.

141 gadu vecu vīrieti un viņa 117 gadus veco sievu „atklājuši" padomju zinātnieki Azerbeidžānā. Visi sādžas iedzīvotāji izrādījušies Metuzala bērni, bērnu bērni un bērnu bērnu bērni.

Svētā gara līvieri tirgū laidīs itāļu alkohola fabrikanti. Džiksteru iepildīts pudelēs, kas izskatās pēc miniatūra Sv. Pētera doma. Vatikāns iesniedzis Itālijai valdībai protestu pret svētuma zaimošanu, bet fabrikanti aizbildinās, ka „līdzīgas pudeles uzskatāmas par suvenīru".

Jauna spiegu prāva sākusies Maķedonijas galvaspilsētā Skopjē. Uz apsūdzības sola atrodas 6 jugoslavi, 2 bulgāri un 1 grieķis. Visi apvainoti sabotāžas aktos un spiegošanā par labu kominformam. Visi apvainotie atzinušies.

Sviesta cena Vācijā pasaugstinājusi uz DM 2,92 par pus kilo. Piena cena palikusi tā pati, vienīgi tauku procents noteikts uz 2,8, līdzšinējo 2,5 vietā. Bonnas valdība gribot panākt arī to, lai olas cena nepārsniegtu 20 feniņu.

Slepeniem bruņošanās projektiem Lielbritānijas aizsardzības budžetā paredzēti 60 milj. mārciņu sterlingu. Apakšnama valdība atteikusies dot jebkādus paskaidrojumus, kādiem pētījumiem šo milzu summu izlietos.

Vindzoras hercogs memuāru otro daļu šī gada pavasarī publicēs amerikāņu žurnāls Life. Memuāros hercogis attēlojis savus vīra gadus, manifestību pret Simpsona kundzi un atteikšanos no Lielbritānijas troņa. Bekinghemas aprindās pieteikti publikācija radījusi satraukumu. Nevienam nav noslēpums, ka Vindzoras hercogs atrodas naudas grūtībās un nespējis pretoties milzīgajam honorāram, ko viņam piedāvājusi Life.

ASV UN KANADA ATVAIRĪS UZBRUCĒJU. ALASKAI

Otava (E). — No Otavas ziņo, ka amerikāņu un kanadiešu armijas speciālās vienības pašreiz pulcējas Jukonas apgabalā Kanadā, lai februāŗa vidū sāktu kopīgus manevrus arktikā. Šo manevru uzdevums ir atvairīt ienaidnieku, kas ar izpletņiem nolēcis Alaskā un tur nostiprinājies. ASV un Kanadas militārie vadītāji bez tam vēlas pārbaudīt speciālos apbruņojumus un apģērbus subarktiskajā auksturmā un pieradināt kaŗaspēka vienības darboties sniega vētrās un polārās nakts tumsā.

Militārie stratēģi Alaskai nākotnes kaŗā piedēvē vienu no svarīgākajām lomām. Nedrīkst aizmirst, ka Padomju savienību no Kanadas teritorijas šķir tikai 90 km platais Bēringa jūras šaurums. Jau kopš otra pasaules kaŗa beigām kā ASV, tā Kanada izbūvējusi Alaskā vairākus lielus lidlaukus un stacionējusi tur ievērojamus aviācijas spēkus.

Agas Khāna dārglietas atrastas uz ielas

Marseļa (D). — Franču policija ziņo, ka šinīs dienās atrasta daļa Agas Khāna dārglietu, ko viņam nolaupīja pagājušā gada 3. augustā. Kādu dienu Marseļas kriminālpolicijā atskanēja telefona zvans, un viena vīrieša balss paziņoja: „Jūs varat atrast Khāna dārglietas uz ielas netālu no policijas prezidija." Nekavējoties uz norādīto vietu devās viens kriminālierēdnis, un tiešām uz trotuāra ieraudzīja brūnā papīrī ietītu sainīti. Atvērot to kriminālpolicijā, pārsteigtie ierēdņi ieraudzīja dārglietas. Sainītim bija piesprausta zīmīte ar uzrakstu: „Pārējās dārglietas atrodas pie Senanadja". Pēc policijas ziņām, Senanadja ir tās laupītāju bandas šoferis, kas uzbrukuma dienā vadīja automobili. Atrastās dārglietas speciālisti novērtē uz 420.000 dolariem.

LONDONĀ SPOKOJAS VECĀS LĒDIJAS UN MUMIFICĒTĀS ROKAS

Arī nopietnie laikraksti apstiprina spoku esamību

Londona (C). — Angļu prese pagājušajā nedēļā ievietoja plašus ziņojumus par vairākiem spokošanās gadījumiem. Interesantākais no tiem noticis kādā savrūpmājā vienā no Londonas priekšpilsētām. Daily Mail korespondents, kas min arī precīzu mājas atrašanās vietu un tās apdzīvotāju vārdus, pats apmeklējis notikuma vietu. Izrādās, ka tagadējais mājas īpašnieks to nopircis ar noteikumu, ka viņam brīv lietot visas telpas, atskaitot vienu istabu, kas jau 18 gadu stāv aizslēgta. Pēc kāda laika jaunais īpašnieks un viņa sieva tomēr nolēma, ka arī neizmantotā telpa būtu lietojama, to atvēra, iztīrīja un remontēja. Ar to spokošanās arī sākusies.

Katru nakti šai telpā bijuši dzirdami trokšņi, iznākusi kāda maza auguma sieviete, pienākusi jauno īrnieku gultām un bēdīgā balsī, galvu grozīdama, teikusi — ai, ai — un atkal aizgājusi. Domādami, ka labi pazīnas taisa mulķīgus jokus, īrnieki iegādājušies vilku suni. Arī tas spoku redzējis un vairākkārt, kad cilvēkiem nekāda parādība pat nav bijusi saskatāma, bailēs rējis, kaucis un bēdzis kaktā. Spokošanās turpinājusies, kamēr nelaimīgie īrnieki lūguši mācītāju ar viduslaiku burvju formulām atkal atjaunot mājas mieru.

Nopietni Londonas laikraksti visos sīkumos apraksta, ka kāds vikārs nolasījis viduslaiku burvju formulas pret spokiem, kamēr nama jaunie iemītnieki pacietīgi gaidījuši ārpusē. Divainākais ir tas, ka pēc mācītāja izdarībām spokošanās tiešām apstājusies. Parādība esot pirms 19 gadiem mirušās mājas būvētājas tēls, kas noslēgtajā istabā mirusi un pavēlējusi to vairs nekad nelietot.

Spoku stāsti angļu presē allaž bijuši ļoti iemīļoti, bet pēdējā laikā bez augšminētā gadījuma ļoti populārs vēl kāds cits, par kuŗu sastādīti oficiāli policijas protokoli. Vienā no labākajiem Londonas kvartāliem kādā savrūpmājā bijusi dzirdama stipra klauvēšana bēniņos. Tā beidzot mājas apdzīvotājus — angļu flotes virsn. C. un viņa jauno sievu par daudz traucējusi un kādu nakti, kad troksnis atkārtojies, virsnieks, bruņojies ar pistoli un spēcīgu kabatas bateriju, devies bēniņos. Spuldzes gaismā viņš ieraudzījis pažobelē ko uzzibam. Tas izrādījies par vērtīgu briljanta gredzenu sakaltušas rokas pirkstā. Baigo atradumu virsnieks nekavējoties ziņojis Skotlendjardam. Policija izdibinājusi, ka roka pieder kādai sievietei, kas pirms 6 gadiem kādā uzlidojuma laikā pazudusi bez vēsts. Izmeklēšanā noskaidrots, ka tai naktī, kad sieviete pazudusi, viņa devusies viesībās pie paziņām, kas dzīvojuši tajā pašā ielā, kur tagad roka atrasta. Spēcīgs vācu V-1 šāviņš iekritis vasarnīcā, nogalinot 6 personas, bet divi līķi vispār nav atrasti. Virsnieka C. apdzīvotajai mājai eksplodēja ierēdņi pārliecināti, ka pazudušās sievietes roka ar visu briljanta gredzenu iemesta blakus vasarnīcas jumtā un tur nogulējusi visu laiku.

Uz Marsa novērota milzu eksplozija

Jaunmeksika (F). — Savienoto valstu universitāšu observātorijas un kosmografijas katedras uzaicinājušas visas pasaules zinātniekus veltīt vislielāko uzmanību Marsam, kur 16. janvārī novērota „šausmīga eksplozija". Mēness un planētu pētnieku apvienības priekšsēdis Volters Hāss paskaidrojis, ka novērošanas darbi tiks koncentrēti galvenokārt Rietumvācijā, kuŗai Marss pašreiz atrodas vistuvāk. Pirmā informācija par eksploziju uz šīs planētas saņemta no japāņu observātorijas Osakā. UP aģentūra intervējusi vairākus zinātniekus, kas pārliecināti, ka uz Marsa notikusi kāda vulkāniskas dabas eksplozija, kuŗas rezultātā radušies mākoņu sabiezējumi ap 1200 km diametrā. Šo mākoņu augstums ir 68 km un krāsa tumši pelēka ar dzelteniem atvizējumiem. Līdz šim tādi mākoņi virs Marsa nekad nav novēroti.

Šī planēta jau bieži vien sagādājusi zinātniekiem jaunas mīklas. Pēc tam, kad amerikāņu astronoms Kuipers ar spektroanalizes un infrasarkanās fotogrāfijas palīdzību konstatēja, ka uz Marsa ir ūdens, dzelzs un ogļskābe, padomju astrobotanika esot atradusi arī stādus. Nule notikušā eksplozija, ja tā izrādīsies patiesa, varētu nozīmēt, ka tur ir arī vulkāni, kas vēl darbojas. Hamburgas-Bergedorfas observātorija līdz šim nekādu katastrofu uz Marsa nav konstatējusi.